

T.C.
ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI

TÜRKÇE EĞİTİMİNDE DEĞERLER EĞİTİMİ ÜZERİNE YAPILMIŞ AKADEMİK ÇALIŞMALARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Yüksek Lisans Tezi

Savaş AKMAN

Danışman

Doç. Dr. Cem Şems TÜMER

Erzincan 2020

TEZ BİLDİRİMİ

“Türkçe Eğitiminde Değerler Eğitimi Üzerine Yapılmış Akademik Çalışmaların Değerlendirilmesi” isimli “**Yüksek Lisans**” tezim tarafımda intihal programı ile incelenmiştir. Buna göre tezimde bilimsel etik ihlali ve intihal olarak nitelendirilebilecek herhangi bir durum olmadığını taahhüt ederim.

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir biçimde elde edildiğini; aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi beyan ederim. 12/10/2020

Savaş AKMAN

TÜRKÇE EĞİTİMİNDE DEĞERLER EĞİTİMİ ÜZERİNE YAPILMIŞ AKADEMİK ÇALIŞMALARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Savaş AKMAN

**Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe ve
Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Haziran 2020**

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Cem Şems TÜMER

ÖZET

Son yıllarda değerler eğitimi ile ilgili akademik çalışmalar giderek yoğunlaşmaktadır. Türkçe Eğitimi bölümlerinde de bu konuda yapılan çalışmalarda artış olduğu gözlenmiştir. Bu nedenle bu çalışmada Türkçe eğitimi alanında değerler eğitimi ile ilgili yapılan çalışmaları bütüncül bir bakış açısıyla değerlendirmek amaçlanmıştır. Çalışmanın amacı çerçevesinde bugüne kadar Türkçe eğitimi alanında yapılmış değerler eğitimi konulu Ulusal Tez Merkezi'nde erişime açık 137 tez kodlanarak bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Değerlendirmeye alınan bu tezler araştırmanın temel problemi ve alt problemleri çerçevesinde; yayımlandığı yıl, danışmanı, konusu, veri toplama araçları, araştırma yöntemleri, lisansüstü düzeyleri, ulaşılan benzer sonuçlar gibi farklı değişkenler yönüyle sınıflandırılmıştır. Tezlerden elde edilen veriler frekans ve yüzde kullanılarak görselleştirilmiştir. Çalışmada bilimsel araştırmalarda bir doküman tarama yöntemi olan meta-analiz yöntemi kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda Türkçe eğitimi alanında değerler eğitimi konusunda en çok yüksek lisans düzeyinde çalışmanın yapıldığı, danışman unvanlarına bakıldığında ise en fazla profesör unvanının olduğu görülmüştür. İnönü Üniversitesi'nin Türkçe eğitiminde değerler eğitimi üzerine en fazla çalışma yapılan üniversite olduğu

görölmekle birlikte Atatürk Üniversitesi'nin de bu alanda doktora çalışmalarında önde olduğu görölmüştür. Çalışmaların iç yapı analizleri sonucunda; çalışmaların %22,06 sınıfın değerler eğitimi ile birlikte başka konuları da işlediği, bir yazarın birden fazla eserini inceleyen çalışmaların yoğun olduğu, araştırmalarda incelenen yazarlardan 16 tanesinin birden fazla araştırmacı tarafından konu edinildiği, en fazla Türkçe ders kitaplarının incelendiği, araştırma yöntemlerinden en çok nitel araştırmanın, veri toplama araçlarından ise doküman incelemesinin kullanıldığı tespit edilmiştir. Ayrıca ders kitaplarının ve 100 temel eserin değerler eğitimi yönünden yetersiz olduğu, araştırmalarda ele alınan eserlerde en çok sevgi değerine yer verildiği, değerlerin aktarımında çocuk dergilerinde sezdirme yerine öğüt veren yaklaşım benimsendiği sonuçlarına da ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Değer, Eğitim, Değerler Eğitimi, Türkçe Eğitimi

EVALUATION OF ACADEMIC STUDIES MADE ON VALUES EDUCATION IN THE FIELD OF TURKISH EDUCATION

Savaş AKMAN

**Erzincan Binali Yıldırım University, Institute of Social Sciences,
Department of Business**

M. A. Thesis, June 2020

Thesis Supervisor: Assoc. Prof. Cem ŞEMS TÜMER

ABSTRACT

Academic studies on values education have been recently increasing. It is observed that Turkish Language Education departments have also a growing tendency of working on this subject. Therefore, the aim of this research is to evaluate the studies on values education in the field of Turkish Language Education from a holistic perspective. In accordance with this aim, 137 accessible theses in the National Thesis Center were transferred to computer environment. Within the scope of the main problem and the sub-problems of the research, these theses were classified in terms of different variables such as years of publication, supervisors, subjects, data collection tools, research methods, graduate levels and having similar results. The data obtained from the theses were visualized using frequency and percentage. In this study, meta-analysis method, which is a document scanning method in scientific researches, was used.

The study revealed that most of the studies on values education in the field of Turkish Language Education were conducted at master's level while the title of advisors were mostly professor. Inonu University has maximum number of studies on values education in the field of Turkish Language Education. On the other hand, Ataturk University is ahead of doctorate studies in this field. Internal structure analysis

of the studies showed that 22.06% of the studies included other subjects as well as the values education, the studies examining more than one work of an author were common and 16 of the authors examined in this research were also studied by more than one researcher before. Moreover, internal structure analysis revealed that while Turkish course textbooks were examined most, the qualitative research was the mostly used research method and the document analysis was the mostly used data collection tool. Furthermore, it was obtained that the textbooks and 100 Fundamental Books specified by Ministry of National Education were inadequate in terms of values education, studies focused on love more than other values and children's magazines preferred giving advice rather than adumbration in the transfer of values.

Keywords: Value, Education, Values Education, Turkish Education

TEŞEKKÜR

Tezimi hazırlama sürecinde, araştırmalarımındaki uzun gecikmelere rağmen beni iyi niyet ve sabırla karşılayıp bilgi ve önerilerini sunmaktan kaçınmayan değerli hocam Cem Şems Tümer'e ve her zaman manevi desteğiyle yanımda olan, aynı zamanda meslektaşım olarak fikirlerini esirgemeyen eşim Hülya Akman'a teşekkürü bir borç bilirim.

Kızlarım Elif ve Öykü'ye de gelecekte kaldığım yerden çok daha ilerilere gidecekleri bir eğitim hayatı temenni ediyorum.

Savaş AKMAN

İÇİNDEKİLER

TEZ BİLDİRİMİ	I
ÖZET.....	II
ABSTRACT	IV
TEŞEKKÜR.....	VI
İÇİNDEKİLER	VII
KISALTMALAR	X
ŞEKİL LİSTESİ.....	XI
TABLO LİSTESİ	XII
1.GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı	4
1.3. Araştırmanın Önemi	4
1.4. Sınırlılıklar	6
1.5. Tanımlar, Temel Kavramlar.....	6
2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE BENZER ARAŞTIRMALAR	8
2.1. Değer Kavramı	8
2.2. Eğitim Kavramı	12
2.3. Değerler Eğitimi	14
2.4. Değerlerin İşlevi	17
2.5. Türkçe Eğitimi	19
2.6. Türkçe Öğretim Programında Değerler Eğitimi	21
2.7. Benzer Araştırmalar.....	27
2.8. Alanyazın Taramasının Sonuçları	33
3. YÖNTEM	35

3.1. Araştırma Modeli	35
3.1.1. Meta-Analizi.....	35
3.2. İncelenen Dokümanlar.....	38
3.3. Verilerin Toplanması.....	38
3.4. Verilerin Analizi.....	39
4. BULGULAR VE YORUMLAR	41
4.1. Araştırma Kapsamındaki Çalışmaların Lisansüstü Düzeylerine Göre Dağılımı	41
4.2. Araştırma Kapsamındaki Çalışmaların Danışman Unvanlarının Dağılımı	41
4.3. Araştırma Kapsamındaki Çalışmaların Üniversitelere Göre Dağılımı..	42
4.4. Araştırma Kapsamındaki Çalışmaların Yıllara Göre Dağılımı.....	44
4.5. Araştırma Kapsamındaki Çalışmaların Konularına Göre Dağılımı	45
4.6. Araştırma Kapsamındaki Çalışmalarda Değerlerle Birlikte Ele Alınan Diğer Konular	46
4.7. Araştırma Kapsamındaki Çalışmalarda Araştırılan Alana Göre Dağılım	47
4.8. Araştırma Kapsamındaki Çalışmalarda Araştırılan Yazarlara Göre Dağılım	49
4.9. Araştırma Kapsamındaki Çalışmalarda İncelenen Eserlere Göre Dağılım	51
4.10. Araştırma Kapsamındaki Çalışmaların Araştırma Yöntemlerine Göre Dağılımları.....	52
4.11. Araştırma Kapsamındaki Çalışmaların Veri Toplama Araçlarına Göre Dağılımları.....	52
4.12. Araştırma Kapsamındaki Çalışmalarda Ulaşılan Sonuçların Benzer veya Farklı Yönleri.....	53
5. SONUÇ VE TARTIŞMA	69
6. ÖNERİLER.....	77

KAYNAKLAR	79
İTERNET KAYNAKLARI.....	89
EKLER.....	90

KISALTMALAR

ÖSYM	: Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi
YÖK	: Yüksek Öğretim Kurumu
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
TDK	: Türk Dil Kurumu
UNESCO	: Birleşmiş Milletler Eğitim ve Kültür Örgütü
SSCI	: Sosyal Bilimler Atıf Dizini
ULAKBİM	: Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Merkezi
PROF.	: Profesör
DOÇ.	: Doçent
YRD.	: Yardımcı
DR.	: Doktor
TRT	: Türkiye Radyo ve Televizyon
f.	: Frekans
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
C.	: Cilt
akt.	: Aktaran
ed.	: Editör
vd.	: ve diğerleri

ŞEKİL LİSTESİ

		Sayfa No
Şekil 1	Türlerine Göre Mevcut Üniversite Sayısı	65

TABLO LİSTESİ

		Sayfa No
Tablo 1	Araştırma Kapsamındaki Çalışmaların Lisansüstü Düzeylerine Göre Dağılımı	41
Tablo 2	Araştırma Kapsamındaki Çalışmaların Danışman Unvanlarının Dağılımı	41
Tablo 3	Araştırma Kapsamındaki Çalışmaların Üniversitelere Göre Dağılımı	42
Tablo 4	Araştırma Kapsamındaki Çalışmaların Yıllara Göre Dağılımı	44
Tablo 5	Araştırma Kapsamındaki Çalışmaların Konularına Göre Dağılımı	45
Tablo 6	Araştırma Kapsamındaki Çalışmalarda Değerler Eğimiyle Birlikte Ele Alınan Diğer Konuların Dağılımı	46
Tablo 7	Araştırma Kapsamındaki Çalışmaların Araştırılan Alana Göre Dağılımı	48
Tablo 8	Araştırma Kapsamındaki Çalışmaların Araştırılan Yazarlara Göre Dağılımı	49
Tablo 9	Araştırma Kapsamındaki Çalışmaların İncelenen Eserlere Göre Dağılımı	51
Tablo 10	Araştırma Kapsamındaki Çalışmaların Araştırma Yöntemlerine Göre Dağılımları	52

Tablo 11	Araştırma Kapsamındaki Çalışmaların Veri Toplama Araçlarına Göre Dağılımları	52
Tablo 12	Bir Değerin Öne Çıkarılarak İncelendiği Çalışmaların Benzer ve Farklı Sonuçları	54
Tablo 13	Öğrenme Araçları ve Edebî Türleri İnceleyen Çalışmaların Benzer ve Farklı Sonuçları	54
Tablo 14	Ders Kitaplarının İncelendiği Çalışmaların Benzer ve Farklı Sonuçları	58
Tablo 15	Çocuk Dergilerinin İncelendiği Çalışmaların Benzer ve Farklı Sonuçları	59
Tablo 16	100 Temel Eserin İncelendiği Çalışmaların Benzer ve Farklı Sonuçları	60
Tablo 17	Filmlerin İncelendiği Çalışmaların Benzer ve Farklı Sonuçları	61
Tablo 18	Bir Yazarın Birden Fazla Eserinin İncelendiği Çalışmaların Benzer ve Farklı Sonuçları	61
Tablo 19	Diğer Çalışmaların Benzer ve Farklı Sonuçları	67

1.GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Toplumlar değerleriyle varlıklarını devam ettirebilir ve birçok toplum da kendisiyle özdeşleşmiş değerleriyle tanınır. Günden güne teknolojinin de etkisiyle ortak bir kültüre doğru gitmekte olan dünyada, toplumların en ciddi problemi kültürlerini ve gelecek nesillerin kimliklerini koruma sorunudur. Tüm toplumlar varlıklarının devamı için geçmişten aldıkları kültür hazinesini ve değerlerini, gelecek nesillere aktarmak zorundadır.¹

Değerlerin bireye kazandırılması önce ailede başlayan ardından okul ve sosyal çevreyle devam eden bir aktarımla gerçekleşmektedir.² Değerin aktarımı aile ve sosyal çevrede görerek, taklit ederek gerçekleşirken; okulda ise eğitim yoluyla mümkündür. Bu eğitim son yıllarda eğitim programlarına alınan ve okullarda kazandırılmaya çalışılan değerler eğitimidir. Fakat binlerce yıllık Türk eğitim sistemine yeni dahil olan değerler eğitiminin, çerçevesi tam olarak çizilmemiştir. Değerler eğitimine artan ilgi akademik çalışmalara da farklı unsurlarıyla konu edilmektedir.

Değerler eğitimi, toplumların gelecekleri olan çocukların karakterlerinin şekillenmesinde ve toplumların geleceklerini bina etmesindeki en önemli unsurlardan birisidir. Ailede başlayarak devam eden eğitim süreci okul ve toplumun katkısıyla hayat boyu devam etmektedir. Fakat bu eğitim sürecinde karakterin eğitilmesi planlı bir şekilde olursa elbette ki gelecekte daha sağlıklı toplumların oluşması sağlanmış olur.

¹ Erdal Bay, Osman Mert, Semra Alyılmaz, Fatma Albayrak, “Eski Türk Eserlerine İlişkin Tutum Ölçeği Geliştirilmesi”, *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, S 1, 2012, s.70-82.

² Kubilay Yazıcı, “Değerler Eğitimine Genel Bir Bakış”, *Türklük Bilimi Araştırmaları*, S 19, 2006, s.499-522.

Değerlerin bireylere aktarılmasını etkileyen birçok kurum ve unsur vardır. Aile, toplum, okul, müfredat gibi kurum ve unsurlar değerlerin aktarımında önemli bir yere sahiptir.

Okulun başlıca görevleri ders öğretim programlarındaki değerleri öğrencilere kazandırmak, öğrencileri kurallara göre disipline etmek, ahlaklarına ve karakterlerinin şekillenmesine katkı sunmaktır.³ Okullarda değer aktarımı bazı derslerde daha fazla gerçekleşmektedir. Okuma, yazma, konuşma, dinlemeden oluşan dört temel dil becerisinin gelişimi, çalışmalarında incelenen eserlerdeki değerlerin öğrencilere aktırılması nedeniyle; diğer birçok derse oranla Türkçe dersinde daha fazla değer eğitimi gerçekleşmektedir.⁴ Gerek metinler vasıtasıyla gerek öğretmenin ders işleyişi yoluyla gerekse de ders saatinin fazla olmasından dolayı Türkçe öğretmenin rol modeli Türkçe derslerinde değerler eğitimi gittikçe önemli hale getirmektedir ve bu alanda çalışmalar yoğunlaşmaktadır.

Bir alan ile ilgili yapılan akademik çalışmaların analizi hem araştırma yapılan konunun derinliği ve yaygınlığı hakkında hem de alanın genel görünümünü hakkında bilgi verir.⁵ Arık ve Türkmen'e göre "Türkiye'de yapılan araştırmaların genel karakterine yönelik yeterli veri bulunmamaktadır".⁶

Bu çalışmada Türkçe Eğitimi -Değerler Eğitimi etkileşimi incelenecek, ardından ülkemizde bu alanda yapılmış akademik çalışmalar araştırılacaktır.

³ Oktay Akbaş, "Değerler Eğitimi Akımlarına Genel Bir Bakış", *Değerler Eğitimi Dergisi*, C.6 S 16, Aralık 2008, s.9-27.

⁴ Havva Yaman, Selma Taflan, Sanem Çolak "İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Değerler", *Değerler Eğitimi Dergisi*, Aralık 2009, Yıl 7, C: 18, s.107-120.

⁵ Sümeyra Boyacı, Selmi Demirkol "Türkçe Eğitimi Alanında Yapılan Doktora Tezlerinin İncelenmesi", *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, Nisan 2018, C:6, No:2, s.512-531.

⁶ Recep Serkan Arık, Mustafa Türkmen, "Eğitim Bilimleri Alanında Yayımlanan Bilimsel Dergilerde Yer Alan Makalelerin İncelenmesi", Uluslararası Türkiye Eğitim Araştırma Kongresi, 2009.

Türkçe eğitiminde değerler eğitimi üzerine yapılmış akademik çalışmaların durumu, bu çalışmaların iç yapı ve dış yapı analizlerinin sonucu araştırmanın temel problemini oluşturmaktadır.

Böylece bugüne kadar değerler eğitimi konusunda Türkçe eğitimi alanında neler üzerine çalışmalar yapılmış, kaç tane çalışma yapılmış, bu çalışmalarda hangi sonuçlara ulaşılmış gibi birçok soruya cevap bularak Türkçe eğitimi alanında değerler eğitiminin genel durumu ortaya konulacaktır. Ayrıca bu çalışmayla elde edilen verilerle; araştırmacılara gelecekte yapılacak çalışmalar konusunda fikir vermesi, onların bu verilerden yararlanarak daha faydalı ve kalıcı çalışmalar yapmasına zemin hazırlaması düşünülmektedir.

Bu bağlamda çalışmada “Türkçe eğitiminde değerler eğitimi üzerine yapılmış akademik çalışmaların farklı değişkenlere göre dağılımı nasıldır ve bu çalışmalardan elde edilen sonuçlar nelerdir?” temel problemi çerçevesinde aşağıdaki alt problemlere yanıt aranacaktır.

- a. Araştırma kapsamındaki çalışmaların lisansüstü düzeylerine göre dağılımı nasıldır?
- b. Araştırma kapsamındaki çalışmaların danışman unvanlarının dağılımı nasıldır?
- c. Araştırma kapsamındaki çalışmaların üniversitelere ve yıllara göre dağılımı nasıldır?
- d. Araştırma kapsamındaki çalışmaların konularına göre dağılımı nasıldır?
- e. Araştırma kapsamındaki çalışmalarda araştırılan alana göre dağılımı nasıldır?
- f. Araştırma kapsamındaki çalışmalarda incelenen eserlere göre dağılımı nasıldır?
- g. Araştırma kapsamındaki çalışmaların araştırma yöntemlerine göre dağılımları nasıldır?
- h. Araştırma kapsamındaki çalışmalarda ulaşılan sonuçların benzer veya farklı yönleri nelerdir?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı Türkçe eğitiminde değerler eğitimi üzerine yapılmış akademik çalışmaların değerlendirmesini yaparak, bu alanda araştırma yapılabilecek konular olup olmadığının tespitini yapmak, ayrıca çalışmalarda ulaşılan sonuçlardan meta analiz yöntemi gereği ortaklıkları, farklılıkları tespit etmektir. Türkçe eğitiminde değerler eğitimi konusunda en çok hangi çalışmalar yapıldığı, hangi çalışmalara ihtiyaç duyulduğu ile ilgili araştırmacılara yol göstermek, değerler eğitimi hakkında yapılmış akademik çalışmaların analizini yapmak amaçlanmıştır.

Türkçe eğitiminde değerlerin yeni nesillere aktarılması adına yapılacak olan çalışmalara ışık tutmak, araştırmacılara yapacakları yeni araştırmalarda izleyecekleri yol için rehber olmak hedeflenmektedir.

1.3. Araştırmanın Önemi

Alandaki araştırmalar incelendiğinde değerler eğitimi ile ilgili çalışmaların son yıllarda artış gösterdiği görülmektedir.⁷ Bu konuda en çok araştırma yapılan alan eğitim bilimleri alanıdır.⁸ Özellikle 2005 yılından sonra yapılandırmacı yaklaşımla hazırlanan ilköğretim programlarının uygulanmasıyla değerler eğitimi konusunda yapılan çalışmalar hız kazanmıştır.⁹ Fakat bu artışın bir yığın mı oluşturacağı yoksa değerler eğitiminin çocuklara aktarılmasında doğru bir güzergâh mı izlendiği net değildir. Birçok farklı disiplin içerisinde ve farklı alanlarda değerler eğitimi çalışmaları yapılmaktadır. Alanyazın araştırmasının sonucunda Türkçe eğitimi

⁷ Betül Kapkın, Zekeriya Çalışkan, Mehmet Sağlam, “Türkiye’de 1999-2017 Yılları Arasında Değerler Eğitimi Alanında Yapılmış Lisansüstü Çalışmaların İncelenmesi”, *Değerler Eğitimi Dergisi*, Yıl 16, S. 35, Haziran 2018, s.185-209.

⁸ Oktay Cem Adıgüzel, Onur Ergünay, “Türkiye’de Değerler Üzerine Gerçekleştirilen Lisansüstü Tezlerin Eğitim Bilimleri ve Öğretmen Yetiştirme Perspektifinden İncelenmesi”, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 11, S. 41, Yaz 2012, s.18-33.

⁹ Gökhan Baş, Ömer Beyhan, “Türkiye’de Değerler Eğitimi Konusunda Yapılmış Lisansüstü Tezlerin Farklı Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi”, *Değerler Eğitimi Dergisi*, Aralık 2012, s.55-77.

alanında da son yıllarda giderek artan ve 2017 Türkçe Öğretim Programı'nda kendine yer bulmuş bir değerler eğitimi eğilimi olduğu görülmüştür.

Millî, manevi, evrensel değerlere, kişisel ve sosyal değerlere önem veren öğrenciler yetiştirilmesinde Türkçe derslerinin önemli bir yeri vardır.¹⁰ Türkçe derslerinin ortaokul müfredatında en fazla saati olan ders olduğu göz önüne alındığında değerlerin çocuğa aktarılmasında Türkçe dersi çok önemlidir. Derslerde değerlerin aktarımı müfredat, öğretmen, yönetici, ders kitapları, okuma kitapları, kullanılan materyaller gibi birçok değişkene bağlıdır. Bu değişkenler Türkçe eğitimindeki araştırmalara konu olmaktadır. Bu çalışmanın temelinde de değerler eğitimi ile ilgili Türkçe eğitiminde hangi çalışmalar yapılmakta bunlar irdelenecektir.

Bu çalışmanın konusu olan Türkçe eğitiminin hedef kitlesi ilköğretimdeki ortaokul kademeleridir. Ortaokullar diğer öğretim kademelerine göre özel bir konuma sahiptir. Zira çocuğun ergenlik çağına girdiği bu devrede karakteri şekillenecektir. Tural'ın "toplumun varlık, birlik ve devamının sebebi olarak"¹¹ gördüğü değerlerin karakterin şekillendiği bu devrede öğrenciye aktarımı çok önemlidir. Bu doğrultuda hedef gruba katkı sağlayacak daha fazla çalışmanın olması gerekmektedir. Bu araştırma, konuya ilişkin özgün bir bakış açısı geliştirmesi bakımından önemlidir. Ayrıca çalışmaların analiz edilerek geçmişten günümüze doğru gelişimin izlenmesi ve yorumlanması bakımından da ayrı bir yere sahiptir.

Özçakmak'a göre araştırmacılar uzman oldukları alanla ilgili kimlerin ne tür konularda çalışma yaptıklarını bilmelidirler. Yapılan çalışmaların tamamına ulaşma imkânı elde edemeyen araştırmacılar için analiz çalışmaları, ilgilenilen alanla ilgili bilimsel birikimi derleyip araştırmacıya sunması yönüyle çok kıymetlidir. Ayrıca yeni araştırmacılar içinde bu tür çalışmalar rehber olmaktadır.¹²

¹⁰ Yaman, Taflan, Çolak, s.107-120.

¹¹ Sadık K. Tural, *Kültürel Kimlik Üzerine Düşünceler*, Ankara 1988, s.5.

¹² Hüseyin Özçakmak, "Türkçe Eğitimi Lisansüstü Araştırmalarında Yeni Yönelimler", *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, Eylül 2017, C:6, No:3, s.1607-1618.

Eğitim alanında bir konuda akademik olarak ne kadar fazla çalışma yapılırsa o kadar farkındalık olacağı muhakkaktır fakat yapılan çalışmaların içerik olarak da o konuya katkı sağlaması beklenmektedir. Bu çalışmada özellikle değerler eğitimi üzerine yapılan çalışmaların nitelik olarak durumlarının incelenmesinin yanı sıra içeriği de ayrıntılı analiz edilerek, bu alana katkıları ortaya koyulacaktır.

Kapkın, Çalışkan ve Sağlam tarafından yapılan araştırma sonucunda değerler üzerine hazırlanan tezlerin çoğunlukla Atatürk Üniversitesi ve Gazi Üniversitesi tarafından kabul edildiği ve bu tezlerin en fazla Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalında hazırlandığı tespit edilmiştir.¹³ Bu tespit göstermektedir ki Türkçe eğitimi değerler üzerine en fazla çalışma yapılan bölüm olması nedeniyle Türkçe eğitimi alanında yapılan değerler konulu çalışmaların analize ve sınıflandırılmaya muhtaç olduğu açıktır. Araştırmamız bu alandaki eksikliğin giderilmesi, araştırma sonucunda elde edilen verilerle bilime ve bu alana katkı sağlayabilmesi bakımından önemlidir. Çalışmamızın yapılacak yeni çalışmalar için bir yol gösterici olması beklenmektedir.

1.4. Sınırlılıklar

Araştırma, Yüksek Öğretim Kurulu'nun (YÖK) Ulusal Tez Veri Tabanı'nda (<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/giris.jsp>) yer alan değerler eğitimi konulu izinli lisansüstü (yüksek lisans ve doktora tezleri) çalışmalar ile sınırlandırılmıştır.

1.5. Tanımlar, Temel Kavramlar

Değer: Bir ulusun sahip olduğu sosyal, kültürel, ekonomik ve bilimsel değerlerini kapsayan maddi ve manevi öğelerin bütünü.¹⁴

¹³ Kapkın, Çalışkan, Sağlam, s.185-209.

¹⁴ <http://sozluk.gov.tr/> (15.08.2019).

Eğitim: Çocukların ve gençlerin toplum yaşayışında yerlerini almaları için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine, kişiliklerini geliştirmelerine okul içinde veya dışında, doğrudan veya dolaylı yardım etme, terbiye.¹⁵

Değerler Eğitimi: Örtük veya açık program aracılığıyla, yetişen yeni nesle temel insani değerleri kazandırma, değerlere karşı duyarlılık oluşturma ve onları davranışa dönüştürme konusunda yardımcı olma gayretinin ortak adıdır.¹⁶

Toplum: aynı toprak parçası üzerinde bir arada yaşayan ve temel çıkarlarını sağlamak için iş birliği yapan insanların tümü, cemiyet.

Akademik: Bilimsel niteliği olan.¹⁷

Ahlak: Toplumda kabul edilip benimsenen ve insanların davranışlarını düzenleyen kurallardır.¹⁸

Meta-Analizi: Meta-analizi, belirli bir konuda yapılmış birbirinden bağımsız birden çok çalışmanın sonuçlarını birleştirme ve elde edilen araştırma bulgularının istatistiksel analizini yapma yöntemidir.¹⁹

¹⁵ <http://www.tdk.gov.tr> (25.08.2019).

¹⁶ Halil Ekşi, “Temel İnsani Değerlerin Kazandırılmasında Bir Yaklaşım: Karakter Eğitimi Programları”, *Değerler Eğitimi Dergisi*, Yıl 1, S 1, 2003, s.79-96.

¹⁷ <http://sozluk.gov.tr/> (15.08.2019)

¹⁸ Adnan Güriz, *Hukuk Felsefesi*, Ankara, 2019, s.77.

¹⁹ Semra Akgöz, İlker Ercan, İsmet Kan, “Meta Analizi”, *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, Yıl 16, S. 35, Haziran 2004, s.107-112

2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE BENZER ARAŞTIRMALAR

2.1. Değer Kavramı

Değer kavramı birçok şekilde tanımlanabilir. Çünkü herkesin değer verdiği, değer kelimesinin kafasındaki canlandırdığı durum ya da olgu farklıdır. Bu sebeple dünyadaki kişi sayısı kadar değer anlamı türetilir.

Değer kavramı birçok disiplin içerisinde kendine yer bulmuş ve farklı şekillerde tanımlanmıştır. Psikoloji, sosyoloji, felsefe başta olmak üzere; iktisat, matematik, dinî bilimler ve tarih gibi birçok farklı bilim dalında değer kavramı kullanılmaktadır.²⁰ Felsefedeki değer tanımı ile din kültüründe, matematikte ya da iktisadi ve idari bilimlerdeki değer tanımları birbirinden farklıdır. İnsan davranışlarını ele alıyor ve yorumluyor olması nedeniyle sosyal bilimler açısından ise değerlerin ayrı bir önemi vardır.²¹

Değer kelimesinin anlamı TDK internet sitesinde yayımlanan çevrimiçi sözlükte 7 farklı şekilde tanımlanmıştır:

1. Bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık, kıymet.
2. Bir şeyin para ile ölçülebilen karşılığı, bedel, kıymet, paha.
3. Üstün nitelik, meziyet, kıymet.
4. Üstün, yararlı nitelikleri olan kimse.
5. Kişinin isteyen, gereksinim duyan bir varlık olarak nesne ile bağlantısında beliren şey.
6. Bir değişkenin veya bilinmeyenin sayı ile anlatımı.
7. Bir ulusun sahip olduğu sosyal, kültürel, ekonomik ve bilimsel değerlerini kapsayan maddi ve manevi öğelerin bütünü.²²

²⁰ Kadir Ulusoy, Bülent Dilmaç, *Değerler Eğitimi*, Ankara 2018, s.13.

²¹ Ulusoy, Dilmaç, s.13.

²² <http://sozluk.gov.tr/> (15.08.2019).

“Değerler eğitimi” içerisinde yer alan “değer” kavramını daha çok sosyolojik yönden incelemek ve tanımlamak gerekir. Bizim konumuzun temelini oluşturan değer tanımı yukarıdaki sözlük tanımlarından “Bir ulusun sahip olduğu sosyal, kültürel, ekonomik ve bilimsel değerlerini kapsayan maddi ve manevi öğelerin bütünü” şeklindedir.

Bilgin’e göre değer; inanılan, arzu edilen ve davranışlar için bir ölçek olarak kullanılan olgu demektir. Değer kavramından ilk defa bahseden ve sosyal bilimlere kazandıran kişi Znaniecki’dir. Değer Latince “valere” kelimesinden türetilmiştir. Latince “kıymetli olmak” veya “güçlü olmak” anlamlarına gelmektedir.²³

Değer kavramı hakkında çeşitli şekillerde başka tanımlar yapılmıştır. Değer kavramı konusunda yapılmış tanımlamalardan bazıları şunlardır:

Değer, arzu edilen, arzu edilebilen şey, olaylarla ilgili insan tutumu demektir. Değerler, ideal davranış biçimleri veya hayat amaçları hakkındaki inançlarımız, davranışlarımıza yön gösteren ölçülerdir. Diğer bir tanımla, değer, bir nesneye, varlığa veya faaliyete, bireysel ve toplumsal açıdan tanınan önem ya da üstünlük demektir.²⁴

Aydın²⁵ sosyolojik açıdan değeri “kişiye ve gruba yararlı, kişi ve grup için istenilir, kişi veya grup tarafından beğenilen her şey olarak” tanımlamaktadır.

TDK sözlüğündeki “bir ulusun...” diye başlayan tanımlamaya sosyal grupları da dahil eden Kızılçelik ve Erjem değerleri sosyolojik açıdan şu şekilde tanımlamışlardır: “Bir sosyal grubun veya toplumun kendi varlık, birlik, işleyiş ve devamını sağlamak ve sürdürmek için üyelerinin çoğunluğu tarafından doğru ve gerekli oldukları kabul

²³ Nuri Bilgin, *Sosyal Psikolojide Yöntem ve Pratik Çalışmalar*, İstanbul 1995, s.83.

²⁴ Mehmet Zeki Aydın, “Okulda Değerler Eğitimi”, *Eğitime Bakış Dergisi*, Yıl 6, S.18, Ekim 2010, s.16-19.

²⁵ Mustafa Aydın, "Değerler, İşlevleri ve Ahlak", *Eğitime Bakış Dergisi*, Yıl 7, S.19, Ocak 2011, s.39.

edilen; onların ortak duygu, düşünce, amaç, ve yararını yansıtan genelleştirilmiş, temel ahlaki ilke ya da inançlardır.”²⁶

Güngör profesörlük tezinde “Değer nedir?” sorusuna şöyle yanıt vermektedir: “Değer hükmü bir şeyin arzu edilebilir veya edilemez olduğunu belirten ifade ise, ol halde değer bir şeyin arzu edilebilir veya edilemez olduğu hakkındaki inançtır.”²⁷

Ulusoy ve Dilmaç değeri iki türlü tanımlamaktadırlar. Birincisinde “bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık, kıymet, yüksek ve yararlı nitelik” olarak tanımlarken, ikincisinde değerın felsefe de olan tanımını “kişinin isteyen, gereksinim duyan bir varlık olarak nesne ile bağlantısında beliren şey” olarak tanımlamışlardır.²⁸

Öncül değeri “genel olarak bir nesneye varlığa ya da faaliyete ruhsal, ahlaksal, toplumsal açıdan ya da estetik yönden tanınan önem veya üstünlük derecesi”²⁹ şeklinde tanımlamıştır.

Ünal çağdaş psikolojide değer kavramı üzerinde durmuş ve şu tespitlerde bulunmuştur:

Çağdaş psikoloji de değer kavramı oldukça geniş ve çok defa gevşek bir şekilde kullanılmıştır. Bununla birlikte tarihî olarak değer kavramının anlaşılmasında iki temel yaklaşım olmuştur. Birincisi şu varsayıma dayanır: Değer, uyarıcı objenin içinde mevcuttur. Uyarıcı obje, içsel veya mutlak bir değere sahiptir; yani, o objenin kullanıcı olan insanla ilgili olmayan bir değere veya öneme sahiptir. İkinci yaklaşımın dayandığı varsayım da şudur: Uyarıcı objeler içsel bir değere sahip değildir. Bir objenin değeri sadece insanların onu algılama yollarının bir fonksiyonudur yani görelidir. Bu pozisyona göre, belli bir uyarıcı objesi, bir kimse için belli bir zamanda büyük bir değere sahip bulunabilir; bir başka

²⁶ Sezgin Kızılçelik, Yaşar Erjem, *Açıklamalı Sosyoloji Terimler Sözlüğü*, Konya 1992, s.99.

²⁷ Erol Güngör, *Değerler Psikolojisi Üzerine Araştırmalar: ahlâk psikolojisi, ahlaki değerler ve ahlaki gelişme: profesörlük tezi*, Ankara 2010, s.27.

²⁸ Dilmaç, Ulusoy, s.13.

²⁹ Remzi Öncül, *Eğitim ve Eğitim Bilimleri Sözlüğü*, İstanbul 2000, s.281.

zamanda ise, onu bir engel olarak algılamış olabilir. Bireyin bir objeye atfettiği değer, onun kişi için yani kendisi için olan değeridir.³⁰

E. Yaman³¹ değeri şöyle tanımlar: “Değer, bireylerin herhangi bir kişi, varlık, olay, durum vb. karşısında ortaya koyduğu duyarlılıklardır.”

Köknel³² ise değeri “Somut ya da soyut kavramların önemini belirtmeye yarayan soyut ölçü birimi; canlı ve cansız varlıkların, olayların, olguların durumunu, önemini anlatan bir kelime” diye tanımlamaktadır.

Değerleri birçok yönüyle el alan ve farklı tanımlamalarını yapan Bolay değerleri insanların kıymet verdiği, peşinden koştuğu şeyler olarak tanımlamıştır. Kötü davranışlara yönelmemizi engelleyen zihin muhtevaları ve inanış olarak da tanımladığı değeri toplumsal ve sosyolojik açıdan şöyle nitelendirmiştir: “Toplumsal açıdan değerler, topluma manâ kazandıran ve önem verdiren ölçülerdir. Sosyolojik açıdan değerler, toplumun fertlerince paylaşılmış ve bu konuda uzlaşmış davranış kalıplarıdır.”³³

Merter ve Bozkurt’a³⁴ göre değerler “toplum tarafından kabul görmüş normlardır. Değerler insanların davranışlarını, ahlaki bakış, açılarını kazandıran kavramlardır. Davranışlarımızı şekillendiren, bir konu hakkındaki kararlarımızı etkileyen, çeşitli inanç ve eylemlere ilişkin değerlendirmelerimize yön veren, dolayısıyla kişisel bütünlüğümüzü oluşturan ilke, inanç, fikir ve yaşam standartlarını ifade etmektedir.”

³⁰ Cavit Ünal, *Genel Tutumların veya Değerlerin Psikolojisi Üzerine Bir Araştırma*, Ankara 1981, s.2.

³¹ Ertuğrul Yaman, *Değerler Eğitimi: Eğitimde Yeni Ufuklar*, Ankara 2012, s.17-18.

³² Özcan Köknel, *Çatışan Değerlerimiz*, İstanbul 2007, s.17.

³³ Süleyman Hayri Bolay, “Değerlerimiz ve Günlük Hayat”, *Değerler Eğitimi Dergisi*, Yıl 1, S.1, Temmuz 2007, s.12.

³⁴ Feridun Merter, Eyüp Bozkurt, “Sınıf Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Değerler Eğitimine İlişkin Görüşleri”, *Electronic Turkish Studies*, Mayıs 2014, s.441-451.

Hökelekli³⁵ ise değeri “davranışlarımıza yol gösteren, rehberlik eden inançlar ve kurallar, eylem ve davranışlarımızın yerindeliğini, etkililiğini, güzelliğini, ahlakiliğini belirlemeye hizmet eden ilke ve standartlar” olarak tanımlamıştır.

Tural³⁶ değeri “bir sosyal yapının varlık, birlik, işleyiş ve devamının sebebi olarak kabul edilen, tasvip ve teşvik gören, korunmaya çalışılan, inanışlar” olarak tanımlamaktadır. Tural’a³⁷ göre “bir toplumdaki değerler, bazen iman, bazen kanaat, bazen bilgi şeklinde ortaya çıkar. Kaynağı, ortaya çıkış şekli ve yaptırım gücü ne olursa olsun, değerler, kavramlara yüklenen manalardır.”

2.2. Eğitim Kavramı

Çevrimiçi Türkçe sözlükte “Çocukların ve gençlerin toplum yaşayışında yerlerini almaları için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine, kişiliklerini geliştirmelerine okul içinde veya dışında, doğrudan veya dolaylı yardım etme, terbiye”³⁸ olarak tanımlanan eğitimle ilgili şu tanımlamalarda vardır:

Türk Dil Kurumunun Türkçe sözlüğünde eğitim: “Belli bir bilim dalı veya sanat kolunda yetiştirme, geliştirme ve eğitme işi; çocukların ve gençlerin toplum yaşayışında yerlerini almaları için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine, kişiliklerini geliştirmelerine yardım etme, terbiye; eğitim bilimi”³⁹ olarak üç farklı şekilde tanımlanmaktadır.

Eğitim genel anlamda "istendik davranış oluşturma ya da istendik davranış değiştirme sürecidir. Eğitim, toplumun süzgeçten geçirilmiş değerlerinin, ahlâk

³⁵ Hayati Hökelekli, “Modern Eğitimde Yeni Bir Paradigma: değerler eğitimi”, *Eğitime Bakış Dergisi* Yıl 6, S 12, Ekim 2010, s 4-9.

³⁶ Sadık K. Tural, s.5.

³⁷ Sadık K. Tural, s.5.

³⁸ <http://www.tdk.gov.tr> (25.08.2019).

³⁹ TDK, *Türkçe Sözlük*, 2005 Ankara, s.605-606.

standartlarının bilgi ve beceri birikimlerinin yeni nesillere aktarılması ile ilgilidir. Bu anlamda eğitim, “bireyi, istendik nitelikte kültürlenme süreci’dir.”⁴⁰

Yapılan eğitim tanımları eğitimi temelde, bilgi ve becerileri kazanmanın yanında bir değer aktarım süreci olarak nitelendirmektedir. Bunu eğitimin amacını açıklayan Dilmaç ve Ulusoy⁴¹ şöyle dile getirmektedirler:

Eski Yunan ve Roma’da eğitimin genel amacı, yeni kuşaklara bedence sağlam, ahlaklı ve erdemli, konuşma sanatında yeterli ve belirli zanaatta ustalık kazanmış kimseler olarak yetiştirmektir. Orta çağlarda ise eğitimin genel amacı, dindar, zihin yetileri gelişmiş, bilgili, aynı zamanda pratik hayat içinde kendini hazırlamış kimseler yetiştirmektir. Yakın çağlarda eğitimin amacı, toplumsal ve kolektif hayata uymaya hazır, teknik becerilerle donanmış, duygu ve irade bakımından gelişmiş kimseler yetiştirmek olduğunu görüyoruz. Bugün eğitimin amacı ise, toplumların siyasal, ekonomik ve kültürel durumlarına göre değişiklik göstermekle birlikte, bireylerin kişisel yeteneklerini, insan ilişkilerine özgü becerilerini ekonomik yeterliliklerini geliştirmek ve yurttaşlık görevlerini tam olarak yerine getirmeyi sağlamak noktalarında toplanmıştır.

Bu tanımlamaya göre değerlerin aktarımı eğitimin başlıca amaçları arasındadır. Cihan’a⁴² göre de toplumsal açıdan eğitim sisteminin öncelikli görevi “toplumun varlığını ve kültürünü koruyarak gelecek nesillere aktarılmasını güvence altına almak” tır.

Cihan⁴³ ayrıca eğitimi “yalnızca akılcı bilginin ve teknik becerinin geliştirildiği bir alan değil, aynı zamanda kültürel değerlerin, ahlaki tutum ve davranışların aktarıldığı bir araç” olarak tanımlamaktadır.

Kurtdede’nin eğitim tanımında da benzer ifadelere rastlamak mümkündür. Kurtdede⁴⁴ eğitimi şöyle tanımlamaktadır: “Eğitim belirlenen amaçlara bireyi

⁴⁰ Nuray Senemoğlu, *Gelişim, Öğrenme ve Öğretim*, Ankara 2012.

⁴¹ Ulusoy, Dilmaç, s.53.

⁴² Nazlı Cihan, Okullarda Değerler Eğitimi ve Türkiye’deki Uygulamaya Bir Bakış”, *Electronic Turkish Studies*, Mayıs 2014, s.429-436.

⁴³ Cihan, s.429-436.

⁴⁴ Nuray Kurtdede Fidan, Öğretmen Adaylarının Değer Öğretimine İlişkin Görüşleri, *Kuramsal Eğitim Bilimi Dergisi*, Yıl 2, S.2, 2009, s.1-18.

ulaştırma sürecidir. Bu süreçte, bireyler bilgi, beceri, tutum ve değerler kazanır. Bilgi, beceri ve değerler kazanan bireyler toplumsal yapıda değişiklikler meydana getirirler.”

Ergün ⁴⁵ eğitimi sosyolojik açıdan “bireyin içinde yaşadığı toplumda yeteneğini, tutumlarını ve olumlu yöndeki diğer davranış biçimlerini geliştirdiği bir süreçler toplamı” olarak tanımlamaktadır.

Yaman ise eğitimin öğretimi de kapsayan genişliğinden bahsederken, aslında karakter ve kişilik eğitiminin eğitimin bir işlevi olduğunu şöyle anlatmaktadır:

Eğitim kavramı, öğretimi ve eğitimi kapsayan çok geniş bir anlamı ifade eder. Eğitim hem öğretmeyi hem de verilen bilgileri davranışa dönüştürmeyi ifade eder. Türkiye’deki eğitim anlayışı ise yalnızca öğretim yapmayı öngörmektedir. Eğitim kurumlarında kuru bilgiler, yarım yamalak aktarılırken kişilik ve karakter eğitimi yok denecek kadar azdır.⁴⁶

2.3. Değerler Eğitimi

Eğitimin temel hedeflerinden biri de toplumsal değerlerin yeni nesillere aktarımını sağlamaktır.⁴⁷ Ailede başlayan bu aktarım süreci okulda sürdürülerek hayat boyu devam eder. “Eğitim, yetiştirmek istediği kişilerin en iyi donanıma sahip olmasını istemenin yanında bireylerin en iyi karaktere ve bilince de sahip olmasını ister. Birçok eğitim sisteminde olduğu gibi Türkiye’de de eğitim, kişilerin içinde doğup büyüdükleri toplumun değer yargılarını benimsemelerini ister.”⁴⁸

Toplumun huzuru ve devamlılığı için değerlerin eğitimle toplumun yeni bireylerine aktarımı gereklidir. Hökelikli bunu şöyle anlatmaktadır: “toplumsal bütünlük ve huzurun sürdürülebilmesi, ancak değerlerin yeni nesillere aktarılması ile

⁴⁵ Mustafa Ergün, *Eğitim Sosyolojisine Giriş*, Ankara 1994, s.7.

⁴⁶ Yaman, s.36.

⁴⁷ Sadegül Akbaba-Altun, “Eğitim Yönetimi ve Değerler”, *Değerler Eğitimi Dergisi*, C.1, S.1, 2003, s.7-17.

⁴⁸ Kadir Ulusoy, Değer Eğitimi: Davranışçı ve Yapılandırmacı Yaklaşımına Göre Hazırlanan Tarih Programlarında Değer Aktarımı, *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S 1, Haziran 2010, s.32-51.

mümkündür. Değerlerden arınmış bir eğitim düşünülemez. Bu yüzden, eğitimin hedeflerinden biri toplumun ortak değerlerini yeni yetişen nesillere aktarmak ve öğretmektir.”⁴⁹

Herkesin huzur bulduğu güzel bir dünya için eğitimin içerisinde değerler yer almalı ve eğitimin gayelerinden biri de değerleri kazandırmak olmalıdır. Bu amaç doğrultusunda değerleri gelecek nesillere aktarmak için gösterilen gayrete güncel alanyazında değerler eğitimi isimlendirmesi yapılmaktadır.⁵⁰

Değerler eğitimi kavramı değer ve eğitim kavramlarının birleşmesiyle oluşmuştur. Son yıllarda kullanımı yaygınlaşmış ve hâlen kavramın tamamının tanımlaması araştırmacılar tarafından yeterince yapılmamıştır. UNESCO değerler eğitimi çocukların ve gençlerin değerleri keşfetmelerine, geliştirmelerine ve potansiyellerine doğru ilerlemelerine yardımcı olmak için bir çaba olarak nitelendirmektedir.⁵¹ Araştırmacılar tarafından yapılmış değerler eğitimi tanımlarından bazıları ise şunlardır:

Toplumsal değerlerin ve toplumdan topluma değişmeyen saygı, dostluk, adalet, hoşgörü gibi evrensel değerlerin öğrenme ve öğretme sürecine değerler eğitimi denir.⁵²

Ekşi⁵³ değerler eğitimi “örtük veya açık program aracılığıyla, yetişen yeni nesle temel insani değerleri kazandırma, değerlere karşı duyarlılık oluşturma ve onları

⁴⁹ Hayati Hökelekli, “Modern Eğitimde Yeni Bir Paradigma: değerler eğitimi”, *Eğitime Bakış Dergisi* Yıl 6, S 12, Ekim 2010, s 4-9.

⁵⁰ Hasan Meydan, Okulda Değerler Eğitiminin Yeri ve Değerler Eğitimi Yaklaşımları Üzerine Bir Değerlendirme, Bülent Ecevit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, C. 1, S. 1, 2014, s.93-108

⁵¹ <http://livingvalues.net/about-lve/> (08.05.2020)

⁵² İbrahim Halil Tuğluk, “Değerler Eğitimi Yönünden Klasik Hikâyelerimizin Önemi: Kıssa-i Seyyid Cüneyd ve Reşide-i Arab Örneği”, *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Yıl 10, S. 21, Ekim 2018, s.18-29.

⁵³ Halil Ekşi, “Temel İnsani Değerlerin Kazandırılmasında Bir Yaklaşım: Karakter Eğitimi Programları”, *Değerler Eğitimi Dergisi*, Yıl 1, S. 1, 2003, s.79-96.

davranışa dönüştürme konusunda yardımcı olma gayretinin ortak adı” olarak tanımlamaktadır.

Köylü 'ye⁵⁴ göre değer eğitimi “değerlerin açık ve bilinçli bir şekilde öğretilme süreci olup doğrudan ya da dolaylı olarak kişilerin değerler hakkındaki anlayış ve bilgisini geliştirerek onların bireysel ve mensubu olduğu topluma uyumlu bir şekilde davranabilmeleri için gerekli bilgi ve becerileri içselleştirebilme faaliyeti”dir.

Yaman değerler eğitimini şöyle tanımlamaktadır:

Değerler gelecekte bireyin kişiliğini, bakış açısını, davranışlarını, hatta hayatını belirleyecek etkenler olduğu için, bireyin belli başlı değerlerin farkına varması, gerekli değerleri kazanması, yeni değerler benimsemesi; bütün bu değerleri kişiliğinin temel taşları haline getirerek davranışa dönüştürmesi gerekir. Neredeyse hayat boyu devam eden bu değer kazanma/kazandırma süreçlerine “değerler eğitimi” denilmektedir.⁵⁵

Kaymakcan ve Meydan'a göre “değerler eğitimi kavramı günümüzde duyuşsal alana ait öğrenmeler için bir çatı kavram görevi görmektedir. Ahlaktan estetiğe, cinsellik eğitiminden sağlık eğitimine kadar farklı içerikler bu isim adı altında eğitime konu yapılabilmektedir.”⁵⁶

Keskin⁵⁷ değerler eğitiminin aslında “geçmişteki eğitim programlarında ahlâk eğitimi ve karakter eğitimi şeklinde karşımıza çıkan değer kazandırma işleminin günümüzdeki yaygın ismi” olduğunu söylemektedir. Ayrıca değerler eğitimini “çok basit ifadesi ile değerleri öğretmek için açık bir girişim” olarak isimlendirmektedir.

Değerler eğitimi, kısaca değer kazandırma etkinliğidir. Daha ayrıntılı olarak ele alındığında değerler eğitimi, kimilerine göre değerlerin açık ve şuurulu bir şekilde öğretilme teşebbüsüdür. Kimilerine göre ise, doğrudan ya da dolaylı olarak

⁵⁴ Mustafa Köylü, *Teoriden Pratiğe Değerler Eğitimi*, Ankara 2016, s.77.

⁵⁵ Yaman, s.18.

⁵⁶ R. Kaymakcan, H. Meydan; Ahlaki Karakter ve Eğitimi, N. Tınaz, Z.Ş. Altın, M. Zengin, A.Y. Okudan, H. Yiğit (edt.), *Değerler ve Eğitimi-II*, s.169, 2015.

⁵⁷ Yusuf Keskin, Türkiye’de Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarında Değerler Eğitimi: Tarihsel Gelişim 1998 ve 2004 Programlarının Etkililiğinin Araştırılması, (Danışman: Prof.Dr. Cemil Öztürk), Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, 2008.

kişilerin değerler hakkındaki anlayış ve bilgisini geliştirmek, onların bireyler ve daha geniş bir toplumun üyeleri olarak belli değerler doğrultusunda davranabilmelerini sağlamak için gerekli beceri ve eğilimler aşılmasıdır.⁵⁸

2.4. Değerlerin İşlevi

Günümüzde artan ahlaki sorunların ve dünya genelinde her alandaki yozlaşmanın hiç şüphesiz değerler eğitimi gerektirdiği bir gerçektir. Toplumlar değerlerini yeni nesillere aktarmak için tarih boyunca uğraşmışlardır. “Bu çaba toplumsallaşma sürecinde kendini göstermekte, toplumsal yaşamdaki her tür eylem değerlere göre algılanıp değerlendirilmiştir. Bireyden beklenen, içinde yaşadığı toplumun değerlerini benimseyerek bunları olgu ve olaylara yaklaşımında ve davranışlarında ölçüt olarak kullanmasıdır.”⁵⁹

Değerler toplumun huzur içinde yaşamasında ve devamlılığında çok önemli işlevleri yerine getirmektedir. Bireylerin karar verme süreçlerinde doğru kararlara varmasında yardım ederken, davranışlarını şekillendirmekte ve yönlendirmektedir. İnsanlara kesin olarak neler yapmaları gerektiğini söylemeyen fakat onlara rehber olan değerler, bireylerin kendilerini ve başkalarını değerlendirmesinde bir ölçüt işlevi de sürdürmektedir.⁶⁰

Bozkurt ve Merter⁶¹ değerler eğitiminin temel işlevinin bireysel ve toplumsal huzuru sağlamak olduğunu belirtmektedir. Değerler bireyin iç dünyasını ve çevresiyle olan ilişkisini düzenlerken beraberinde bireye mutluluk ve huzur getirmektedir. Değerlerin yeterince benimsenemediği toplumlarda huzursuzluk ve kargaşa yaşanır. Değerleri benimseyemeyen bireylerin iç dünyalarında yaşadığı çatışma topluma

⁵⁸ Akt. Hayati Hökelekli, Turgay Gündüz, *Değerler ve Eğitimi*, 2007.s.385

⁵⁹ Tekin Çelikkaya, Osman Seyhan, “Değerlerin Kazandırılmasındaki Etkili Faktörler”, *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Yıl 19, S 36, Aralık 2016, s.167-191.

⁶⁰ Hatice Fırat, Ahmet Mocan, “Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Değerler”, *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C.183, S. 183, 2014, s.25-49.

⁶¹ Feridun Merter, Eyüp Bozkurt, “Sınıf Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Değerler Eğitime İlişkin Görüşleri”, *Electronic Turkish Studies*, Mayıs 2014, s.441-451.

sirayet eder, toplumda huzursuzluğa neden olur. Bu nedenle değerler bireylerin bir arada huzur içinde yaşamaları ve toplumların barış içinde olmalarını sağlaması bakımından bir düzenleyici vazifesi görmektedir.⁶²

Değerler eğitimi yapılırken hangi değerlerin seçileceği, eğitim aşamasında uygulanacak yöntemlerin neler olduğu, bireyin kazandığı değeri davranışa dönüştürmesindeki sürecin izlenmesi, aile kurumunda başlayıp okulda devam edecek bu süreçte eğitimcilerin rolleri gibi konular önem arz etmektedir.

Kızılçelik ve Erjem değerlerin benimsenmesinde grup ve kurumların rollerini ve örnek olarak kazandırılması gereken değerleri şöyle açıklamaktadır:

Değerler kurumlar ve gruplar vasıtasıyla benimsenir. Kurumlar ve gruplar en az bir veya birden fazla değeri bünyesinde taşırlar. Grupların ve kurumların ulaşmak istedikleri amaçlarının büyüklüğü oranında değerlerde güçlü olur. Kurumlar adetler, örfler, görenekler, aile, din, ahlak, hukuk, eğitim, öğretim, ekonomi vb. birimler değerlerden güç kazanırlar...Toplum içerisinde önemli işlevlerde bulunan değerlere örnek olarak şunları verebiliriz: Adalet, özgürlük, vatanseverlik, namus, şeref, barış, yardımseverlik, çalışkanlık, ilerleme...⁶³

Aydın'ın değerlerle ilgili şu tespitleri önemlidir:

Değerler öğretilir ve öğrenilebilen olgulardır. İnsan değerleri bilmiş olarak doğmamaktadır. Değerlerin değişik toplumlarda değişik şekiller alması ve farklı olarak değerlendirilmesi de onların sonradan öğrenilmiş olduğunu gösteriyor. Biz hangi durumda nasıl davranmamız gerektiğini, içinde yaşadığımız toplumun yetişkin bireylerinden veya yaşlılarımızdan öğreniyoruz. Şu hâlde değerler her şeyden önce bir eğitim konusudur. Bu eğitim, sadece okullarda verilen derslerden ibaret değildir. Bir bakıma, bütün toplumu bir okul ve her insanı da bu okulun hem öğretmeni hem de öğrencisi sayabiliriz.⁶⁴

Değerlerin aktarımında ailede başlayan eğitim sürecinin okulla devam ederek toplumsallaşma yoluyla aktarımı sağlanmaktadır. “Temel insani değerleri benimsemiş bireyler yetiştirmek; aile, toplum ve okulun başlıca görevleri arasındadır. Bu bakış

⁶² Cengiz Alyılmaz, Harun Şahin, “Yahya Kemal Beyatlı'nın eserlerinin eğitsel değerler açısından değerlendirilmesi”, *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, S.7(2), 2019, 402-418.

⁶³ Kızılçelik, Erjem, s.99.

⁶⁴ Mehmet Zeki Aydın, “Okulda Değerler Eğitimi”, *Eğitime Bakış, Dergisi*, Yıl 6, S.18, Ekim 2010, s.16-19.

açısından hareketle okulların şu iki temel amacından bahsetmek yanlış olmaz: birincisi akademik açıdan başarılı, ikincisi temel değerleri benimsemiş bireylerin yetiştirilmesidir.”⁶⁵

2.5. Türkçe Eğitimi

Günümüzde 4 yıllık Türkçe Öğretmenliği lisans bölümleri mezunları ortaokul seviyesinde (5-8.sınıf) Türkçe Öğretmeni olarak görev yapmaktadır. Bu alanda lisansüstü eğitime devam etmek isteyen öğrenciler için çeşitli isimlendirmeler adı altında Türkçe Eğitimi üzerine lisansüstü programlar vardır. ⁶⁶

ÖSYM internet sitesinde lisansüstü eğitimlerden yüksek lisans eğitimini şöyle tanımlamaktadır: “Bir lisans öğretime dayalı en az iki yarı yıl süren 12 kredilik eğitim-öğretim ve alanla ilgili araştırmanın sonuçlarını ortaya koyacak bir tez gerektiren yükseköğretimdir.” Doktora eğitimini ise şöyle tanımlamaktadır: “Lisansa dayalı en az altı veya yüksek lisansa dayalı en az dört yarı yıllık programı kapsayan ve orijinal bir araştırmanın sonuçlarını ortaya koymayı amaçlayan bir yükseköğretimdir.”

Türkçe eğitimi ile ilgili ilk lisansüstü eğitim 1989-90 öğretim yılında Gazi Eğitim Fakültesi’nde yüksek lisans ve doktora programı olarak “Türkçe’nin Eğitimi-Öğretimi Ana Bilim Dalı” ‘nın açılmasıyla başlamıştır.⁶⁷ 1997 yılında YÖK’ün aldığı kararla Eğitim Fakültelerinde Yeniden Yapılanma Modeli ile eğitim fakültelerindeki kimi bölümler kapatılarak, yeni bölümler açılmış ve eğitim fakülteleri yeniden yapılandırılmıştır.⁶⁸ Bu yapılandırma ile öğretim elemanları ve lisansüstü eğitim gören

⁶⁵ Halil Ekşi, “Temel İnsani Değerlerin Kazandırılmasında Bir Yaklaşım: Karakter Eğitimi Programları”, *Değerler Eğitimi Dergisi*, Yıl 1, S.1, 2003, s.79-96.

⁶⁶ Canan Aslan, “Türkçe Eğitimi Programlarında Lisansüstü Öğrenim Gören Öğrencilerin Akademik Özyeterliklerine İlişkin Görüşleri”, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2010, s.87-115.

⁶⁷ Muhsine Börekçi, “Bir Bilim Alanı Olarak Türkçe ve Türkçe Eğitimi”, *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S 2, 2015, s.405-414.

⁶⁸ İlkay Abazaoğlu, Osman Yıldırım, Yılmaz Yıldızhan, “Geçmişten Günümüze Türk Eğitim Sisteminde Öğretmen Yetiştirme”, *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, S 6, Nisan 2016, s.143-160.

öğrenciler eğitim çalışmalarına yönlendirilmiştir.⁶⁹ 1998’den günümüze devam eden bu yeni modelin araştırmacılar tarafından birçok yönüyle eksiklikleri tartışılmaktadır. Alyılmaz⁷⁰ Türkçe Eğitimi lisansüstü programlarındaki sorunlardan bazılarının yüksek lisans ve doktora tezlerinin problem çözmeye yönelik hazırlanmadığı, birbirinin tekrarı olduğu, lisansüstü derslerin müfredatında standart olmadığı, öğretim üyelerinin alan dışında doktora yapmış olmaları gibi çeşitli sorunları dile getirmiştir.

Türkçe Eğitimi Bölümleri’nin tarihine baktığımızda, Türkçe öğretmeni yetiştirme çalışmaları ilk olarak Cumhuriyet’in ilanından 3 yıl sonra Atatürk’ün emriyle 1926 yılında Konya’da açılan Orta Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsü ile başlar. Türkçe Öğretmenliği Bölümü iki yıllık eğitim veren bu enstitünün açılan ilk bölümüdür. Sonraki yıllarda ihtiyacın giderek artmasıyla 1940 yılında İstanbul, İzmir, Balıkesir’de Türkçe Öğretmenliği bölümleri Eğitim Enstitüleri vasıtasıyla çoğalır. 1982 yılına gelindiğinde ise 2547 sayılı YÖK kanunu ile Eğitim Enstitüleri Eğitim Fakültelerine dönüştürülürken Türkçe Öğretmenliği Bölümleri de yerini Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Bölümleri’ne bırakır. Bu bölümlerde Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenleri yetiştirildiği için bu alanda bir eksiklik meydana gelir. Bu eksiklik 1992-1993 öğretim yılında Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Bölümü’ne bağlı Türkçe Öğretmenliği Anabilim Dalı’nın açılmasıyla son bulur. 1997 yılında Türkçe Eğitimi Bölümleri’nin açılmasıyla daha önce Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Bölümü altında kurulan Türkçe Öğretmenliği Bilim Dalı da bu bölüme bağlanır ve sayıları da sonraki yıllarda giderek artar.⁷¹

⁶⁹ Âkif Arslan, “Öğretim Elemanlarının Türkçe Eğitimi Araştırmaları İle İlgili Çeşitli Görüşleri” *Electronic Turkish Studies*, C. 7, S. 2, İlkbahar 2012, s.59-69.

⁷⁰ Cengiz Alyılmaz, “Türkçe öğretiminin sorunları” *Turkish Studies*, S.5, Yaz 2010, s.728-749.

⁷¹ Abdurrahman Güzel, “Türkçe Eğitimi Bölümünde Kurulması Gerekli Görülen Ana Bilim Dalları”, *Türklük Bilimi Araştırmaları*, S. 27, 2010, s. 371-383.

2.6. Türkçe Öğretim Programında Değerler Eğitimi

Bugün 12 milyonluk coğrafyada konuşulan ve yaşayan bir dil olan⁷² Türkçenin öğretimi Kaşgarlı Mahmut'un 11. yüzyılda yazdığı Divânu Lügâti't Türk'ten beri yüzlerce yıldır devam etmektedir. Türkçenin bir ders olarak ele alınması ve bir program dahilinde eğitim yapılması ise Tanzimat döneminde başlamıştır.⁷³

Türkçe derslerinde ve diğer derslerde öğrenmenin etkili olması için eğitimin ve öğretimin önceden planlanması ve bir program dahilinde yapılması gerekir. Eğitimin türü ne olursa olsun başarı sağlanabilmesi için ayrıntılı planlama şarttır.⁷⁴ Planlama içinde bulunulan durumdan hedeflenen duruma ulaşmak için izlenen politikayı belirlemektir.⁷⁵ Eğitim sistemimiz içerisinde eğitimin planlamasını Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı Talim ve Terbiye Kurulu yapmaktadır. Talim ve Terbiye Kurulu'nun hazırladığı Türkçe Dersi Öğretim Programı Türkçe dersinin içeriğini, amacını, kullanılacak yöntemleri belirleyen temel kaynaktır.⁷⁶

Ülkemizde Türkçe öğretim programları eğitimdeki yenileşme çabaları sebebiyle Cumhuriyet'ten günümüze birçok kez değişim göstermiştir. Kimi zaman düzenleme şeklinde olan bu değişimler kimi zamanda programın baştan aşağı yenilemesiyle gerçekleşmiştir. Türkçe öğretim programındaki bu değişimler hâlen devam etmektedir.⁷⁷

⁷²Şükrü Haluk Akalın, "Türk Dili: Dünya Dili", Türk Dili, C.687, 2009, s.195-204.

⁷³Raşit Koç, Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkçenin Öğretimindeki Gelişmeler ve Aşamalar, (Danışman: Prof.Dr. Hamza Zülfikar), Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, 2006.

⁷⁴ Hıfzı Doğan, *Eğitimde Program ve Öğretim Tasarımı*, Ankara 1997, s.3.

⁷⁵ Niyazi Can, "Öğretmenlerin Geliştirilmesi ve Etkili Öğretmen Davranışları", *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C. 1, S. 16, 2004, s.103-119.

⁷⁶Erhan Durukan, "Öğretmen Görüşleri Açısından Türkçe Dersi Öğretim Programı Kazanımları", *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 5, S. 8, 2013.

⁷⁷ Nuray Bıçak, Mehmet Alver, "2018 Türkçe Öğretim Programı'na İlişkin Öğretmen Görüşleri", *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, C. 7, S. 4, 2018, s.2480-2501.

Cumhuriyetin başlangıcından sonra 1981'e kadar ilköğretim birinci kademe ve ilköğretim ikinci kademe olmak üzere farklı yıllarda aralıklı olarak birçok program hazırlanmıştır. 1981'de ise önceki programların aksine ilköğretim birinci kademe ve ilköğretim ikinci kademeyi ayırmadan 1-8.sınıf arasını kapsayan "Temel Eğitim Okulları Türkçe Eğitim Programı" yayımlanmıştır. 1981'den sonra 2005 yılında ilköğretim birinci kademe için 2006 yılında ise ikinci kademe için Türkçe Dersi Öğretim Programı yayımlanmıştır. 1981 yılında hazırlanan Türkçe Eğitim Programı ilköğretim 1-8. sınıflardaki Türkçe derslerini bir bütün olarak ele alırken 2005 ve 2006 Türkçe Dersi Öğretim Programları 1-5. sınıflar ile 6-8. sınıflar için farklı hazırlanmıştır.⁷⁸

2015 yılına gelindiğinde ise 2006'da iki ayrı şekilde hazırlanan program tekrar birleştirilerek ilköğretim 1-8.sınıfları beraber ele almıştır. Sadece pilot uygulama olarak uygulanabilen yeni program 2017 yılında diğer bütün derslerin programlarıyla birlikte tekrar güncellenmiştir.⁷⁹ 2017 yılında taslak olarak hazırlanan bu program ilk olarak 1. ve 5. sınıflarda uygulanmış, 2018 yılında program üzerinde yapılan değişikliklerden sonra bütün sınıflarda uygulanmaya başlanmıştır.⁸⁰ Türkçe Öğretim Programı son olarak 2019 yılında tekrar geliştirilmiştir.⁸¹

Son üç yılda her yıl güncellenen Türkçe Öğretim Programı'nın ilkokullar için Cumhuriyetin kuruluşundan 2005 yılına kadar ki tarih sıralaması şöyledir:

- 1924 İlk Mektep Türkçe Müfredat Programı
- 1926 İlk Mektep Türkçe Müfredat Programı

⁷⁸ Ahmet Balcı, Eyyup Coşkun, Mehmet Tamer, "Cumhuriyet Dönemi Türkçe Dersi Öğretim Programlarının Genel Amaçları Bakımından Değerlendirilmesi", *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, C.1, S. 1, 2012, s.1-13.

⁷⁹ Nuray Bıçak, Mehmet Alver, s.2480-2501.

⁸⁰ Kenan Bulut, "2006 ve 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programlarının Karşılaştırmalı Olarak Değerlendirilmesi", *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C. 23, S. 3, 2019, s.862-881.

⁸¹ Nurdan Kalaycı, Nilay Yıldırım, "Türkçe Dersi Öğretim Programlarının Karşılaştırmalı Analizi (2009-2017- 2019)", *Trakya Eğitim Dergisi*, C.10, S. 1, 2020, s.238-262.

- 1930 İlk Mektep Türkçe Müfredat Programı
- 1936 İlkokul Türkçe Programı
- 1948 İlkokul Türkçe Programı
- 1968 İlkokul Türkçe Programı
- 1981 Temel Eğitim Okulları Türkçe Eğitim Programı
- 2005 İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı (1-5. Sınıflar) ⁸²

Türkçe Öğretim Programı'nın ortaokullar için Cumhuriyetin kuruluşundan 2006 yılına kadar ki tarih sıralaması şöyledir:

- 1924 Lise Birinci Devre Türkçe Müfredat Programı
- 1929 Ortamektep Türkçe Programı (6-8)
- 1931/1932 Ders Senesi Tadilatı Türkçe Programı (6-8)
- 1938 Ortaokul Türkçe Programı (6-8)
- 1949 Ortaokul Türkçe Programı (6-8)
- 1962 Ortaokul Türkçe Programı (6-8)
- 1981 Temel Eğitim Okulları Türkçe Eğitim Programı
- 2006 İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı (6-8).⁸³

Türkçe Öğretim Programı 2015 yılından sonra ilkokul ve ortaokullar için farklı hazırlanmadığı için 2015'ten günümüze Türkçe Öğretim programları şöyledir:

- 2015 Türkçe Dersi Öğretim Programı (1-8. Sınıflar)
- 2017 Türkçe Dersi Öğretim Programı (1-8. Sınıflar)

⁸² Mehmet Kurudayıoğlu, Coşkun Soysal, "Cumhuriyet Dönemi İlkokul Türkçe Dersi Öğretim Programlarının Söz Varlığının Geliştirilmesi Açısından İncelenmesi", *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, C. 4, S. 4, 2016, s.559-598.

⁸³ Ahmet Balcı, Eyyup Coşkun, Mehmet Tamer, s.1-13.

-2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı (1-8. Sınıflar)

-2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı (1-8. Sınıflar)

Anlama-anlatma etkinliklerinin kaynağı olan dört temel dil becerisi üzerine kurulu Türkçe dersi, ana dil olması nedeniyle diğer tüm dersleri destekleyici niteliktedir. Ana dil öğretimini gerçekleştiren Türkçe öğretiminin değerleri bireylere kazandırma, bireyde hazır olan değerleri ona fark ettirme ve başkalarına aktarma sorumluluğu vardır.⁸⁴

Toplunun devamlılığını sağlayan unsurlardan olan değerlerimizin yeni nesle aktarılmasında çok önemli bir yere sahip olan eğitimin temel amaçlarından birisi, değerlerin gelecek kuşaklara aktarılmasıdır. Bu amaç doğrultusunda hem Türk millî eğitiminin genel amaçlarında hem de derslerin öğretim programlarında öğrencilere aktarılacak değerler yer almaktadır.⁸⁵

Programlar öğretmenlerin yol göstericileri olduğu için Türkçe dersi öğretim programlarında kültür unsurlarının ve bunların aktarım biçimlerinin açıkça belirtilmesi gerekmektedir.⁸⁶

Tulumcu ve Tulumcu'nun⁸⁷ 2006 yılına kadar ki Türkçe dersi öğretim programlarını ele aldıkları çalışmada; 2006 öncesi Cumhuriyet dönemi boyunca uygulanan yedi programda değerlerin genel ve muğlak ifadelerle çok az yer aldığı lakin 2006 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda ise değerlerin belirgin ve özel ifadelerle nitelendirildiği belirtilmiştir.

⁸⁴ Pınar Girmen, "Türkçe Eğitiminde Atasözleri ve Değer Eğitimi", *Değerler Eğitimi Dergisi*, C.11, S. 25, Haziran 2013, s.117-142.

⁸⁵ Hatice Fırat, Ahmet Mocan, s.25-49.

⁸⁶ Deniz Melanlıoğlu, "Kültür Aktarımı Açısından Türkçe Öğretim Programları", *Eğitim ve Bilim*, C.33, S.150, 2008, s.64-73.

⁸⁷ Feride İdi Tulumcu, Fatih Mehmet Tulumcu, "İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Dersi Programlarında Yer Alan Değerler", *Değerler Eğitimi Dergisi*, C. 13, S. 29, 2015, s.535-560.

2005 yılına kadarki Türkçe öğretim programlarında yer alan açıklamalara bakıldığında değerlerin gelecek nesillere aktarımı vazifesi Türkçe dersine verilmiştir. Fakat değerlerin aktarımı ile ilgili net ifadeler programlarda yer almamıştır. Sadece 1981 ve 2005 programlarında önceki programlardan farklı olarak “millî duyguları ve düşünceleri güçlendirmek” ifadesi yer almaktadır. Hâlbuki programlar derslerde yapılacak çalışmalarla ilgili öğretmene yol göstermek zorundadır. Fakat Türkçe derslerinde öğrencilere değerler eğitimi sistemli ve planlı bir şekilde verilmemektedir. Programlardaki bu eksiklik değerler eğitiminde bir boşluk olduğunu göstermektedir.⁸⁸

Kuru⁸⁹, Yılmaz⁹⁰, Kâhya⁹¹ ve Demirtaş⁹²’ın araştırmalarında 2006 Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda (6-8. Sınıflar) değerlerin öğretimi ve değerlerle ilgili herhangi bir bilgi ve açıklamanın yer almadığını; değerlerle ilgili ifadelere programda örtük bir şekilde yer verildiğini belirtmişlerdir. Programda Türkçe dersinin öğrenciye aktaracağı kavram ve değerleri belirleyen en önemli unsur temalardır. 2006 programında sevgi, millî kültür, toplum hayatı, kişisel gelişim, hak ve özgürlükler gibi ana temaların içerisinde yer alan birçok alt temaya yer verilmektedir. Programda değerler açıkça belirtilmese de belirtilen temalar, değerler eğitimi yönüyle çok önemli unsurlar içermektedir.⁹³

⁸⁸ Deniz Melanlıoğlu, “Kültür Aktarımı Açısından Türkçe Öğretim Programları”, *Eğitim ve Bilim*, C.33, S.150, 2008, s.64-73.

⁸⁹ Halil Kuru, Ayşe Yamaç’ın Çocuk Romanlarının Değerler Eğitimi Ve Dil Zenginliği Açısından İncelenmesi, (Danışman: Doç.Dr. Sadettin Keklik), Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2016.

⁹⁰ Mehmet Emin Yılmaz, Fatma Karabıyık Barbarosoğlu’nun Öykülerinin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi, (Danışman: Yrd.Doç.Dr. Kemal Erol), Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2015.

⁹¹ Ayça Kâhya, Ortaokul Türkçe Ders Kitaplarındaki Etkinliklerin değerler Eğitimi Bakımından İncelenmesi, (Danışman: Prof.Dr. Musa Çifci), Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2018.

⁹² Tuğba Demirtaş, Değerler Eğitiminde Edebî Ürünlerden Yararlanma: Nasreddin Hoca Fıkraları, (Danışman: Doç.Dr. İsmail Güleç), Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2012.

⁹³ Mehmet Emin Yılmaz, s.73

2014 yılında yapılan 19. Millî Eğitim Şûrası'nda alınan tavsiye kararda değerler eğitime öğretim programlarında etkin bir şekilde sarmallık anlayışla yer verilmesi kararlaştırılmıştır.⁹⁴ Lakin 2015 Türkçe Dersi Programı'nda değerler eğitimi hususi bir başlık altında ele alınmamıştır.⁹⁵ Sosyal Bilgiler Öğretim Programında değerlerin açıkça yer almasına rağmen Türkçe Öğretim Programı'nda yer almaması, alandaki eksiliğin göstergesidir.⁹⁶

2017 yılında yenilenen öğretim programlarının açıklamasında önceki müfredatlardan farklı olarak değerlerin ve değer eğitiminin müfredatların ana odağını oluşturduğu belirtilmiştir.⁹⁷ 2017 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda ayrı bir başlık olarak değerler eğitime yer verilmiştir. Programda “millî, manevi ve evrensel değerleri tanıyan, benimseyen ve bunları içselleştirerek davranışa dönüştüren bireyler yetiştirme” ifadesiyle öğretmen ve öğretim programının rolüne vurgu yapılmış fakat öğrencilere hangi değerlerin verilmesi gerektiği açıklanmamıştır.⁹⁸

Türkçe öğretim programındaki değerler eğitimi ile ilgili bu eksiklikler 2018 yılında programın güncellenmesi ile son bulmuştur. 2018 de güncellenen programda değerler, bütün eğitim sürecinin nihai gayesi ve ruhu olarak tanımlanmıştır. Eğitim sisteminin amacının sadece akademik açıdan başarılı; önceden belirlenmiş bazı bilgi, beceri ve davranışları kazanmış bireyler yetiştirmek değil temel değerleri benimsemiş bireyler yetiştirmek olduğu belirtilmiştir. Programda şu 10 kök değerın bireylere

⁹⁴ <http://www.meb.gov.tr/19-mill-egitim-srasi-sona-erdi/haber/7594/tr> (10.03.2020)

⁹⁵ Bilge Bağcı Ayrancı, Hasan Hüseyin Mutlu, “2006, 2015 ve 2017 Türkçe Dersi Öğretim Programlarının Karşılaştırılması”, *International Journal of Language Academy*, Aralık 2017, s.119-130.

⁹⁶Gökçe Demiryürek, Çağdaş Çocuk Şiirinde Değerler Eğitimi (1980'den Günümüze), (Danışman: Yrd. Doç. Dr. A. Fikret KILIÇ), Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü 2015.

⁹⁷Basın Açıklaması, Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı, https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_07/18160003_basin_aciklamasi-program.pdf (ET:15.09.2019)

⁹⁸ <http://web.deu.edu.tr/ilyas/ftp/turkce2017.pdf> (18.12.2019)

kazandırılması istenmiştir: Adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik.⁹⁹

Talim ve Terbiye Kurulu 2019 yılında Türkçe Öğretim Programı'nın bazı konularında değişiklikler yaparak programı güncellemiştir. Programda değerlerle ilgili herhangi bir değişiklik yapılmamıştır. Dolayısıyla 2018 ve 2019 Türkçe Öğretim Programları'nda değerler eğitimi yönüyle farklılık yoktur.

2.7. Benzer Araştırmalar

Bu araştırma Türkçe eğitimi alanında değerler eğitimi ile ilgili çalışmaları analiz ederek değerlendirmektedir. Türkiye'de hem Türkçe eğitimi alanında yapılan araştırmaları bir araya getiren hem de farklı disiplinlerde değerler eğitimi konusunda yapılan araştırmaları bir araya getirerek bu araştırmaları belli kriterlere göre değerlendiren makale düzeyinde birçok çalışma yapılmıştır. Bu bağlamda bu bölümde Türkçe eğitimi ve değerler eğitimi konularında ilgili araştırmaları bir araya getirerek değerlendiren çalışmalara yer verilmiştir.

Değerler eğitimi konulu çalışmaları derleyerek değerlendiren makalelere aşağıda yer verilmiştir.

Baş ve Beyhan tarafından yapılan çalışmada Türkiye'de değerler eğitimi üzerine yapılmış olan lisansüstü tezler analiz edilmiştir. Çalışmanın sonucunda, değerler eğitimi konusunda lisansüstü tezlerin sayısının yeterli olmadığı, nicel ve nitel çalışmaların oranlarının birbirine yakın olduğu ve en fazla lisansüstü tezin eğitim programları ve öğretim ana bilim dalında yapıldığı tespit edilmiştir.¹⁰⁰

Elbir ve Bağcı'nın 21 lisansüstü tezi meta-analiz yöntemiyle incelediği çalışmada; Türkiye'de değerler eğitiminin henüz benimsenemediği ve bu alanda bir

⁹⁹ http://web.deu.edu.tr/ilyas/ftp/turkce_2018.pdf (30.03.2020)

¹⁰⁰ Gökhan Baş, Ömer Beyhan, "Türkiye'de Değerler Eğitimi Konusunda Yapılmış Lisansüstü Tezlerin Farklı Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi", *Değerler Eğitimi Dergisi*, Aralık 2012, s.55-77.

boşluğun olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının değerler eğitimi hakkında bilgilendirilmesi gerektiği önerilmiştir.¹⁰¹

Akçay ve Tunagür'ün değerlerin tespitine yönelik yapılan yüksek lisans tezlerini inceleyen çalışmasında 116 yüksek lisans tezi incelenmiştir. Çalışma sonucunda bu alanda en çok araştırmanın yapıldığı üniversitelerin Atatürk ve Gazi Üniversitesi olduğu, çalışılan eserlerin 100 Temel Eser ve ders kitapları olduğu belirtilmiştir.¹⁰²

Güçlü'nün yaptığı çalışmada değerler eğitime yönelik olarak araştırmaların sonuçları değerlendirilmiştir. Güçlü çalışmasının sonucunda, bu konudaki çalışmaların en çok sosyal bilimler alanlarında gerçekleştiğini ve daha çok ilköğretim kademesinin örneklem olarak kullanıldığını belirtmiştir. Ayrıca bu konuda makalelerden ziyade lisansüstü çalışmaların fazla olduğunu belirtmiştir.¹⁰³

Gündüz, Başpınar ve Büyükkarcı tarafından yapılan çalışmada 2000-2015 yılları arasındaki doktora tezleri incelenmiş ve değerler eğitimi ile ilgili 2009 yılından sonra doktora tezlerinde artışın olduğu vurgulanmıştır. Tezlerin en çok Gazi Üniversitesi'nde yapıldığı, en fazla ilköğretim öğrencilerinin örneklem olduğu, karma yöntem ile veri toplama araçlarından ölçek ve görüşme formunun fazla kullanıldığı, konu olarak ise en çok öğretim programlarının ve doğrudan bir değer incelendiği tespit edilmiştir.¹⁰⁴

Kardaş ve Cemal tarafından Türkçe öğretimi için değerler eğitimi kaynakçası oluşturmak amacıyla ele alınan çalışmada; lisansüstü tez, makale ve bildirilerden

¹⁰¹ Bilal Elbir, Can Bağcı, "Değerler Eğitimi Üzerine Yapılmış Lisansüstü Çalışmaların Değerlendirilmesi", *Turkish Studies Dergisi*, 2013, s.1321-1333.

¹⁰² Ahmet Akçay, Muhammed Tunagür "Türkiye'de Değerlerin Tespitine Yönelik Yapılmış Yüksek Lisans Tezleri Üzerine Bir İçerik Analizi", *EKEV Akademi Dergisi*, Yaz 2017, s.53-71.

¹⁰³ Mustafa Güçlü, "Türkiye'de Değerler Eğitimi Konusunda Yapılmış Araştırmalar", *Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Yıl 8, S. 8, Haziran 2015, s.722-732.

¹⁰⁴ Mevlüt Gündüz, Zuhale Başpınar, Ayşegül Büyükkarcı "2000-2005 Yılları Arasında Değer Eğitimi Üzerine Yapılan Doktora Tezlerinin İçerik Analizi", *Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, Ekim 2017, s.705-718.

oluşan 73 bilimsel çalışma incelenmiştir. Bu çalışmalar 40 lisansüstü tez, 30 makale ve 3 tebliğden oluşmaktadır. Çalışmalarda 127 farklı değer yer aldığı ve en çok saygı değerinin tekrarlandığı sonucuna ulaşılmıştır.¹⁰⁵

Çalışkan, Sağlam ve Kapkın tarafından yapılan çalışmada, değerler eğitimi alanında yapılmış lisansüstü tez çalışmaları incelenmiştir. Çalışma sonucunda değerler eğitimi konulu lisansüstü çalışmaların sınırlı olduğu, çalışmaların son 10 yıl içinde yoğunlaştığı, çalışmaların en çok edebî eserlerdeki değer algısına yönelik yapıldığı tespit edilmiştir.¹⁰⁶

Kurtdede, Fidan ve Öner'in yaptığı araştırmada Türkiye'de 2011-2016 yılları arasındaki değerler eğitimi konulu 98 lisansüstü tez incelenmiştir. Yapılan çalışmada o yıllar arasında en fazla değerler eğitimi konulu tezin 2013 yılında yapıldığı belirtilmiştir. Ayrıca çalışmanın sonucunda tezlerin en çok Necmettin Erbakan ve Atatürk Üniversitesinde yapıldığı, en çok nitel araştırma yöntemine başvurulduğu, örneklem olarak ise öğrenci, öğretmen ve dokümanların kullanıldığı tespit edilmiştir.¹⁰⁷

Türkçe eğitimi alanındaki çalışmaları derleyerek değerlendiren makalelere aşağıda yer verilmiştir.

¹⁰⁵ Mehmet Nuri Kardaş, Seda Cemal, “Değerler Eğitimi ve Türkçe Öğretiminde Değer Eğitimi Üzerine Yapılan Araştırmalara İlişkin Kaynakça Denemesi”, *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 9, S. 16, 2017, s.383-412.

¹⁰⁶ Betül Kapkın, Zekeriya Çalışkan, Mehmet Sağlam, “Türkiye’de 1999-2017 Yılları Arasında Değerler Eğitimi Alanında Yapılmış Lisansüstü Çalışmaların İncelenmesi”, *Değerler Eğitimi Dergisi*, Yıl 16, S. 35, Haziran 2018, s.185-209.

¹⁰⁷Nuray Kurtdede-Fidan, Ömer Öner, “Değerler Eğitime Yönelik Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi”, *International Journal of Field Education*, 2018, s.1-17.

Girmen, Kaya, Bayrak 2006-2010 yılları arasında Türkçe eğitimi alanında yapılmış lisansüstü tezleri Türkçe eğitimi alanındaki sorunları belirlemek amacıyla analiz etmişlerdir. Tezlerin 8 tema etrafında toplandığı belirtilmiştir.¹⁰⁸

Sevim ve Özdemir-Erem Türkçe eğitiminde yapılmış 128 yüksek lisans tezini, başlıklarına ve özetlerine göre analiz etmişlerdir. Çalışmada tez başlıklarının belirlenen ölçütlere göre yeterli, özetlerin ise amaçları kısmı haricinde yetersiz olduğu tespit edilmiştir.¹⁰⁹

Sevim ve İşcan'ın araştırmasında Türkçe eğitiminde 2005-2010 yılları arasında ki 335 yüksek lisans tezinde geçen anahtar kelimeleri incelenmiş ve tematik açıdan gruplandırılmıştır. Tezlerde temel dil becerileri haricinde birçok konunun ele alındığı ve temel dil becerilerini konu edinen tezlerde konuşma ve dinleme becerileri ilgili çalışmaların yetersiz olduğu görülmüştür.¹¹⁰

Varışoğlu, Şahin ve Gökteş; Türkçe eğitimi alanında 2000-2011 yılları arasında dergilerde yayımlanan toplam 558 makaleyi konularına, yöntemlerine, veri toplama araçlarına, örneklemlerine, veri analiz yöntemlerine göre incelemişlerdir. En çok nicel araştırmaların yapıldığı, ilköğretim öğrencilerinin örneklem olarak çok kullanıldığı, bu alanda okuma eğitimi konusunda çalışmaların yoğunlaştığı belirtilmiştir.¹¹¹

Şahin, Kana ve Varışoğlu'nun 2000-2011 yılları arasında Türkçe eğitimi bölümlerinde yapılan 552 lisansüstü tezi konu, yöntem, veri toplama araçları, veri

¹⁰⁸ Emel Bayrak, Fatih Volkan Kaya, Girmen Pınar, Mehmet Fatih Kaya “Türkçe Eğitimi Alanında Yaşanan Sorunların Lisansüstü Tezlere Dayalı Olarak Belirlenmesi” 9. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitim Sempozyumu (20 -22 Mayıs 2010), Elâzığ, 133-138.

¹⁰⁹ Oğuzhan Sevim, Nur Hümeysra Özdemir Erem, “Türkçe Eğitimi Alanındaki Yüksek Lisans Tezlerinin Başlıklarına ve Özetlerine Eleştirel Bir Bakış”, *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, S.1/13, 2012, s.174-186.

¹¹⁰ Oğuzhan Sevim, Adem İşcan, “Türkçe Eğitimi ve Öğretimi Alanında Yapılan Yüksek Lisans Tezlerinde Geçen Anahtar Kelimelere Dönük Bir İçerik Analizi”, *Turkish Studies Dergisi*, S.7/1, Kış 2012, s.1863-1873.

¹¹¹ Yüksel Gökteş, “Türkçe Eğitimi Araştırmalarında Eğilimler”, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, S. 13(3), 2013, s.1767-1781.

analizi, örneklemlerine göre analiz eden araştırmasında Türkçe eğitimi bölümlerindeki tezler birçok boyutuyla tartışılmıştır. Araştırmanın konu alanlarına göre dağılımında değerler eğitiminin yer almadığı görülmüştür.¹¹²

Doğan ve Özçakmak; Türkçe eğitiminde dinleme becerisi ile ilgili tezleri konularına, hedef kitlesine, yöntemlerine, içerik ve örneklemlerine göre analiz etmiştir. Dinleme becerisi ile ilgili çalışmaların yetersiz olduğu tespit edilmiştir.¹¹³

Kan ve Uzun Türkçe eğitimindeki yüksek lisans tezlerini sözbilimsel yapı bakımından incelemişlerdir. Çalışmada tezlerin bulgular, tartışma ve sonuç bölümleri analiz edilmiştir.¹¹⁴

Aktaş ve Uzuner-Yurt'un Türkçe eğitimi ile ilgili 724 makalenin özet kısımlarını inceledikleri çalışmada makale özetlerinde genellikle amaç ve sonuç dışında metodoloji ile ilgili bilgilerde eksiklikler olduğu, bulgu, sonuç ve önerilere ise yer verilmediği tespit edilmiştir.¹¹⁵

Özçakmak çalışmasında Türkçe eğitimindeki yapılan lisansüstü tezleri konularına göre analiz etmiştir.2011-2015 yılları arasındaki tezleri ele alan çalışmada tezlerde en çok öğretim yöntem ve tekniklerinin, okuma eğitiminin, yazma eğitiminin, ders kitaplarının, yabancılara Türkçe öğretiminin konu edinildiği sonucuna varılmıştır.¹¹⁶

¹¹²Esin Yağmur Şahin, Fatih Kana, Behice Varışoğlu, “Türkçe Eğitimi Bölümlerinde Yapılan Lisansüstü Tezlerin Araştırma Eğilimleri” *International Journal of Human Sciences*, S. 10(2), 2013, s. 356-378.

¹¹³Yusuf Doğan, Hüseyin Özçakmak, “Dinleme Becerisinin Eğitimi Üzerine Yapılan Lisansüstü Tezlerin Değerlendirilmesi”, *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, S. 2(2), 2014, s.90-99.

¹¹⁴Mustafa Onur Kan, Gülsün Leyla Uzun, “Türkçe Eğitimi Alanındaki Yüksek Lisans Tezlerinin Bulgular, Tartışma, Sonuç Bölümlerine İlişkin Sözbilimsel Yapı Özellikleri”, *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, S. 2(3), 2014, s.1-19.

¹¹⁵Elif Aktaş, Uzuner Yurt Serap, “Türkçe Eğitimi Alanındaki Makale Özetlerine Yönelik Bir İçerik Analizi”, *Turkish Studies Dergisi*, S 10/7, Spring 2015, s.73-96.

¹¹⁶Hüseyin Özçakmak, “Türkçe Eğitimi Lisansüstü Araştırmalarında Yeni Yönelimler (2011-2015)”, *Uluslararası Kültür Edebiyat Türkçe Eğitim Dergisi*, S:6/3, 2017, s.1607-1618.

Boyacı ve Demirkol tarafından yapılan araştırmada Türkçe eğitiminde 1995-2018 yılları arasındaki 275 doktora tezi konularına, özetlerine, künye ve başlıklarına göre analiz edilmiştir. Bu tezlerin en çok Atatürk ve Gazi Üniversiteleri'nde yazıldığı, tezlerde en çok dil becerileri, en az ise noktalama işaretlerinin konu edinildiği görülmüştür.¹¹⁷

Coşkun, Özçakmak ve Balcı tarafından yapılan çalışmada 1981-2010 yılları arasında Türkçe eğitimi alanında yapılan tezler meta-analiz yöntemiyle incelenmiştir. En çok tezin Gazi, Hacettepe, Ankara Üniversiteleri'nde yapıldığı, en çok yöntem ve teknikler konusunun çalışıldığı, belirli konularda yığılma olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.¹¹⁸

Turan, Sevim ve Tunagür tarafından hazırlanan araştırmada; 2007-2017 yılları arasında Türkçe eğitimi alanında yapılan 233 doktora tezinin özetleri incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda özetlerde veri toplama, veri analiz, bulgular, öneriler ve sonuçların yeterince yer almadığı fakat amaç, sonuç ve örneklemelere yeterli oranda yer verildiği sonucuna ulaşılmıştır.¹¹⁹

Şeref tarafından Türkçe öğretiminde şiir konusunda yapılmış lisansüstü tezlerin incelendiği çalışmada, meta analizi yöntemi kullanılmıştır. Çalışmada 2018 tarihine kadar Türkçe eğitimi alanında yayımlanan 1350 çalışmadan 35'inin şiirle ilgili olduğu görülmüştür. Bu konuda doktora tezlerinin yüksek lisans tezlerinden az olduğu, en çok araştırmanın Atatürk ve Dokuz Eylül Üniversite'lerinde yapıldığı, çoğu üniversitede ise şiir ile ilgili araştırmanın yapılmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır.¹²⁰

¹¹⁷Sümeysra Boyacı, Selmi Demirkol, "Türkçe Eğitimi Alanında Yapılan Doktora Tezlerinin İncelenmesi", *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, S. 6 (2), 2018, s.512-531.

¹¹⁸ Eyyup Coşkun, Hüseyin Özçakmak, Ahmet Balcı.

¹¹⁹Lokman Turan, Oğuzhan Sevim, Muhammed Tunagür, "Türkçe Eğitimi Alanındaki Doktora Tezlerinin Özet Bölümlerine Yönelik Bir İçerik Analizi", *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, S. 11, Ekim 2018, s.29-44.

¹²⁰ İzzet Şeref, "Türkçe Eğitiminde Şiir Üzerine Yapılan Lisansüstü Tezlerin Değerlendirilmesi", *İğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S 20, Ekim 2019, s.335-350.

2.8. Alanyazın Taramasının Sonuçları

Alanyazın taramasının sonucunda alanyazında, değerler eğitimi konusunda yapılmış çalışmaları inceleyen bilimsel araştırmaların yapıldığı görülmektedir. Türkçe eğitimi alanında yapılmış çalışmaları da ele alan bilimsel araştırmaların yapıldığı görülmüştür. Fakat Türkçe Eğitimi alanında değerler eğitimi konulu çalışmaları ele alan sadece Kardaş ve Cemal'in¹²¹ 2017 yılında kaynakça olarak hazırladıkları çalışma mevcuttur. Alanyazında “Türkçe eğitiminde değerler eğitimi alanında yapılmış çalışmalar nelerdir; içeriklerinde neler var; yazarlar, eserler, ders kitapları, öğretmen tutumları gibi değerler eğitiminin paydaşlarından hangisi alanında çalışmalar yapılmış; değerler eğitimi konusunda Türkçe eğitimi alanında hangi çalışmalara ihtiyaç var; yapılan çalışmalarda ulaşılan sonuçlar nelerdir?” sorularına yanıt verecek bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Alanda bu konuda bir çalışmaya ihtiyaç olduğu görülmektedir.

Bu çalışmada meta-analiz yöntemi kullanılmaktadır. Türkiye’de Türkçe eğitimi ile ilgili araştırmaların değerlendirilmesi amacıyla yapılan çalışmalara bakıldığında yöntem olarak meta-analizi yönteminin sınırlı sayıda çalışmada kullanıldığı görülmüştür. (Coşkun, Özçakmak, Balcı, 2012; Balcı, 2012; Doğan ve Özçakmak, 2014; Göçer ve Arslan, 2018, Şeref 2009). Değerler eğitimi ile ilgili araştırmaların değerlendirilmesi amacıyla yapılan çalışmalara bakıldığında ise sadece Elbir ve Bağcı’nın (2013)¹²² çalışmasında meta-analizi yöntemi kullanılmıştır.

Değerler eğitimi ile ilgili araştırmaları inceleyen çalışmalara bakıldığında en son çalışmanın 2018 yılında (Kapkın, Çalışkan, Sağlam; Kurtdede-Fidan ve Öner) yayımlandığı görülmüştür. Çalışmalarda örneklem olarak değerlendirilen tezlerin yayımlandığı son tarih ise 2017 (Kapkın, Çalışkan ve Sağlam) yılıdır. Çalışmalarda en yüksek örneklem sayısı ise 116 lisansüstü tezin incelendiği Akçay ve Tunagür’ün 2017

¹²¹ Kardaş ve Cemal, s.383-412.

¹²² Bilal Elbir, Can Bağcı, “Değerler Eğitimi Üzerine Yapılmış Lisansüstü Çalışmaların Değerlendirilmesi”, *Turkish Studies Dergisi*, 2013, s.1321-1333.

tarihli çalışmasıdır. Değerler eğitimi ile ilgili araştırmaları değerlendiren çalışmalara bakıldığında yüksek lisans ve doktora düzeyinde bu konuda çalışmaya rastlanmamış, yapılan çalışmaların tamamının bilimsel makaleler olduğu görülmüştür.

Bütün bu bilgiler ışığında, alanyazında Türkçe eğitimi alanında değerler eğitimi konulu çalışmaların incelendiği bir çalışma bulunmaması yönüyle bu alanda bir eksikliğin olduğu görülmektedir. Ayrıca değerler eğitimi konulu çalışmaları ele alan araştırmaların tamamının makale düzeyinde olması, yüksek lisans ve doktora türünde çalışma yapılmaması başka bir eksiklikler. Bu çalışmayla bu eksiklikler giderilerek, Türkçe eğitiminde değerler eğitiminin durumu ortaya koyulacaktır. Meta analiz yönteminin bu çalışmada kullanılmasıyla ilgili konudaki tüm çalışmaların sonuçlarına bütüncül bakılacaktır. Ayrıca yeni sonuçlar ortaya koyularak alandaki bu boşluk doldurulacaktır. Çalışma Türkçe eğitimi alanındaki değerler eğitimi konulu çalışmaları analiz etmesi yönüyle ilk olacaktır. Bu çalışmanın Türkçe eğitimi alanında yapılan çalışma arşivindeki bu eksiklikleri gidereceği ve alanyazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

3. YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli

Türkçe eğitiminde değerler eğitimi üzerine yapılan akademik çalışmaların incelenmesi ve değerlendirilmesi şeklinde olan bu çalışma betimleyici bir araştırmadır. Çalışmanın yapısı gereği meta-analiz yöntemi seçilmiştir.

Meta-analiz, bilimsel araştırmada bir doküman tarama yöntemidir. Meta-analiz yönteminin kullanıldığı bu tür çalışmalar herhangi bir alanda yapılan farklı çalışmaların sonuçlarının bütüncül bir bakış açısıyla değerlendirilmesini ve sonuçların daha anlamlı olarak yorumlanmasını sağlaması bakımından önemlidir.¹²³ Meta-analiz yöntemi ile birlikte, incelenen çalışmalarda bulunabilecek eksikliklerin farkına varılabileceği gibi, bu çalışmalarda savunulan görüşlerin geçerliliğini de artırabilmektedir.¹²⁴

Meta-analiz çalışmalarının bir diğer önemi de bundan sonra bu alanda yapılacak araştırmaların şekillenmesine sağlayacağı katkıdır. Türkçe eğitimi alanındaki değerler eğitimi konulu çalışmaları bütüncül bir bakış açısıyla ele almak, eksikliklerin farkına varmak, görüşlerin geçerliliğini güçlendirmek ve alandaki eksiklikleri tespit etmek için bu çalışmada meta analiz yöntemi kullanılmıştır.

3.1.1. Meta-Analizi

Bilimsel süreçlerin birikimli olma özelliği vardır. Bu özellik bilimsel bilginin sentezlenerek katlanıp gelişmesine katkı sağlar.¹²⁵ Bilimsel çalışmaların artmasıyla herhangi bir alanın herhangi bir konusunda çok sayıda çalışmaya rastlamak mümkündür. Fakat bilimsel çalışmalar arttıkça okuyucunun bilgiyi ayıklaması ve istediği bilgiye ulaşması da zorlaşmaktadır. Bu sebepten dolayı birbirinden bağımsız

¹²³ Eyyup Çoşkun, Hüseyin Özçakmak, Ahmet Balcı, s.204-212.

¹²⁴ Bilal Elbir, Can Bağcı, s.1321-1333.

¹²⁵ Ulaş Üstün, Ali Eryılmaz, “Etkili Araştırma Sentezleri Yapabilmek için Bir Araştırma Yöntemi: Meta-Analiz”, *Eğitim ve Bilim*, C. 39, S. 174, 2014, s.1-32.

yapılan çalışmaların bütüncül bir biçimde ele alınması, sonuçlarının birleştirilmesi ve yorumlanması gerekmektedir.¹²⁶ Çünkü sayısı ve türü günden güne artan çalışmalardan elde edilen sonuçların araştırmaları nasıl yönlendirdiği, konuya ne kadar katkı sağladığının tespiti önemlidir.¹²⁷

Bu ihtiyaçlara çözüm olması için Gene Glass 1976 yılında meta analiz yöntemini önermiştir. Glass bu terimi kullanan ilk kişidir.¹²⁸ Glass meta analizi “bulguların entegre edilmesi amacıyla bireysel çalışmalardan ortaya çıkan çok sayıda analizin istatistiksel analizi”¹²⁹ olarak tanımlamıştır.

Dinçer’e göre meta-analiz “farklı çalışmalardan elde edilen bulguların birleştirilerek genel bir sonuç elde edilmesi için yapılan analiz anlamına geldiği gibi yapılan bir çalışmaya ait sonuçların tekrar analiz edilmesi anlamına da gelmektedir.”¹³⁰

Meta analizin tanımını Şelli ve Doğan “belirli bir konuda yapılmış, birbirinden bağımsız, birden çok çalışmanın sonuçlarını birleştirme ve elde edilen araştırma bulgularının istatistiksel analizini yapma ve bunları yeniden yorumlama yöntemi”¹³¹ olarak; Akgöz, Ercan ve Kan ise ayrı çalışmaların bulgularının birleştirilerek, eleştirilerin yeniden ele alınması olarak tanımlamışlardır.¹³²

¹²⁶ Mustafa Sağlam, İsmail Yüksel, “Program Değerlendirmede Meta Analiz ve Meta Değerlendirme Yöntemleri”, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 18, Ağustos 2007.

¹²⁷ Ayşen Bakioğlu, Erkan Göktaş, “Bir Eğitim Politikası Belirleme Yöntemi: Meta Analiz”, *Medeniyet Eğitim Araştırmaları Dergisi*, C. 1-1, S. 2, 2018, s.35-54

¹²⁸ Sedat Şen, “SPSS ile Meta-Analiz Nasıl Yapılır?”, *Harran Maarif Dergisi*, C. 4, S. 1, 2019, s.21-49.

¹²⁹ Akt. Üstün, Eryılmaz, s.1-32.

¹³⁰ Serkan Dinçer, *Eğitim Bilimlerinde Uygulamalı Meta-Analiz*, Ankara 2014, s.2.

¹³¹ Mehmet Şelli, Zeki Doğan, “Meta Analiz İle Tarımsal Verilerin Değerlendirilmesi”, *Harran Tarım ve Gıda Bilimleri Dergisi*, S.15:4, s.45-56.

¹³² Semra Akgöz, İlker Ercan, İsmet Kan, “Meta-analizi”, *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 2004, s.107-112.

Meta analiz ile bir konuda yapılan çalışmalar birleştirilerek tek bir çalışmaya dönüştürülebilir. Meta analiz çalışması ile bir konuda ayrıntılı ve derinlemesine bilgi sahibi olunabildiği gibi, o konuda üzerinde tartışılan noktalar da aydınlatılabilir.¹³³ Ayrıca bu yöntemle bir alanda yapılan ayrı ayrı çalışmaların sonuçları bütüncül bir şekilde değerlendirilip, sonuçlar daha geniş bir bakışla yorumlanabilir.¹³⁴ Araştırmasında meta analiz yöntemini kullanan Balemen, meta analiz yöntemi hakkında şu bilgileri vermektedir:

Meta analiz yöntemi aynı zamanda, yapılan araştırma konusundaki eğilimler hakkında da bilgi vermektedir. Belirli bir konuda yapılan çalışmaların; hangi yıllar arasında toplandığını, hangi konu alanında daha fazla yapıldığını, hangi öğrenim düzeyinde ve öğretim tekniğiyle daha etkili olduğunu, çalışmalarda hangi test türünün daha sık kullanıldığını ortaya koymaktadır.¹³⁵

Meta-analiz çalışmalarının başka bir önemi ise tespit edilen sonuçlara göre yeni konuların araştırılması gerekliliğini ortaya koyarak, ileride o alanda yapılacak araştırmaları yönlendirip araştırmacılara rehberlik etmektir.¹³⁶

Bir alanda yapılan meta analizi sonucu o alandaki literatürün sınırlarını göstermelidir. Meta analiz yöntemiyle yapılan araştırmalarda araştırmacılar tavsiyelerde bulunmalıdır ya da durumun olası sorunlarını belirtmelidirler.¹³⁷

¹³³ Dinçer, s.2.

¹³⁴ Eyyup Coşkun, Hüseyin Özçakmak, Ahmet Balcı, “Türkçe Eğitiminde Eğilimler: 1981-2010 Yılları Arasında Yapılan Tezler Üzerine Bir Meta Analiz Çalışması”, *4.Uluslararası Türkçenin Eğitimi-Öğretimi Kurultayı Bildiri Özetleri*, 8-9 Eylül 2011, Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi.

¹³⁵ Nuri Balemen, “Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının Fen Eğitimindeki Etkililiği: Meta Analiz Çalışması” (Danışman: Doç.Dr. Melike Özer Keskin), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, 2016.

¹³⁶ Yusuf Doğan, Hüseyin Özçakmak, “Dinleme Becerisinin Eğitimi Üzerine Yapılan Lisansüstü Tezlerin Değerlendirilmesi”, *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, Cilt: 2, Sayı:2, 2014, s.90-99.

¹³⁷ Mehmet Tekdal, Mehmet Can Şahin, “İnternet Tabanlı Uzaktan Eğitimin Etkililiği: Bir Meta-Analiz Çalışması”, *Akademik Bilişim*, 2005, s.2-4.

3.2. İncelenen Dokümanlar

Bu araştırmanın örneklemini Türkçe eğitimi alanında değerler eğitimi konulu YÖK tez tarama veri tabanında tam metnine ulaşılabilen erişime açık tezler oluşturmuştur. Çalışmada 35 farklı üniversitede yayımlanmış 8'i doktora ve 129'i yüksek lisans tezlerinden oluşan, YÖK tez merkezinde yayımlanmasına izin verilmiş 2007-2019 yılları arasındaki 137 tez incelenmiştir.

Bu çalışmalara ait künye bilgileri çalışmanın (Ek-1) kısmında yer almaktadır.

3.3. Verilerin Toplanması

Meta analiz yöntemini uygulayabilmek için öncelikle konuyla ilgili alan taraması yapılmıştır. YÖK Ulusal Tez Merkezi'nde yapılan taramalar sonucunda değerler eğitimi üzerine hazırlanmış ve tam metnine ulaşılabilen çalışmalarda konu sınırlandırılmasına gidilip Türkçe eğitimi alanında yapılmış akademik çalışmalar tespit edilmiştir.

Veriler toplanırken YÖK'ün Ulusal Tez Merkezi'nde iki aşamalı tarama yapılmıştır.

Birinci taramada tarama terimi olarak dört farklı anahtar kelime girilerek “değerler eğitimi”, “değer eğitimi”, “değer”, “değerler” anahtar kelimeleriyle tarama yapılmış ve bulunan kayıtlar arasından Türkçe eğitimi alanındaki tezler seçilmiştir. Türkçe eğitimiyle ilgili tezlere ilişkin veriler bilgisayar ortamına kodlanarak aktarılmıştır. Kodlama aşamasında farklı aramalardaki aktarılan aynı tezler ayıklanarak araştırmada her tezin bir defa yer alması sağlanmıştır. (Tez taraması son olarak 2020 yılı ocak ayında yapılmıştır).

İkinci taramada “Türkçe Anabilim Dalı”, “Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı” “Türkçe Öğretmenliği Anabilim Dalı”, “Türkçe ve Sosyal Bilgiler Anabilim Dalı”, “Türkçe ve Sosyal Bilimler Anabilim Dalı”, “Türkçe ve Sosyal Bilimler Anabilim Dalı” alanlarında yapılan tezler taratılmış ve daha önceki taramada yer almayan değerler eğitimi ile ilgili tezler listeye eklenmiştir.

Oluşan listenin nihai halinde tez başlığında ve dizininde yer alan “değer” kavramı yardımıyla, değerler eğitimi konu edindiği tespit edilen 137 tez çalışmada yer almıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Ulaşılan tezlerin öncelikle dış yapı incelemesinde belirlenen tezler; lisansüstü düzeylerine, hazırlandıkları üniversitelere, danışman unvanlarına, hazırlandığı yıllara göre irdelenmiştir.

İç yapı analizinde ise tezlerde kullanılan veri toplama araçları, araştırma yöntemleri, tezlerde inceleme yapılan alanlar, eserleri incelenen yazarlar ve tezlerde incelenen eserler tespit edilmiştir. Ayrıca tezlerde incelemeye konu olan ders kitapları, öğretmen ve yöneticiler, öğrenme araçları gibi alanlar kendi içlerinde sınıflandırılarak istatistiki verilere ulaşılmıştır.

Araştırmaya konu olan tezlerin farklı ve öne çıkan sonuçları ile tezlerin benzer sonuçları tablo halinde gösterilerek analiz edilmiştir.

Verilerin analizi için tanımlayıcı istatistik tekniklerinden frekans, yüzde ve grafiklerle gösterim kullanılmıştır. Gruplandırılan bilgiler tablolarla gösterilerek, yorumlanmıştır.

Tezlerin incelenmesi için başlıklar oluşturulurken ve sınıflandırmalar yapılırken alanında uzman akademisyenlerin görüşleri alınmıştır. Sınıflandırmalar yapılırken sınıflandırmaların araştırmanın temel problemine ve alt problemlerine yanıt vermesinin yanı sıra; merak edilen, araştırmacının amacına hizmet eden ve diğer araştırmacıların daha önce yanıt aramadıkları alanlara da değinmesine dikkat edilmiştir. Ayrıca tezlerdeki ortak ve farklı sonuçların ortaya çıkarılmasıyla da tezlerde ulaşılan sonuçların geçerliliğini kuvvetlendirmek ve yeni görüşlere ulaşmak amaçlanmıştır.

Analiz süresince çalışmanın amacı doğrultusunda yeni sınıflandırmalar oluşturma ihtiyacı doğmuştur. Her yeni sınıflandırmada uzman görüşlerine başvurulmuştur. Daha önceki benzer çalışmalarda sınıflandırmalar incelenmiş olup, önceki benzer çalışmalarda araştırılmayan alanlar için de formlara yeni başlıklar

eklenmiştir. Uzman görüşleri, daha önceki araştırmaların incelenmesi ve araştırmanın problemleri doğrultusunda sınıflandırma tabloları son haline ulaşmıştır.

4. BULGULAR VE YORUMLAR

4.1. Araştırma Kapsamındaki Çalışmaların Lisansüstü Düzeylerine Göre Dağılımı

Tablo 1’de Türkçe eğitimi alanında yapılmış değerler eğitimi konulu lisansüstü düzeydeki tezlerin yapıldıkları lisansüstü kademelerine (yüksek lisans ve doktora) göre dağılımı verilmiştir

Tablo 1. Araştırma Kapsamındaki Çalışmaların Lisansüstü Düzeylerine Göre Dağılımı

Lisansüstü Düzeyleri	f	%
Doktora	8	5,84
Yüksek Lisans	129	94,16
Toplam	137	100

Tablo 1’de görüldüğü gibi Türkçe eğitimi alanında yapılmış değerler eğitimi konulu toplamda 137 lisansüstü tez vardır. Bu tezlerin %94,16’sını yüksek lisans tezleri oluştururken doktora tezlerinin oranı ise %5,84’tür. Değerler eğitimi konusunda Türkçe eğitimi alanında 129 yüksek lisans tezi yayımlanırken, 8’de doktora tezi yayımlanmıştır.

4.2. Araştırma Kapsamındaki Çalışmaların Danışman Unvanlarının Dağılımı

Tablo 2. Araştırma Kapsamındaki Çalışmaların Danışman Unvanlarının Dağılımı

Tez Danışmanı Unvanları	f	%
Profesör Dr.	36	26,28
Doçent Dr.	31	22,63
Yardımcı Doçent Dr.	42	30,66
Öğretim Görevlisi Dr.	28	20,44
Toplam	137	100

Tablo 2’ye bakıldığında araştırmaya konu olan tezlere en fazla Yardımcı Doçent Doktor¹³⁸ (42, %30,66) unvanına sahip akademisyenlerin danışmanlık yaptığı görülmüştür. Ardından sırasıyla Profesör Dr. (36, %26,28), Doçent Dr. (31, %22,63), ve Öğretim Görevlisi Dr. (28, %20,44) unvanlarına sahip danışmanlar ile araştırmaların yürütüldüğü görülmektedir.

Bu alandaki araştırmalara danışmanlık yapan akademisyen unvanları arasında Yardımcı Doçent Doktor/ Öğretim Görevlisi Doktor unvanlarının sayısının yüksek olması Türkiye’deki akademisyenlerin unvanlarının dağılım istatistiklerine bakıldığında anlaşılabilir. Türkiye’deki akademisyenlerin unvan bazında dağılımına bakıldığında en fazla doktor öğretim üyesi unvana sahip akademisyenlerin olduğu görülmektedir.¹³⁹ Dolayısıyla bu sıralamanın Türkiye’deki akademisyenlerin unvan bazında dağılımıyla paralellik gösterdiği görülmektedir.

4.3. Araştırma Kapsamındaki Çalışmaların Üniversitelere Göre Dağılımı

Tablo 3’te tezlerin yapıldığı üniversiteler ve lisansüstü düzeylerine göre dağılımı gösterilmiştir.

Tablo 3. Araştırma Kapsamındaki Çalışmaların Üniversiteler ve Lisansüstü Düzeylerine Göre Dağılımı

Üniversite	Yüksek Lisans	Doktora	Toplam	
			f	%
Abant İzzet Baysal Üniversitesi	5		5	3,65
Afyon Kocatepe Üniversitesi	6		6	4,38
Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi	5		5	3,65
Akdeniz Üniversitesi	1		1	0,73
Ankara Üniversitesi	2		2	1,46
Atatürk Üniversitesi	8	7	15	10,95
Bülent Ecevit Üniversitesi	3		3	2,19

¹³⁸ 6 Mart 2018 tarih ve 30352 sayılı Resmî Gazete de yayımlanan Yüksek Öğretim Kanunu’nda yapılan değişiklikle “yardımcı doçentlik” unvanı “doktor öğretim üyesi” şeklinde değiştirilmiştir.

¹³⁹ <https://istatistik.yok.gov.tr/>

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	2		2	1,46
Dokuz Eylül Üniversitesi	2		2	1,46
Erciyes Üniversitesi	2		2	1,46
Erzincan Üniversitesi	4		4	2,92
Fırat Üniversitesi	5		5	3,65
Gaziantep Üniversitesi	1		1	0,73
Gazi Üniversitesi	5		5	3,65
Giresun Üniversitesi	3		3	2,19
İnönü Üniversitesi	16		16	11,68
İstanbul Üniversitesi	0	1	1	0,73
Karadeniz Teknik Üniversitesi	4		4	2,92
Kırıkkale Üniversitesi	1		1	0,73
Kütahya Dumlupınar Üniversitesi	1		1	0,73
Marmara Üniversitesi	2		2	1,46
Mehmet Âkif Ersoy Üniversitesi	1		1	0,73
Mersin Üniversitesi	1		1	0,73
Mevlâna Üniversitesi	3		3	2,19
Muğla Üniversitesi	4		4	2,92
Mustafa Kemal Üniversitesi	2		2	1,46
Necmettin Erbakan Üniversitesi	6		6	4,38
Ondokuz Mayıs Üniversitesi	3		3	2,19
Pamukkale Üniversitesi	1		1	0,73
Sakarya Üniversitesi	7		7	5,11
Siirt Üniversitesi	2		2	1,46
Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi	2		2	1,46
Trabzon Üniversitesi	1		1	0,73
Uşak Üniversitesi	12		12	8,76
Yüzüncü Yıl Üniversitesi	6		6	4,38
Toplam	129	8	137	100

Tabloda değerler eğitimi konusunda hazırlanmış lisansüstü tezlere bakıldığında toplamda 35 farklı üniversitede 137 tez yapılmıştır. Doktora tezlerinden 1 tanesi hariç geriye kalan 7 tanesi Atatürk Üniversite'sinde yapılmıştır. Atatürk Üniversitesi bu alanda en çok doktora çalışması yapılan üniversitedir. Bu doktora çalışmalarının 4'üne aynı iki akademisyen tarafından danışmanlık yapılmıştır. Dolayısıyla akademisyenlerin ilgisi bu sayısının yükselmesinde etkili olmuş olabilir. Ayrıca bu alanda yapılan doktora çalışmalarında en yüksek Atatürk Üniversitesi'nin, yüksek lisans çalışmalarında en yüksek İnönü Üniversitesi'nin olması iki ilin konumundan, kültürel yapısından ve muhafazakar kimliğinden kaynaklı olduğu düşünülmektedir.

İstanbul Üniversitesi'nde bu alanda yapılmış tek çalışma doktora düzeyindedir ve yüksek lisans düzeyinde hiç çalışma yapılmamıştır. Alanda yapılan çalışmaların %11,76'sı İnönü Üniversitesi'nde (16) yapılmıştır. Atatürk Üniversitesi (15), Uşak Üniversitesi (12) ve Sakarya Üniversitesi (7) de bu konuda çok çalışma yapılan üniversitelerdir. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi'nde 6; Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Gazi Üniversitesi ve Fırat Üniversitesi'nde 5; Erzincan Üniversitesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi ve Muğla Üniversitesinde 4; 19 Mayıs Üniversitesi, Giresun Üniversitesi, Mevlâna Üniversitesi, Bülent Ecevit Üniversitesi'nde 3; Çanakkale Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Erciyes Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, Mustafa Kemal Üniversitesi, Siirt Üniversitesi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi'nde 2; Akdeniz Üniversitesi, Gaziantep Üniversitesi, Kırıkkale Üniversitesi, Kütahya Üniversitesi, Mehmet Âkif Üniversitesi, Mersin Üniversitesi, Pamukkale Üniversitesi, Trabzon Üniversitesinde ise 1'er yüksek lisans çalışması yapılmıştır.

4.4. Araştırma Kapsamındaki Çalışmaların Yıllara Göre Dağılımı

Tablo 4'te tezlerin yapıldığı yıllara göre dağılımı frekans ve yüzde ile gösterilmiştir.

Tablo 4. Araştırma Kapsamındaki Çalışmaların Yıllara Göre Dağılımı

Yıl	f	%
2007	2	1,46
2008	3	2,19
2009	2	1,46
2010	4	2,92
2011	6	4,38
2012	8	5,84
2013	6	4,38
2014	10	7,30
2015	16	11,68
2016	9	6,57
2017	14	10,22

2018	17	12,41
2019	40	29,20
TOPLAM	137	100

Tablo 4'e bakıldığında, en çok tez 2019 yılında (40, %29,20) yapılmıştır. 2019 yılındaki büyük artış incelendiğinde tüm yıllarda yapılan tez sayısının %29,20'sine denk gelmektedir. Bu konuda en az lisansüstü tezin ise 2007 (2, %1.46) ve 2009 (2, %1.46) yıllarında yapıldığı görülmektedir. Tablo da dikkat çeken bir artış da 2015 (16, %11,68) yılında olmuştur. 2015 yılındaki dikkat çeken artışın sebeplerinden birisi olarak 2015 Türkçe Öğretim Programı'nın değişmesinin etkisi olduğu düşünülmektedir.

Araştırma kapsamındaki tezlerle ilgili Ulusal Tez Merkezi'nde 2007 öncesinde bir veriye rastlanılmamıştır. Bu durumun sebebinin ise değerler eğitiminin son 15 yıldır eğitimin gündeminde olmasından kaynaklı olduğu düşünülmektedir.

2007 yılında başlamasının sebeplerinden birisi de 2005 yılında Sosyal Bilgiler Öğretim Programına giren değerler eğitimi ve köklü olarak değişen öğretim programlarıyla değerler eğitiminin gündeme gelmesidir.

4.5. Araştırma Kapsamındaki Çalışmaların Konularına Göre Dağılımı

Tablo 5'te Türkçe eğitimi alanında yapılan değerler eğitimi alanındaki çalışmaların konulara göre dağılımı gösterilmiştir.

Tablo 5. Araştırma Kapsamındaki Çalışmaların Konularına Göre Dağılımı

Konu	f	%
Sadece Değerler eğitimi Konusunu Ele Alan Tezler	107	78,10
Değerler Eğitimiyle Birlikte Başka Konuları da Ele Alan Tezler	30	21,90
Toplam	137	100

Tablo 5 incelendiğinde, değerler eğitimi alanında yapılan çalışmaların dörtte üçünden biraz fazla kısmını (%78,10) sadece değerler eğitimi alanındaki tezlerin

oluşturduğu görülmektedir. Geriye kalanları ise (%21,90) değerler eğitiminin yanı sıra başka bir konuyu da birlikte ele alan tezler meydana getirmektedir. Sadece değerler eğitimi konusunun ele alındığı çalışmaların sayısı 107 iken değerler eğitimi ile birlikte başka konularında incelemeye konu olduğu tezlerin sayısı 30'dur.

İncelenen tezlerde değerler eğitimi ile birlikte başka konularında ele alınmasının sebeplerinden birisinin; aynı yazarın eserlerini değerler eğitimi açısından inceleyen farklı çalışmalarda tez konularının ve tez isimlerinin farklılaştırılması olduğu düşünülmektedir. Aksi halde tablo 8'de görülecek olan 8 yazarın eserlerinin ele alındığı 18 farklı tezde aynı konular ve tez isimlerinin olma ihtimali yüksek olurdu.

Değerler eğitimi ile birlikte başka konularında ele alındığı çalışmalarda değerler eğitimi ile birlikte çalışılan diğer konuların neler olduğu ve bu konuların ne sıklıkla çalışıldığını gösteren verilere tablo 6'da yer verilmiştir.

4.6. Araştırma Kapsamındaki Çalışmalarda Değerlerle Birlikte Ele Alınan Diğer Konular

Tablo 6. Araştırma Kapsamındaki Çalışmalarda Değerler Eğitimiyle Birlikte Ele Alınan Diğer Konuların Dağılımı

Konu	f	%
Türkçe Öğretimi	6	20
Söz Varlığı	6	20
Türkçe	3	10,00
Türkçe Eğitimi	2	6,67
Çocuk Edebiyatı	2	6,67
Dil Zenginliği	2	6,67
Eserin Okunulabilirlik Yönünden İncelenmesi	1	3,33
Eğitim Anlayışı	1	3,33
Eserin Bugünkü Alfabe Aktarılması	1	3,33
Metin Önerileri	1	3,33
Türkçeye Katkısı	1	3,33
Dil	1	3,33
Eserin Türkiye Türkçesine Kazandırılması	1	3,33
Eserin Yeniden Yazımı	1	3,33

Dilin Kullanımı	1	3,33
Toplam	30	100

Tablo 6'daki bazı konuların birbirine içerik olarak benzerliği çok fazla olduğu halde (örneğin: Türkçe, Türkçe eğitimi, Türkçe öğretimi...) konular tez başlıklarına sadık kalınarak sınıflandırılmıştır.

Tabloya bakıldığında Türkçe eğitiminde değerler eğitimi konulu çalışmalarda değerler eğitimi ile birlikte ele alınan konular arasında en yüksek oranın Türkçe öğretimi (6, %20) ve eserlerdeki söz varlığı (6, %20) konusu olduğu görülmektedir. Ardından ikinci sırada değerler eğitimi ve Türkçe konusunun (3, %10) beraber ele alındığı görülmektedir.

Konu başlıklarına bakıldığında her ne kadar farklı başlıklar kullanılsa da çalışmalarda incelenen eserin dil yapısı analiz edilmiştir.

4.7. Araştırma Kapsamındaki Çalışmalarda Araştırılan Alana Göre Dağılım

Tablo 7'de araştırma kapsamındaki çalışmaların araştırılan alana göre dağılımı; çeşitli değerlerin (sevgi, saygı, hoşgörü vb. değerler) öne çıkarılarak araştırıldığı çalışmalar, çeşitli öğrenme araçları (hikâye, roman, şiir, safahat, 100 temel eser, ders kitapları vb.) ve edebi türlerdeki değerleri tespit eden çalışmalar, herhangi bir yazarın eserlerine yönelik yapılmış çalışmalar, öğretmenlere ve yöneticilere yönelik çalışmalar ve diğer çalışmalar adları altında kategorilere ayrılarak gösterilmiştir. Bir yazarların birden çok eserinin değil tek bir eserinin incelendiği çalışmalara çeşitli öğrenme araçları ve edebî türlerdeki değerleri tespit eden çalışmalar kategorisi içerisinde yer verilmiştir.

Tablo 7. Araştırma Kapsamındaki Çalışmaların Araştırılan Alana Göre Dağılımı

Alanlara göre araştırmalar	f	%
Bir yazarın birden fazla eserini değerler eğitimi yönüyle inceleyen çalışmalar	70	51,09
Çeşitli öğrenme araçları ve edebî türlerdeki (hikâye, roman, şiir, safahat, 100 temel eser, ders kitapları vb.) değerleri tespit eden çalışmalar	62	45,26
Bir değer (sevgi, saygı, hoşgörü vb.) öne çıkarılarak araştırıldığı çalışmalar	2	1,46
Öğretmenlere ve yöneticilere yönelik çalışmalar	1	0,73
Öğretim programının etkililiğinin araştırıldığı çalışmalar	1	0,73
Diğer ¹⁴⁰	1	0,73
Toplam	137	100

Tablo 7 incelendiğinde tabloda en çok araştırmanın yapıldığı alan bir yazarın birden fazla eserlerinin değerler eğitimi yönüyle incelenmesi (70, %50,09) olarak görülmektedir. Araştırmaların yarısı bu alanda yapılmıştır. Bu durum bazı yazarların eserlerinin birden çok incelenme olasılığını akla getirdiği için, hangi yazarların eserlerinin birden fazla araştırıldığına tespiti zaruri hale gelmektedir. Bu tespiti bir sonraki tabloda yer verilmiştir.

Tabloya bakıldığında ikinci en çok çalışılan alanın çeşitli öğrenme araçları ve edebî türlerdeki değerlerin tespitine yönelik olduğu görülmektedir. Bir değer (sevgi, saygı, hoşgörü vb.) öne çıkarılarak derinlemesine araştırılmasının iki kez yapıldığı görülürken, öğretmenlere ve yöneticilere yönelik çalışmalar, öğretim programının etkililiğinin araştırıldığı çalışmalar ve diğer kategorisinde birer çalışma yer almaktadır.

¹⁴⁰ Diğer: Değerler eğitimi ve gerekçelendirme ilişkisi

Bir değerin öne çıkarılarak araştırıldığı iki çalışmada araştırılan değerler sevgi, yaşama sevinci ve tabiat sevgisi değerleridir. Türkçe öğretim programında verilmesi gereken 10 kök değer olduğunu göz önüne alırsak bir değerin öne çıkarılarak araştırıldığı tezlerin sayısının oldukça düşük olduğu görölmektedir. Yine öğretim programının etkililiğinin araştırıldığı çalışmalar ile öğretmen ve yöneticilere yönelik yapılan çalışmaların diğer çalışmalara göre oldukça az olduğu dikkat çekmektedir.

4.8. Araştırma Kapsamındaki alışmalarda Araştırılan Yazarlara Göre Dağılım

Aşağıdaki tabloda bir yazarın birden fazla eserini değerler eğitimi yoluyla inceleyen çalışmalarda en çok hangi yazarların eserlerinin incelendiği gösterilmiştir.

Tablo 8. Araştırma Kapsamındaki alışmaların Araştırılan Yazarlara Göre Dağılımı

Araştırılan Yazar	f	%
Behiç Ak	3	4,17
Yavuz Bahadıroğlu	3	4,17
Aytöl Akal	2	2,78
Yalvaç Ural	2	2,78
Cengiz Aytmatov	2	2,78
Hasan Latif Yüce	2	2,78
Muzaffer İzgü	2	2,78
Seza Kutlar Aksoy	2	2,78
Diğer Yazarlar	52	75
Toplam	70	100

Diğer yazarlar: Gülten Dayıoğlu, İsmail Hakkı Baltacıoğlu, Abdullah Ziya Kozanoğlu, Mevlana, Reşat Ekrem Koçu, Reşat Nuri Güntekin, Cahit Uçuk, Üzeyir Gündüz, Emine Işınsu, Ziya Gökalp, Fatih Erdoğan, Sevim Ak, Ayla ınaroğlu, Cahit Koytak, Hasan Nail Canatan, Nur İçöz, Tarık Buğra, Hacı Bektaş-ı Veli, Fatma Karabıyık Barbarosoğlu, Fazıl Hüsnü Dağlarca, Peyami Safa, Sara Gürbüz Özeren, Åık Șeref Taşlıova, Ayşe Yamaç, Memduh Șevket Esendal, Mustafa Kutlu, Necdet Neydim, Mihri Hatun, Bican Veysel Yıldız, Feridun Oral, Eflatun Cem Güney, Pakize Özcan, Seyrani, Sezai Karakoç, Arif Nihat Asya, Cahit Zarifoğlu, Naki Tezel, Yahya Kemal Beyatlı, Ahmet Yılmaz Boyunağa, Aslı Der, Bilgin Adalı, Ülker Köksal, Åık Veysel, Fehmi Gür, Haldun Taner, Mavisel Yener, Mevlana İdris Zengin, Miyase Sertbarut, Necip Fazıl Kısakürek, Nurettin Topçu, Refik Halit Karay, Yücel Feyzioğlu

Tablo 8'e göre Türkçe eğitimi alanında yapılan çalışmalarda birden fazla eserinin değerler eğitimi bağlamında incelenen yazar sayısı 60'dır. En çok eserleri incelenen iki yazarın Behiç Ak ve Yavuz Bahadıroğlu (3, %4.17) olduğu görülmektedir. Ardından Aytül Akal, Seza Kutlar Aksoy, Yalvaç Ural, Hasan Latif Yüce, Muzaffer İzgü, Cengiz Aytmatov'un (2, %2.78) eserlerinin incelendiği görülmektedir. Diğer yazarların eserlerinin ise bir defa incelendiği tespit edilmiştir.

Behiç Ak 'ın eserleri en çok incelenen yazar olması konusunda; Aydoğdu ve Alkan ¹⁴¹ , Behiç Ak'ın eserlerinde eğiticilik vasfını öne çıkarmasa da çoğu eserinde değerler eğitiminin yoğun olarak geçtiğini, bu hususun da birçok yüksek lisans tezine konu olmasının kanıtı olduğunu belirtmektedir. Ayrıca yazarın günümüz çocuk edebiyatının sürekli üreten, popüler bir yazarı olması ve kitapları büyük bir yayınevi tarafından basılmasının da bu durumda etkisi olduğu düşünülmektedir. Yavuz Bahadıroğlu'nun eserlerini inceleyen üç tezde de ulaşılan benzer sonuca göre; Yavuz Bahadıroğlu'nun değerler eğitimi kaygısıyla kitaplar yazıyor olması, en çok incelenen yazar olmasına etki etmektedir. Bunun yanında çocuklara ve gençlere yönelik tarihi kahramanlarla ilgili kitaplar yazıyor olması değerler eğitimi konulu çalışma yapacak araştırmacıların ilgisini çekmektedir.

Türkçe eğitiminde değerler eğitimi alanında sıklıkla çalışılan konuların en başında çeşitli öğrenme araçları ve edebî türlerdeki (hikâye, roman, şiir, safahat, 100 temel eser, ders kitapları vb.) değerleri tespit eden çalışmalar olduğu için hangi eserlerin en çok çalışıldığı da önemlidir.

¹⁴¹ Hamza Aydoğdu, Esra Alkan, "Değerler Eğitimi ve Behiç Ak'ın Tavşan Dişli Bir Gözlemcinin Notları'nda Sevgi", *Milli Eğitim*, Cilt: 49, Sayı:226, 2020, s.185-204.

4.9. Araştırma Kapsamındaki Çalışmalarda İncelenen Eserlere Göre Dağılım

Aşağıdaki tabloda bu çalışmalarda hangi öğrenme aracı üzerinde çalışmaların yoğunlaştığı frekans ve yüzde ile gösterilmiştir.

Tablo 9. Araştırma Kapsamındaki Çalışmaların İncelenen Eserlere Göre Dağılımı

İncelenen Eser	f	%
Türkçe Ders Kitapları	15	24,19
Çocuk Dergileri	5	8,06
Hikâye ve hikâye kitabı	5	8,06
Filmler	4	6,45
100 Temel Eser	3	4,84
Masal ve masal kitabı	3	4,84
Şiir ve Şiir Kitabı	3	4,84
Safahat	2	3,23
Roman	2	3,23
Diğer	20	32,26
Toplam	62	100

Diğer: Cenname, Fetihname, Çok Satılan Kitaplar, Köktürk ve Uygur Dönemi Eserleri, Gazete, Tiyatro vb.

Tablo 9'a göre Türkçe eğitiminde değer eğitimi alanında en çok araştırmaya konu olan öğrenme aracı Türkçe ders kitaplarıdır (15, %24.19). Ardından sırasıyla çocuk dergileri, hikâye kitapları, filmler, 100 Temel eser, Mehmet Âkif Ersoy'un eseri Safahat, masal, roman ve şiir gelmektedir. Filmler ile ilgili araştırmaların üçü çizgi filmlerle ilgiliyken bir tanesi ise Zeki Alasya-Metin Akpınar filmlerinin analizidir.

4.10. Araştırma Kapsamındaki Çalışmaların Araştırma Yöntemlerine Göre Dağılımları

Tablo 10’da araştırma kapsamındaki çalışmalarda kullanılan araştırma yöntemlerinin dağılımı gösterilmiştir.

Tablo 10. Araştırma Kapsamındaki Çalışmaların Araştırma Yöntemlerine Göre Dağılımları

Araştırma Yöntemi	f	%
Nitel	129	94,16
Nicel	0	0
Karma Araştırma	8	5,84
Toplam	137	100

Tablo 10’a bakıldığında ise Türkçe eğitiminde değerler eğitimi alanında yapılan çalışmalarda sadece nicel araştırma yönteminin kullanıldığı hiç çalışma yapılmamıştır. Nicel araştırma yöntemi sayısal nitelikli bir araştırma yöntemi olması nedeniyle sosyal bilimlerde yapılan çalışmalarda kullanılması da beklenmemektedir. Çalışmalarda en çok nitel araştırma yöntemi (129, %94.16) kullanılmıştır. Hem nicel araştırma hem de nitel araştırmanın bir arada kullanıldığı karma araştırma yöntemine de (8, %5.84) çalışmalarda yer verilmiştir.

4.11. Araştırma Kapsamındaki Çalışmaların Veri Toplama Araçlarına Göre Dağılımları

Tablo 11’de araştırma kapsamındaki çalışmaların veri toplama araçlarına göre dağılımı gösterilmiştir.

Tablo 11. Araştırma Kapsamındaki Çalışmaların Veri Toplama Araçlarına Göre Dağılımı

Veri Toplama Araçları	f	%
Anket	3	2,00
Başarı testleri	-	0,00
Ölçek	4	2,67

Dokümanlar	136	90,67
Görüşme	7	4,67
Gözlem	-	0,00
Toplam	150	100

Tablo 11 hazırlanırken tek bir veri toplama aracı kullanan çalışmaların yanı sıra birden fazla veri toplama aracı kullanılan çalışmaların da olduğu görülmüştür. Dolayısıyla 137 çalışmada toplamda 150 veri toplama aracının kullanıldığı görülmüştür. Tablo incelendiğinde Türkçe eğitiminde değerler eğitimi alanında yapılan çalışmalarda, veri toplama araçlarından en çok doküman incelemesi (136, %91,67) yapıldığı görülmektedir. İkinci olarak en fazla doküman inceleme sayısına göre nicel olarak oldukça az sayıda da olsa veri toplama araçlarından görüşme (7, %4,67) kullanılmıştır. Çalışmalarda ölçek 4 kez kullanırken anket 3 defa kullanılan veri toplama aracıdır.

Çalışmalarda en çok kullanılan ikinci veri toplama aracının görüşme olmasının sebebi: bazı araştırmacıların bir yazarın eserleri ile ilgili yaptığı çalışmalarda veri toplama araçlarından doküman incelemesini kullanırken aynı zamanda eserin yazarı ile de görüşmeler gerçekleştirmelerinden dolayıdır.

4.12. Araştırma Kapsamındaki Çalışmalarda Ulaşılan Sonuçların Benzer veya Farklı Yönleri

Son olarak aşağıda, araştırma kapsamındaki çalışmalarda öne çıkan sonuçların farklılıkları ve benzerlikleri tablolastırılmıştır. Tablolar oluşturulurken incelenen çalışmalar T1, T2, T3 T137 şeklinde kodlanmıştır. Araştırma sonuçları benzerlikler olabileceği için; öğrenme araçlarının incelendiği çalışmalar, ders kitaplarının incelendiği çalışmalar, filmlerin incelendiği çalışmalar, 100 temel eserin incelendiği çalışmalar ve çocuk dergilerinin incelendiği çalışmalar olmak üzere ayrı tablolar halinde analiz edilmiştir.

Tablo 12. Bir Değerin Öne Çıkarılarak İncelendiği Çalışmaların Benzer ve Farklı Sonuçları

Bir Değerin Öne Çıkarılarak İncelendiği Çalışmalarda Farklı ve Öne Çıkan Sonuçlar	Benzerlikler
T10: İki Türkçe ders kitabında sevgi değeri araştırılmış ve araştırılan iki kitapta da sevgi değerine yer verilmediği tespit edilmiş. T98: Garipçiler olarak tanınan üç şairin yaşama sevinci ve tabiat sevgisi değerlerini içeren şiirleri incelenmiştir. İncelenen 1000 civarında şiirden 100 şiirde araştırılan iki değer tespit edilmiştir.	Benzer bir sonuca ulaşamamıştır.

Tablo 12 incelendiğinde bir değer için öne çıkarılarak derinlemesine incelendiği iki çalışmada da araştırılan değerlerden birinin sevgi değeri olduğu görülmektedir. İki çalışmada bu yönüyle bir benzerlik söz konusudur. Ders kitaplarının araştırıldığı çalışmanın sonucunda incelenen iki Türkçe ders kitabında sevgi değeri tespit edilemezken, Garipçiler olarak tanınan üç şairin şiirlerinin araştırıldığı çalışmada sevgi değeri tespit edilmiştir. İki çalışmanın sonuçlarına bakıldığında benzer bir sonuca rastlanmamıştır.

Tablo 13. Öğrenme Araçları ve Edebî Türleri İnceleyen Çalışmaların Benzer ve Farklı Sonuçları

Çeşitli Öğrenme Araçları ve Edebî Türlerdeki Değerleri Tespit Eden Çalışmalarda Farklı ve Öne Çıkan Sonuçlar	Benzerlikler
T11: Yenileşme dönemindeki öğretmen konulu hikâyeler incelenmiştir. Hikâyelerde en çok sorumluluk, en az ise doğruluk, empati kurma ve misafirperverlik değerleri tespit edilmiştir. T14: Türk atasözlerinin içerisindeki değerlerin incelendiği bu çalışmada; iki atasözü ve deyimler sözlüğünde, oluşturulan 63 değerli ölçekteki değerleri örnekleyen 506 atasözüne ulaşılmıştır. Çok yönlü olma değeri, girişimci olma değerleri ise atasözlerinde hiç yoktur. T20: 4 ve 5. sınıf öğrencileri düzeyinde 50 çocuk kitabı incelenmiştir. Kitapların görsel tasarım ve içerik açısından nitelikli iken değer kullanımı olarak zayıf olduğu görülmüştür. T23: Nasreddin Hoca fıkralarındaki değerlerin incelendiği bu çalışmada; Nasrettin Hoca'nın 124 fıkrası nicel olarak incelenmiştir. Tüm fıkralarda birden fazla değer olduğu tespit edilmiş, en fazla yaratıcılık değerine ulaşılmıştır. T24: Mehmet Âkif Ersoy'un <i>Safahat</i> isimli eserinin hem Türkçe eğitimi hem değerler eğitimi bağlamında iki yönlü olarak ele alan bu çalışmada; Safahatta en çok yer alan değer bilimsellik değeri olduğu diğer değerler yönüyle de zengin olduğu ve <i>Safahat</i>'ın Türkçe eğitimi ile değerler eğitimi açısından uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. T27: Hz. Ali Cenknâmelerini estetik değerler açısından inceleyen bu çalışmada; Cenknâmelerin içindeki olağanüstülükler, üslubundaki ikileme, abartılı tasvirler ve içindeki dinî motiflerle zengin eserler olduğu saptanmıştır.	Safahat değerler eğitimi yönüyle zengin bir içeriğe sahiptir. Eserlerde en çok karşılaşılan değer sevgi değeri olduğu görülmüştür. Bazı eserlerin değerler yönüyle zengin olduğu fakat içeriğinde yer alan olumsuzlukların fazla olduğu

T31: Mehmet Âkif Ersoy'un <i>Safahat</i> isimli eserinin değerler eğitimi yönüyle ele alındığı bu çalışmada da 607 farklı yerde değere rastlanmıştır. Bu çalışmada diğer çalışmanın aksine en fazla ulaşılan değer vatanseverlik değeridir. T34: Feridüddin Attar'ın Mantıku't-Tayr mesnevisini model alan Gülşehri 'nin aynı adlı eserinde eğitim değerleri ve Türkçe olmak üzere iki konu etrafında incelenmiştir. İnceleme sonucunda eserde kazanılması tavsiye edilen değerler ile sakınılması tavsiye edilen hususların bir arada verildiği tespit edilmiştir. Çalışmada eserin Türkçe ve değer eğitimi yönüyle faydalı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. T37: Kırk Vezir Hikâyeleri adlı eser değer eğitimi ve söz varlığı konuları ekseninde incelenmiş, Kırk Vezir Hikâyeleri'nin değer öğretimi ve söz varlığı açısından zengin olduğu tespit edilmiştir. T40: Etfal gazetesindeki hem metin yapılarının hem de değerlerin incelendiği bu iki konulu çalışmada, değerlerle ilgili çocukları eğitime yönlendirme çabasının olduğu, içerisindeki değerlerin çokluğuyla çocukların kişisel ve ahlaki yönleri için faydalı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. T45: Türkçe'nin yabancı dil olarak öğretimi alanında hazırlanan ders kitaplarında yer alan metinleri değer öğretimi açısından inceleyen çalışmada 33 farklı değer ve toplamda 350 değere ulaşılmıştır. En fazla kültürel mirasa sahip çıkma değerine ulaşılrken en az iyimserlik değeri görülmüştür. T49: Ahmet Cevat Emre'nin Türkçe Kıraat kitabı değerler yönüyle incelenmiştir. Kitapta en çok sevgi, en az şefkat değeri tespit edilmiştir. Değerler eğitimi yönüyle önemli olan bu kitaptan örnek alarak ilkokul 1, 2 ve 3. sınıf Türkçe Ders kitaplarındaki metinlerin de en az bu kadar olması temenni edilmiştir. T50: 1980'den sonraki çocuk şiirlerinin değerler eğitimi açısından incelendiği bu çalışmada; şiirlerde en çok sevgi değerine rastlandığı, 1980'den bugüne doğru şiirlerde sosyal değerlerin azaldığı, bireysel değerlerin arttığı, şiirlerde değerlerin örtük olarak verilerek isminin geçmediği sonuçlarına ulaşılmıştır. T51: Sümbülzâde Vehbi 'nin "Lutfiyye-i Vehbi" adlı eserinin Schwartz'ın değer sınıflandırması esas alınarak değerler eğitimi yönüyle incelenmesi sonucu eserde 30 farklı değer olduğu, 219 beyitte değerlerin doğrudan işlendiği, en çok başarılı olma değerinin yer aldığı tespit edilmiştir. T54: Keykavus b. İskender'in Kabusname'sinin incelendiği bu çalışmada eserin değerler eğitimi yönüyle zengin olduğu, eserin ideal insan tipine ulaştırmaya, insanı yücelten değerleri göstermeye çalıştığı fakat eserde bazı olumsuz davranış ve hareketlerin de aşıldığı sonucuna ulaşılmıştır. T56: Çalışmada Prenses Kadriye Hüseyin'in Mehâsin-i Hayat adlı eseri değerler eğitimi yönüyle incelenmiştir ve günümüz alfabesine aktarılmıştır. Kadriye Hüseyin çocuklara ahlak kitabı yazmak amacıyla ele aldığı bu eserinde değerlerin daha iyi anlaşılması için batılı yazarların görüşlerine dahi başvurmuştur. Eserinde birçok ahlaki değeri tavsiye ettiği görülmüştür. T61: Peyami Safa'nın Yalnızız, Fakir Baykurt'un Onuncu Köy, Kemal Tahir'in Bozkırdaki Çekirdek romanlarındaki değerler ve eğitim anlayışlarının karşılaştırıldığı bu çalışmada, üç yazarında kendi dünya görüşleri çerçevesinde farklı değer ve eğitim anlayışları olsa da eserlerin bu yönüyle çok zengin olduğu tespit edilmiştir. T66: Osmanlı Dönemi şairlerinden Mihri Hatun'un Divan'ını söz varlığı ve değerler eğitimi yönüyle ele alan çalışma sonucunda Mihri Hatun'un divanında	sonucuna varılmıştır. İncelenen eserlerin okunması değerler eğitimi açısından tavsiye edilmiştir.
---	---

bulunan şiirlerin içerisinde dinî ve tasavvuf değerler yoğun olarak kullanılırken şiirler insani ve mitolojik değerler yönünden de zengindir. T68 Schwartz'ın Değer Ölçeği'yle Ayla Kutlu'nun Cadı Ağacı romanındaki sosyal değerlerin tespit edildiği bu çalışmada; ölçekteki elli yedi değerden kırk birinin romanda yer aldığı, en fazla iyilikseverliğin en az ise dindarlık, alçak gönüllü olmak, çevreyi korumak değerlerinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Roman değer olarak oldukça zengin olsa da argo sözler ve cinsel içerikli bölümler olması nedeniyle çocuklardan ziyade büyüklere tavsiye edilmiştir. T71: Türkiye'de çok satılan yerli ve yabancı yazınsal çocuk kitaplarında evrensel değerlerin tespitinin amaçlandığı bu çalışmada 2014 yılında en çok satılan on çocuk kitabı incelenmiştir. En çok sevgi, şefkat, mutluluk değerleri; en az barış, özgürlük, alçakgönüllülük değerleri tespit edilmiştir. T74: İki konusu olan bu çalışmada Köktür ve Uygur dönemi eserlerindeki değerleri tespit etmek ve bu değerlerle ilgili öğretmen görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda eserlerin değerler yönüyle zengin olduğu; tespit edilen değerlerin günümüze kadar geldiği ve Köktürk -Uygur Dönemi eserlerindeki değerlerle ilgili görüşlere öğretmenlerin katıldığı tespit edilmiştir. T81: Berdibek Sokpakyev'in "Çocukluk Dönemine Yolculuk" eserinin incelendiği bu çalışmada; eserin yazarın kendi hikâyelerini çocukları eğitmek amacıyla anlattığı, 2018 Türkçe Öğretim Programı'ndaki kök değerlere göre en fazla sevgi değerinin işlendiği, diğer değerlerin de eserde çokça yer aldığı görülmüştür. T82: Devlet Tiyatrolarında oynanan çocuk oyunlarını değerler eğitimi ve Türkçe'ye katkısı yönüyle inceleyen bu çalışmada; tiyatroların Türkçe katkısının büyük olduğu ayrıca değerler yönüyle de araştırmacının değer ölçütündeki 21 değer 397 kez yer alması nedeniyle çok zengin olduğu tespit edilmiştir. T84: Ayşegül kitaplarının iletişimsel değerler yönüyle incelendiği bu çalışmada iletişimsel değerler yer aldığı 5000'in üzerinde cümle tespit edilmiştir. İletişimsel beceriler içerisinde en çok dinleme becerisinin yer aldığı görülmüştür. T93: Dijital hikâyelerin Türkçe dersinde değerler eğitime etkisinin incelendiği bu çalışmada 6 değer üzerinden nitel ve nicel araştırma yapılmıştır. Araştırma sonucunda dijital hikâyelerin değerlerin çocuklara kazandırılmasında faydalı olduğu belirlenmiştir. Ayrıca öğrenciler tarafından dijital hikâye anlatımının diğer hikâyelere göre daha fazla tercih edileceği belirlenmiştir. T94: Yürekdede ile Padişah Kitabını değerler eğitimi yönüyle inceleyen bu çalışma, bu kitaptan değerler eğitiminde kullanılabilecek 24 metin oluşturabileceği sonucuna ulaşmıştır. Kitapta en fazla sevgi değerine uygun bölümlerin yer aldığı görülmüştür. T99: Ahmed Mürşidî Efendi'nin Pendnamesindeki değerlerin araştırıldığı bu çalışmada; eserin değerlerin topluma kazandırılmasında ve gelecek nesillere aktarılmasında faydalı olacağı sonucuna ulaşılmıştır. T101: İki bölümlü bu çalışmanın birinci bölümünde değerlerin daha önceki araştırmalardan yola çıkılarak tasnifi yapılmış, ikinci bölümünde değer tasnifine göre Mevlana'nın Mesnevi'si incelenmiştir. Mesnevi'de en çok karşılaşılan bireysel değer sabır, toplumsal değer ise haset etmeme, siyasi değer hürriyet, dinî değer ise Allah sevgisi olduğu tespit edilmiştir. T102: Divânü Lügâti't Türk'teki değerlerin araştırıldığı bu çalışmada; oluşturulan 42 başlıklı değer ölçeğine göre 179 adet değer tespit edilmiş, en çok tespit edilen değer tedbirli olma olduğu görülmüştür. Toplumumuzun değer	
---	--

yargılarını göstermesi bakımından eserin çok önemli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. T104: Hasan Latif Sarıyüce'nin “Anadolu Masalları” eserinin değerler eğitimi yönüyle ele alındığı bu çalışmada sonucunda eserde 72 farklı değer yer aldığı tespit edilmiştir. En fazla yer alan değer evrensel değerler kategorisinde sevgi değeri olduğu, ayrıca eserin millî, manevî, kişisel değerler yönüyle de zengin olduğu sonucuna varılmıştır. T111:2018 yılı Türkçe Eğitim Programı'ndaki kök değerlere göre Uygurca öyküleyici metinlerin incelendiği bu çalışmada; incelenen üç öykünün bazı olumsuz tutum ve davranışları içermesine rağmen, çalışmanın konu alanı içinde olan değerler yönüyle zengin oldukları tespit edilmiştir. T122: Bu çalışmada Bektaşî fıkraları değerler eğitimi ve söz varlığı açısından incelenmiştir. 2018 Türkçe Öğretim Programında yer alan “kök değerler” ölçütünde incelenen çalışmanın söz varlığı öğeleri yönüyle yeterli olduğu, değerlerin genelde olumsuz örnekler vasıtasıyla aktarıldığı, en çok dürüstlük değerine yer verildiği, diğer değerlerin de fıkralarda yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır. T123: Elâzığ Masalları'ndan seçilmiş 15 masalın yeniden yazıldığı ve değerler eğitimi açısından incelendiği bu iki konulu çalışmada; masallarda çokça çocuklarda olumsuz tesir oluşturacak kötü davranış olduğu için orijinal haliyle ders materyali olarak kullanıma uygun olmadığı tespit edilmiş ve masallar yeniden yazılmıştır. Masallarda en çok işlenen bireysel değer yardımşma, sosyal değerlerin ahlak olduğu görülmüştür. T125: Araştırmada II. Meşrutiyet Dönemi sonrasında çıkarılan ilk çocuk şiirleri kitabı olan üç kitap değer eğitimi yönüyle incelenmiştir. 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki kök değerlerin ölçüt alındığı çalışma sonucunda tüm kitaplarda dürüstlük, sevgi, çalışkanlık, arkadaşlık değerleri en çok yer alan değerlerdir. T133: Fetihnamelerin, değerler eğitimi bakımından ele alındığı bu çalışmada şu sonuca ulaşılmıştır: sorumluluk, özgüven, vatanseverlik, şefkat, çalışkanlık, vefalı olma, adil olma, yardımseverlik, kardeşlik, doğruluk değerlerinin fetihnamelerde çokça yer aldığı görülmüştür. T133: 25'er Türk, Alman, Balkan ve Rus Masalı'nın değerler açısından ele alındığı bu çalışmada; yardımseverlik değerinin üç masal türünde de en çok karşılaşılan değer olduğu görülmüştür.	
--	--

Tablo 13'teki çeşitli öğrenme araçları ve edebî türlerdeki değerleri tespit eden çalışmalarda ise aşağıdaki benzer sonuçlara ulaşılmıştır:

Mehmet Âkif Ersoy'un Safahat adlı eseri değerler yönüyle zengin bir eserdir. İncelenen eserlerde en çok karşılaşılan değer sevgi değeri olmuştur. Bazı eserler değerler yönüyle olumsuz içerik taşımaktadır fakat genel itibariyle incelenen eserler değerler eğitimi yönüyle tavsiye edilmektedir.

Öğrenme araçlarından olan ve önceki sınıflandırma içerisinde sayılabilecek ders kitapları, çocuk dergileri ve filmleri inceleyen çalışmalar hususi başlık altında ele alınarak aşağıda tablolaştırılmıştır.

Tablo 14. Ders Kitaplarının İncelendiği Çalışmaların Benzer ve Farklı Sonuçları

Öğrenme Araçlarından Olan Ders Kitaplarının İncelendiği Çalışmalarda Farklı ve Öne Çıkan Sonuçlar	Benzerlikler
T4: Çalışmada 7. sınıf Türkçe ders kitabındaki metinler, evrensel değerler bakımından araştırılmıştır. Araştırma sonucunda kitaptaki metinlerin evrensel değerler açısından zengin olduğu fakat metinlerin seçiminde edebiyatımızdaki güzel örnekler yerine alelade seçimler yapıldığı kanısına varılmıştır. T6: 1997-2005 yılları arasındaki Türkçe ders kitaplarının ulusal ve dinsel değerler bakımından incelendiği bu çalışmada; Türkçe dersi kitaplarında dinsel değerlerden çok ulusal değerlerin yer aldığı belirlenmiştir. T7: 6. ve 7. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki değerleri incelemenin amaçlandığı çalışmada; en çok çalışkan olma değerine yer verildiği, ağırbaşlı olma, kanunlara itaat, vatan sevgisi, bayrağa saygı, bağımsızlık, tarihî eserleri koruma değerlerinin yer almadığı ve birçok değere yeteri kadar yer verilmediği görülmüştür. T21: Türkçe ders kitaplarının dinî ve ahlaki değerler yönüyle araştırıldığı çalışmada; metinlerdeki dinî değerlerin yeterli olmadığı, toplam 104 metinden 35 'inde hiçbir değer olmadığı tespit edilmiştir. T35: 8.Sınıf Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerin değerler eğitimi kapsamında incelendiği çalışmada 17 adet değer başlığıyla 104 adet değer bulunmuştur. Bu kitaplarda en fazla islenen değer insan sevgisi olduğu misafirperverlik, toplumsal kurallara uyma, görgü kurallarına uyma, aile bilinci, ahlaki bilinç, dinî bilinç, saygı, demokrasi-hak ve özgürlükler ve tutumlu olma değerlerine hiç yer verilmediği sonucuna ulaşılmıştır. T44: Ortaokul ders kitaplarını değerler yönüyle inceleyen bu çalışmada da en çok rastlanan değer başarı (çalışkanlıkla ilişkilendirilmiş) ve geleneksellik değerleridir. T89: Çalışmada 5. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan atasözleri incelenmiştir. Toplam 27 atasözünün yer aldığı kitaplarda, bunlardan 18 tanesi daha önceden belirlenen MEB'in belirlediği 10 kök değerle, geri kalan 9 atasözü ise başka değerleri yansıtmaktadır. T97: 2017-2018 yılındaki Türkçe ders kitaplarının incelendiği çalışmada; 27 değer başlığı altında 625 kez değer geçtiği, değerlerin sistemli bir şekilde dağıtılmadığı, bazı değerlerin yetersiz olduğu sonuçlarına varılmıştır. T86: Yabancılarla Türkçe öğretmek için hazırlanan ders kitaplarının değerler eğitimi yoluyla incelendiği çalışmada şu sonuca ulaşılmıştır: değerler yönüyle zengin olan metinler kitaplarda dengeli bir şekilde dağıtılmamıştır. T105: 7. ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarının incelendiği çalışmanın sonucunda; 7.sınıf ders kitaplarında adalet değerine rastlanmazken, 8.sınıf ders kitabında 11 değer yer almamaktadır.	Tüm değerlere kitaplarda yeterince yer verilmediği sonucuna ulaşılmıştır. Ders kitaplarına metinleri seçerken gerekli özenin gösterilmediği sonucuna varılmıştır. Türkçe ders kitaplarında dinî değerlerin azlığı tespit edilmiştir. 8.sınıf ders kitaplarında en çok çalışkanlık değerinin yer aldığı tespit edilmiştir. Türkçe ders kitaplarında değerlerin dağılımında eşitliklilik ve düzensizlik olduğu tespit edilmiştir.

T106: Trabzon ilinde en çok satılan çocuk kitapları ile 5-8. sınıflardaki Türkçe ders kitaplarını değerler yönüyle karşılaştırıldığı bu çalışma; iki öğrenme aracında da sevgi değerinin en çok yer alan değer olduğunu tespit etmiştir. T110: Azerbaycan Dili ve Türkçe ders kitaplarındaki değerleri inceleyen bu çalışmada; Türkçe ders kitaplarında, iyilikseverlik, özyönelim, evrenselcilik değerleri, Azerbaycan Dili kitaplarında başarı, iyilikseverlik ve özyönelim değerlerinin en çok yer aldığı sonucuna varılmıştır. T112: Bu çalışmada 6. sınıf Türkçe ders kitabı değerler eğitimi yönüyle araştırılmış ve öğretmenlerin görüşleri ışığında değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda öğretmenlerin değerleri aktarmada model olmaları gerektiği, değerlerin kazanım olarak kitaplarda yer almadığı, kitaplarda en çok en çok vatanseverlik, yardımseverlik, sevgi değerlerinin olduğu sonucuna varılmıştır. T126: 4.sınıf Türkçe ders kitabının değerler eğitimi yönüyle incelendiği bu çalışmada; en çok rastlanan değerlerin çalışkanlık, en az rastlanan değerlerin adalet olduğu, misafirlik, güven değerlerine de az rastlandığı sonucuna ulaşılmıştır. T131: Çalışmada değerler eğitimi açısından Türkçe ders kitaplarında yer alan halk edebiyatı metinleri incelenmiştir. Araştırma sonucunda kitaplarda halk edebiyatı metinlerinin az olduğu, incelenen metinlerde de en çok sevgi değerine yer verildiği görülmüştür.	Türkçe ders kitaplarının değerler eğitimi yönüyle nitelik olarak istenen düzeye ulaşamadığı ve yetersiz olduğu sonucuna varılmıştır.
---	---

Tablo 14 incelendiğinde ders kitaplarının değerler eğitimi açısından incelendiği 15 farklı çalışmanın sonucunda ders kitaplarında tüm değerlere yer verilmediği ortak sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca şu benzer sonuçlara da ulaşılmıştır:

Ders kitaplarına yer alan metinlerin seçiminde özenli davranılmamıştır. Türkçe ders kitaplarında dinî değerlere çok az yer verildiği görülmüştür.8.sınıf ders kitaplarında en çok çalışkanlık değerine yer verilmiştir. Türkçe ders kitaplarında değerlerin metinlere dağılımında düzensizlik olduğu görülürken, Türkçe ders kitaplarının değerler eğitiminde istenen seviyeye ulaşamadığı tespit edilmiştir.

Tablo 15. Çocuk Dergilerinin İncelendiği Çalışmaların Benzer ve Farklı Sonuçları

Öğrenme Araçlarından Olan Çocuk Dergilerinin İncelendiği Çalışmalarda Farklı ve Öne Çıkan Sonuçlar	Benzerlikler
T1:1923-1928 yılları arasındaki çocuk dergilerinde yer alan tahkiyeli metinleri değerler yönüyle ele alan bu çalışmada; ahlaki değerlerden doğruluk ve dürüstlük, kişilik modellerinden cesaretli olma, millî değerlerden vatan sevgisi, evrensel değerlerden hayvan sevgisi en çok yer alan değerler olduğu sonucuna varılmıştır. Dergilerde yer alan değerler arasında en çok ahlaki değerlere yer verildiği görülmüştür. T8: Çocuk dergisi Kırmızıfıfı 'deki değerleri inceleyen bu çalışma; dergide en çok armağan verme değerine yer verildiği ve çoğu değer yer almadığını tespit etmiştir. T43: 2013 yılında yayımlanan çocuk dergilerinin incelendiği bu çalışmada; çevreye duyarlılık ve yardımseverlik değerlerin her dergide yer aldığı fakat	Çocuk dergilerinin 7-14 yaş arasına hitap etmesinin çok geniş bir yaş aralığı olduğu sonucuna varılmıştır.

birçok sayıda değerlere hiç yer verilmediği tespit edilmiştir. Verilen değerler genelde düz metinlerde yer almaktadır. T109: 2013-2016 yılları arası Türkçem dergisinin araştırmaya konu edinildiği bu çalışma sonucunda derginin değerler yönüyle oldukça zengin olduğu, en çok sevgi değerine yer verildiği, değerlerin sezdirmek yerine doğrudan verilmeye çalışıldığı görülmüştür. T132: TRT Çocuk Dergisi'nin incelendiği bu çalışmada; en çok yardımseverlik değerinin yer aldığı, bilimsellik, kanaat etme, iffetli olma, özgürlük değerlerine ise az yer verildiği sonucuna ulaşılmıştır.	Çocuk dergilerinde değerleri sezdirme yerine öğüt veren bir yaklaşım olduğu tespit edilmiştir.
--	---

Çocuk dergilerinin değerler eğitimi yönüyle incelendiği çalışmaların sonuçlarına bakıldığında bazı dergiler değerlere çokça yer vermezken bazı dergiler değerler yönüyle zengindir. T1 ve T108 çalışmalarının sonucunda sevgi değerinin en çok yer verilen değer olduğu tespiti ortak sonuç olarak görülmektedir. Çocuk dergilerini inceleyen toplamda 5 farklı çalışmada aşağıdaki benzer sonuçlara ulaşılmıştır:

Çocuk dergilerinde değerler sezdirme yerine öğüt veren bir yaklaşımla sunulmaktadır. Çocuk dergileri ticari kaygılar sebebiyle geniş bir yaş kitlesine hitap etmektedir. Çocuk dergilerinin kendi belirledikleri yaş aralığına bakıldığında yaş aralığı belirtilirken çok geniş bir yaş aralığı seçilmektedir.

Tablo 16. 100 Temel Eserin İncelendiği Çalışmaların Benzer ve Farklı Sonuçları

100 Temel Eserin İncelendiği Çalışmalarda Farklı ve Öne Çıkan Sonuçlar	Benzerlikler
T2: 2005 yılında tavsiye edilen 100 temel eserin incelendiği çalışmada şu sonuca ulaşılmıştır: eserlerde en çok sevgi değeri yer alırken, bağımsızlık değeri hiç yer almamaktadır. Ayrıca yabancı eserlerde değerlerimize uymayan öğeler bulunurken, 100 temel eser genel itibarıyla değerler eğitimi yönünden yetersizdir. T28: 2005 yılında tavsiye edilen 100 temel eserdeki manzum eserlerin incelendiği bu çalışmada da eserlerde hoşgörü, barış değerlerine yer verilmezken; bilimsellik, vatanseverlik, estetik değerleri en çok yer verilen değerlerdir. T64: 100 temel eserdeki yabancı 30 eserin incelendiği bu çalışmadan belirgin bir sonuç çıkarılamamıştır. Araştırmacı araştırmanın sonuç kısmında; incelediği eserlerde aile ve arkadaşlık değerlerinin fazla olduğunu belirtmiştir.	100 temel eserde değerler dengeli bir şekilde dağılmamıştır. Değerler eğitimi yönüyle eserlerin yetersiz olduğu görülmüştür

100 temel eseri değerler yönüyle ele alan üç çalışmadan T2' de eserlerin tamamı incelenirken, T28'de sadece manzum eserler, T64'te 100 Temel Eser içerisinde yer alan dünya edebiyatından 30 eser incelenmiştir. Çalışmaların sonucunda değerlerin 100 temel eserde dengeli bir şekilde dağılmadığı, bazı eserlerin değerler yönüyle zayıf

olduğu ve o eserlerin değerler eğitiminde kullanılamayacağı ortak sonuçlarına ulaşılmıştır.

Tablo 17. Filmlerin İncelendiği Çalışmaların Benzer ve Farklı Sonuçları

Filmlerin İncelendiği Çalışmalarda Farklı ve Öne Çıkan Sonuçlar	Benzerlikler
T85: 6 tane Türk animasyon filmin incelendiği çalışmada; filmde toplam 156 adet değere ulaşılmıştır. En çok sevgi değerine rastlanan çalışmalarda değerlerin yanı sıra olumsuz ögelere de rastlanmıştır. T88: Yurtdışındaki Türk çocuklara Keloğlan Masalları isimli çizgi filmle değer aktarımının araştırıldığı çalışmanın sonucunda; çizgi filmde en çok rastlanan değer kültürel mirası yasatma ve dayanışma, en az rastlanan değer ise farklılıklara saygı ve vatanseverlik değerleri olduğu görülmüştür. Türkçe eğitiminde değerleri aktarırken kullanılabileceği sonucuna ulaşılmıştır. T107: Rafadan Tayfa çizgi filminin incelendiği bu çalışmada; incelenen bölümlerde toplam 742 kez değer tespiti yapılmış, en çok işlenen değer öz denetim, en az işlenen değer ise vatanseverlik olduğu görülmüştür. Kahramanların karakterlerine yansıyan değerler yönüyle de çok faydalı bir yapım olduğu sonucuna varılmıştır. T121: Bu çalışmada Zeki Alasya-Metin Akpınar filmleri değerler eğitimi açısından incelenmiştir. Araştırmacı bu iki karakteri Hacivat-Karagöz tiplemesine benzetmiştir. Değerler eğitiminde bu filmlerin olumlu sahnelerinden yararlanılabileceği tespit edilmiştir.	Çizgi filmlerde en az rastlanan değer vatanseverlik olduğu tespit edilmiştir.

Filmlerin incelendiği çalışmaların üçünde çizgi filmler çalışmalara konu olurken çalışmaların birinde Zeki Alasya-Metin Akpınar filmleri değerler eğitimi yönüyle konu edinilmiştir. Çalışmaların sonucunda rastlanan tek benzer sonuç: filmlerde vatanseverlik değeri en az rastlanan değerdir.

Tablo 18. Bir Yazarın Birden Fazla Eserinin İncelendiği Çalışmaların Benzer ve Farklı Sonuçları

Bir Yazarın Birden Fazla Eserini İnceleyen Çalışmalarda Farklı ve Öne Çıkan Sonuçlar	Benzerlikler
T3: Gülten Dayıoğlu'nun eserlerinin incelendiği bu çalışma sonucunda; eserlerinde en çok çevreye duyarlılık değerlerini işlediği ve eserlerinde eleştirilen tutumlarında yer aldığı sonucuna varılmıştır. T5: İsmayıl Hakkı Baltacıoğlu'nun tiyatrolarının incelendiği bu çalışmada; tiyatrolarda en çok dürüstlük değerinin işlendiği ve genel olarak iyi insan modeli üzerinde durulduğu sonucuna varılmıştır. T12: Abdullah Ziya Kozanoğlu'nun tarihî romanlarının incelendiği bu çalışma sonucunda; eserlerde manevi ve evrensel değerlerin yeterince yer aldığı fakat millî değerlerin yetersiz olduğu kanısına varılmıştır. T13: Mevlana'nın eserlerinde değerleri ve dil yapısını inceleyen bu çalışmada; 26 tasavvufi ve dinî değer, 43 tane de sakınılması gereken tutumun yer aldığı	Eserlerde en çok kullanılan değer sevgi değeri olduğu tespit edilmiştir. Eserlerde değerlerin olumlu ve olumsuz örneklerle birlikte

tespit edilmiştir. T15: Muzaffer İzgü 'nün romanlarının incelendiği çalışmada İzgü 'nün 12 eseri 25 değere göre incelemiş, eserlerde en çok yer alan değerın sevgi olduğu tespit edilmiştir. Alçakgönüllülük değerine rastlanmamıştır. Olumsuz özellikler sergileyen kahramanların olması eserin değerler eğitimi yönüyle eksikleri olarak tespit edilmiştir. T16: Reşat Ekrem Koçu'nun çocuklara yönelik yazdığı eserlerin incelendiği bu çalışmada; yazarın bazı eserlerinde olumsuz tutumların fazlaca olduğu, sosyal değerleri aktarmada başarılı olduğu, eserlerde bireysel değerlerin ise az olduğu sonucuna varılmıştır. T17: Reşat Nuri Güntekin'in romanlarını inceleyen bu çalışma; romanlarda sevgi, acıma, yardımseverlik değerlerinin en fazla işlenen değerler olduğu, en fazla değerın yer aldığı romanın Çalıkuşu olduğu sonucuna varılmıştır. T18: Cahit Uçuk'un masal kitaplarının incelendiği bu çalışma sonucunda; 589 değer tespit edilmiş ve en çok dinî değerlerin, en az dürüstlük değerinin yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır. T19: Emine Işınsu'nun romanlarının incelendiği bu çalışmada; eserlerde 701 değere ulaşılrken, en çok sorumluluk, en az misafirperverlik değerine yer verilmiştir. T22: Üzeyir Gündüz'ün eserlerinin incelendiği çalışma sonucunda eserlerde ahlak ve dinle ilgili değerler çokça yer alırken, millî ve evrensel değerlerin az olduğu tespit edilmiştir. T25: Ziya Gökalp'ın şiirlerinin incelendiği çalışmada; Gökalp'ın şiirleri dinî ve millî değerler yönüyle zengin olduğu, estetik ve kişisel değerlerin ise çok az olduğu, bireysel değerlerden ziyade grup değerlerine önem verildiği sonucuna ulaşılmıştır. T26: Fatih Erdoğan'ın eserlerinin incelendiği bu çalışmada; yazarın eserlerinde olumlu ve olumsuz değerleri bir arada vererek olumsuz durumlardan da ders çıkarma vasıtasıyla değer kazandırdığı söylenmektedir. T29: Sevim Ak'ın öykülerinin ele alındığı bu araştırmada araştırmacı şu sonuçlara ulaşmıştır: toplam 218 değerin tespit edildiği eserlerde en çok sevgi değerinin yer aldığı, değerleri öğüt verir tarzda değil örtük bir şekilde verdiği, millî-manevi değerlerden ziyade evrensel değerlere yer verdiği tespit edilmiştir. T30: Cengiz Aytmatov romanlarının araştırıldığı çalışma sonucunda değerlerle ilgili 810 adet bulgu tespit edilmiştir. En fazla sevgi değerinin, en az temizlik değerinin yer aldığı romanların değerler yönüyle oldukça zengin ve yararlanılması gereken kaynaklar olduğu sonucuna varılmıştır. T32: Ayla Çınaroğlunun çocuk romanlarının ele alındığı bu çalışma sonucunda; eserlerde en çok sevgi değerine rastlanmıştır. Romanlarda hayvanlar vasıtasıyla değerler örtük bir şekilde verilmektedir. T33: Cahit Koytak'ın şiirlerinin ele alındığı bu çalışma sonucunda; şiirlerde savaşlar ve kötülükler ekseninde başta vicdan olmak üzere değerlerin önemi vurgulanmıştır. T39: Hasan Nail Canat'ın eserlerinin ele alındığı çalışmada; eserlerde tarihi unsurların olması nedeniyle bireysel değerlerden ziyade sosyal değerlerin eserlerde fazla olduğu görülmüştür. TÖP'deki tüm değerlerin eserlerde yer aldığı, en çok din sevgisi değerine yer verildiği sonucuna ulaşılmıştır.	verildikleri belirlenmiştir. Eserlerde değerler doğrudan ya da öğüt vererek değil sezdirilerek verilmiştir. Eserlerde değerler eğitiminin yanı sıra sigara, içki, alkol sahnelerinin yer aldığı görülmüştür.
---	---

T38: Nur İ����'n�n 8-14 ya� grubuna hitap eden eserlerinin incelendiği çalışma sonucunda eserlerde temel değer olan ve en çok yer alan değerin başarı olduğu, değerlerin olumlu ve olumsuz örneklerle birlikte verildiği ve eserlerin değerler yönüyle zengin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. T36: Yavuz Bahadıro�lu'nun çocuklara yönelik eserlerinin ele alındığı çalışma sonucunda; Bahadıro�lu'nun eserlerini oluştururken değerleri kazandırmayı amaçladığı belirtilmiştir. Eserlerde en çok yardımseverlik değerine ulaşılmıştır. T41: Tarık Bu�ra'nın hik�yelerinin incelendiği çalışmada; Tarık Bu�ra'nın hikâyelerini sevgi temelinde oluşturduğu belirtilmiştir. Hikâyeleri değer eğitimi yönüyle çok zengin değildir fakat nitelik olarak kıymetlidir. Eserlerde en çok sevgi ve �alı�kanlık değerine, en az estetik değerine yer verildiği tespit edilmiştir. T42: Fazıl Hüsnü Da�larca'nın şiirlerini evrensel değerler ���t�nde ele alan çalışma; şiirlerde en çok sevgi değerine yer verildiğini, temel evrensel değerler yönüyle de şiirlerin zengin olduğunu göstermiştir. T46: Sara Gürbüz çözen'in eserlerinin incelendiği çalışmada; eserlerinde 37 değerin yer aldığı, en çok yardımseverlik değerine rastlandığı, ahlaki ve evrensel değerler yönüyle eserlerin zengin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. T47: Yalvaç Ural'ın �ocuk kitaplarının ara�tırıldı�ı bu çalışma sonucunda; eserlerde toplam 525 değer tespit edilmiştir. En çok sevgi değerinin, en az vatanseverlik değerinin yer aldığı g�r�lm��tir. T48: Yalvaç Ural'ın eserlerinin bu kez doktora tezi olarak aynı yıl ele alındığı bu çalışmada; eserler tematik açıdan ve değerler yönüyle incelenmiştir. Yalvaç Ural olumlu ve olumsuz davranışlar yoluyla değerleri doğrudan değil sezdirerek vermiştir. Eserleri tüm değerleri barındırması bakımından zengindir. T52: Hacı Bektaş-ı Veli'nin eserlerinin 20 değere göre incelendiği çalışmada eserlerde en çok ho���r� değerine yer verildiği tespit edilmiştir. Misafirperverlik değerinin ise hiç yer almadığı g�r�lm��tir. T53: Fatma Karabıyık Barbaroso�lu'nun öykülerinden oluşan be� eserinin yirmi be� değere göre incelendiği çalışmada toplam 281 iletiye rastlanmıştır. Olumsuz davranışların rastlanmadığı eserlerde en çok aile kurumuna ve birliğine önem verme değerleri tespit edilmiştir. T55: Peyami Safa'nın romanlarının incelendiği çalışmada romanların 8.sınıf ve lise düzeyinde olduğu g�r�lm��tir. İncelenen 12 eserinde 324 değer iletimine rastlanmıştır. Sevgi ve acıma değerlerine eserlerinde önem veren yazar birçok değeri de göz ardı etmeden eserlerine yansıtmıştır. T57: Yavuz Bahadıro�lu'nun 22 �ocuk hik�yesinin incelendiği çalışma sonucunda yazarın eserlerini e�itme kaygısıyla kaleme aldığı belirtilmiştir. Eserlerin evrensel ve ulusal değerler olarak zengin olduğu sonucuna varılmıştır. T58: ���ık �eref Ta�lıova'nın 203 şiirinin incelendiği araştırmada Ta�lıova'nın doğruluk, ho���r�, �alı�kanlık gibi değerleri şiirlerinde konu edindiği, iletmek istediği çoğu değeri de nasihat yoluyla verdiği sonuçlarına ulaşılmıştır. T59: Mustafa Kutlu'nun hikâyelerini ele alan bu çalışmanın sonucunda araştırmacı; eserlerde en çok dinî değerlerin, en az problem çözme ve bağımsızlık değerlerinin i�lendi�i, toplamda 35 farklı değerin 1110 defa geçtiği, hikâyelerin değerler eğitimi yönüyle çok zengin olduğu sonucuna araştırmada yer vermiştir.	
--	--

T60: Necdet Neydim'in çocuk edebiyatıyla ilgili eserlerinin incelendiği bu çalışmanın sonucunda; en çok estetik değerlerin, en az dinî değerlerin eserlerde yer aldığı belirtilmiştir. T62: Ayşe Yamaç'ın çocuk romanlarını ele alan çalışma; Yamaç'ın yedi eserini on iki değere göre incelemiş ve toplam 527 değerın eserlerde yer aldığını tespit etmiştir. En fazla sevgi değerinin eserlerde yer alırken en az aile birliğinin önemi verme değeri yer almıştır. T63: Yavuz Bahadıroğlu'nun 15 çocuk romanının incelendiği çalışmada 11'i dinî, 29'u sosyal toplumda 40 değerin eserlerinde yer aldığı tespit edilmiştir. Yazarın eserlerinin hepsinde farklı değeri öne çıkardığına belirten araştırmacı, yazarın değerler eğitimi kaygısıyla eserler verdiği sonucuna ulaşmıştır. T65: Memduh Şevket Esendal'ın eserlerini ele alan çalışmanın sonucunda eserlerde en çok yardımlaşma değerine yer verildiği görülmüştür. Eserlerde Ahlak ve ideal, din ve tanrı duygusu değerleri de çok işlenen değerlerdendir. Ölçütteki değerlere göre kadın hakları değeri ile çevreye saygı en az işlenen değerlerdendir. T67: Cengiz Aytmatov'un eserlerinin incelendiği çalışmada 36 değerlik ölçek çerçevesinde toplam 2765 bulguya ulaşılmıştır. Eserlerde en çok işlenen değerin öz güven değeri olduğu ve en çok değerin yer aldığı eserin Gün Olur Asra Bedel isimli eser olduğu sonucuna ulaşılmıştır. T69: Bican Veysel Yıldız'ın eserlerinin incelendiği çalışmanın sonucunda: eserlerinde değerlerin 194 kez tekrar edildiğinin, en fazla sevgi değerine yer verildiğinin tespiti yapılmıştır. T70: Feridun Oral'ın hem çizer hem yazar olarak kitaplarını ele alan çalışmanın değerler eğitimi ile ilgili sonucunda; yazarın öğüt vermek ve ideolojiden uzak çocukları yaratıcılığa sevk eden değerlerin yanı sıra sevgi, hoşgörü gibi değerlerinde eserlerinde yer aldığı belirtilmiştir. T73: Eflatun Cem Güney'in masallarının incelendiği bu çalışmanın sonucunda araştırmacı masallarda evrensel değerlerden ziyade millî-manevi değerlerin yer aldığını belirtmektedir. Ayrıca doğruluk ve dürüstlük masallarda en çok yer alan değerdir. T75: Sezai Karakoç'un düşünce yazılarının ele alındığı çalışma sonucunda 29 farklı değerin 305 defa eserlerin geçtiği görülmüştür. En fazla ibadet değeri, en az onurlu olma değerinin geçtiği ayrıca değerlerin sıklıkla yer aldığı sonucuna varılmıştır. T76: Aytül Akal'ın 8 çocuk romanın 44 değere göre incelendiği çalışmada en çok sevgi değerinin işlendiği tespit edilmiştir. Romanlarda kimi değerler örtük bir şekilde verilirken kimi değerler açık bir şekilde verilmiştir. T77: Pakize Özcan'ın eserlerinin 44 değere göre incelendiği çalışmada sanata duyarlılık, tarihe duyarlılık, kültürel miras değerlerine rastlanmadığı, 41 değere ise yer verildiği görülmüştür. En fazla işlenen değer çalışkan olma değeridir. T78: Seyrani 'nin şiirlerini ele alan çalışmanın sonucunda; şiirlerde en fazla sevgi değerine rastlanmıştır. Sevgi değeri incelendiği en çok Allah ve Peygamber sevgisine ulaşılmıştır. T79: Seza Kutlar Aksoy'un eserlerinin incelendiği bu çalışmada; Aksoy'un çalışmalarında kendi görüşleri çerçevesinde edebiyatı öne koyduğu, argo sözcüklerin eserlerde yer aldığı, eserlerinde evrensel değerlere yer verdiği sonucuna ulaşılmıştır.	
---	--

T80: Seza Kutlar Aksoy'un 20 eserinin ele alındığı bu çalışmada; Aksoy'un eserlerinde 25 değer tespit edilmiştir. Aksoy'un eserlerinde evrensel değerlere yer verildiği sonucuna varılmıştır. T83: Hasan Latif Sarıyüce'nin çocuk romanlarını ele alan çalışmada şu sonuca ulaşılmıştır: tespit edilen 294 değer arasında sen sık sevgi, en az eşitlik değerinin işlenmiştir. T87: Yahya Kemal Beyatlı'nın eserlerinin incelendiği çalışmada birçok değer ölçütünün birleştirilmesiyle oluşmuş değer ölçütüne göre eserlerde 66 farklı değer 2422 yerde yer aldığı, eserlerde en çok evrensel değerler yer alırken, en fazla rastlanan değer sanat değeri olduğu sonucuna varılmıştır. T90: Arif Nihat Asya'nın iki şiirinin ele alındığı çalışmada; 69 adet değere bulgulara ulaşılmıştır. Şiirlerde en çok dinî değerlere yer verildiği tespit edilmiştir. Asya'nın evrensel değerlerden ziyade şiirlerinde millî değerlere önem verdiği görülmüştür. T91: Behiç Ak'ın 29 çocuk kitabının belirlenen 63 değere göre incelendiği çalışmanın sonucunda; toplam 1799 değer tespit edilmiştir. En fazla eleştirel ve sorgulayıcı olma değerine yer verilmiştir eserlerde. Bu değeri sevgi değeri takip etmektedir. T92: Cahit Zarifoğlu'nun 7 masal kitabının ele alındığı çalışmanın sonucunda; Zarifoğlu'nun eğlendirirken eğitmeyi amaçladığı ifade edilmiştir. Allah inancı gibi değerlerin yer aldığı masallarda Zarifoğlu olumsuz durumlara da yer vermiştir. T95: Muzaffer İzgü'nün 7 hikâye kitabını incelendiği çalışmada; ölçüt olarak kullanılan 57 değerden 13'üne hiç rastlanmadığı belirtilmiştir. Hikâyelerin hepsinde değerlerin yer almadığı, en fazla yer alan değer iyilikseverlik olduğu sonucuna ulaşılmıştır. T96: Naki Tezel'in masallarının incelendiği çalışmanın sonucunda; masallarda toplam 149 değer tespit edilmiştir. Bireysel ve toplumsal değerlerin eğitiminde faydalı olacağı sonucuna ulaşılmıştır. T100: Behiç Ak'ın çocuk kitaplarının araştırmaya konu olduğu çalışmanın sonucunda; çalışmada ölçüt olarak kullanılan 63 değerden toplam 1799 değer tespit edilmiştir. En fazla eleştirme ve sorgulama değerine ardından sevgi değerine rastlanırken Behiç Ak'ın kitaplarının değerler yönüyle zengin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. T103: Haldun Taner'in öykülerinin incelendiği çalışmada; 30 öyküden 16'sında hiç değer yer almadığı, kalan öykülerde toplam 137 değer bulunduğ, en çok tekrar edilen değer sevgi değeri olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. T108: Nurettin Topçu'nun eserlerinin ele alındığı çalışma sonucunda eserlerde değerlerle ilgili 905 adet veriye ulaşılmıştır. En fazla yer alan değer ahlak ve sorumluluk iken, en az dostluk değerine yer verilmiştir. T113: Ahmet Yılmaz Boyunağa'ın 19 çocuk romanının incelendiği çalışmada şu sonuca ulaşılmıştır: romanlarda 10 değer ölçütüne en fazla işlenen değerler tedbir ve sevgi değerleridir. T114: Aslı Der'in çocuk kitaplarının incelendiği çalışmada; değerlerle ilgili toplam 193 veriye ulaşılmıştır. Eserlerde en çok aile birliğine önem verme, en az tasarruf değerinin işlendiği tespit edilmiştir.	
---	--

T115: Âşık Murat Çobanoğlu'nun şiirlerini ele alan çalışmada; bazı şiirlerin ortaokul düzeyinde olmadığı, şiirlerde en fazla ahlaki değerlerin yer aldığı, unutulmuş değerlere şiirlerinde yer verdiği sonuçlarına ulaşılmıştır. T116: Behiç Ak'ın 18 kitabının incelendiği ve değerler ölçeğinin yer almadığı çalışma sonucunda eserlerde dürüstlük, merhamet, yardımseverlik alçak gönüllülük, arkadaşlık, çalışkanlık, kanaatkârlık, paylaşmak, saygı, sevgi, tasarruf etme, cömertlik, ümit, vefa değerleri tespit edilmiştir. T117: Bilgin Adalı'nın eserlerinin incelendiği çalışmada; 19 değer yer aldığı değerler listesindeki tüm değerlerin eserlerde yer aldığı görülmüştür. Adalı'nın eserlerinde en fazla sevgi değeri işlenirken, en az ise dürüstlük, alçak gönüllülük, öz denetim değerlerinin işlendiği tespit edilmiştir. T118: Ülker Köksal'ın 8 tane romanın ele alındığı çalışma sonucunda; 25 değere göre incelenen romanlarda 24 değer yer aldığı, en çok sevgi değerine rastlanırken iffetli olma değeri ile ilgili hiçbir veriye ulaşılamadığı sonucuna varılmıştır. T119: Âşık Veysel'in 181 adet şiirini Spranger'in değer sınıflandırma ölçeğiyle ele alan çalışmada Âşık Veysel'in şiirlerinde en çok sosyal değerlerin, sosyal değerler için de en çok sevgi değerinin kullanıldığı görülmüştür. Araştırmacı en çok işlenen ikinci değeri ise dinî değerler olduğunu belirtmiştir. T120: Aytül Akal'ın 9-13 yaş arasına hitap eden 15 romanını 10 kök değere göre inceleyen bu çalışma sonucunda kitaplarında 33 adet değere rastlanmıştır. Dostluk değerinin kitaplarda en sık görülen değer; yardımseverlik, sorumluluk, öz denetim değerlerinin ise en az görülen değerler olduğu tespit edilmiştir. T124: Fehmi Gür'ün 100 adet şiirini Türkçe Öğretim Programı'nda ki değerler bağlamında ele alan çalışmanın sonucunda; en çok işlenen değerin sevgi değeri olduğu, en az işlenen değerin adalet olduğu belirtilmiştir. T127: Mavisel Yener'in 34 masalının incelendiği çalışmanın sonucunda; belirlenen 19 değerin tamamın masallarda yer aldığı tespit edilmiştir. Araştırmada, masallarda en çok yer alan değerlerin sevgi değeri, en az işlenen değerin ise merhamet değeri olduğu belirtilmiştir. T128: Mevlâna İdris Zengin'in eserlerini belirlenen 40 değer ölçütünde ele alan çalışmanın sonucunda eserlerde toplam 404 değer tespit edilmiştir. Araştırmada; eserlerdeki değerlerin yer alma sıklığına bakıldığında en çok barış değerinin yer aldığı, İslami kültüre ait değerlerinde yoğun olduğu belirtilmiştir. T129: Miyase Sertbarut'un öykü kitaplarındaki 49 öykünün değerler eğitimi yönüyle analizinin yapıldığı çalışmanın sonucunda öykülerde 68 değer tespit edilmiştir. En çok işlenen değer sevgi değerinin içerisinde yer alan hayvan ve doğa sevgisi, en az işlenen değerler ise vatanseverlik, adalet değerleridir. T130: Necip Fazıl Kısakürek'in tiyatrolarının incelendiği çalışmada 23 değere ulaşılmıştır. Araştırma sonucundaki tabloda millî ve manevî değerler ile selamlaşma değeri tüm eserlerde görülürken, arkadaşlık ve şehitlik değerlerine eserlerde yer verilmemiştir. T135: Refik Halid Karay'ın Memleket Hikâyeleri ve Gurbet Hikâyeleri adlı eserlerinde yer alan hikâyeler, eğitim programlarından ve yönergelerinden belirlenen 53 değere göre incelenmiştir. Araştırma sonucunda Karay'ın hikâyelerinde azim ve kararlılık değerleri ile estetik duygular değerlerinin en fazla yer aldığı tespit edilmiştir.	
---	--

T137: Yücel Feyzioğlu'nun 30 adet masal kitabı, daha önceki yapılan çalışmaların analizi ile belirlenen 28 sosyal değer ve 11 dinî değere göre incelenmiştir. Araştırma sonucunda en çok yardımseverlik, saygı, misafirperverlik, cesaret, vefa değerlerinin yer aldığı; en az ise minnet etmeme değerine yer verildiği sonucuna ulaşılmıştır.	
--	--

Tablo 17 de bir yazarın birden fazla eserinin incelendiği çalışmaların sonuçlarına bakıldığında Aytül Akal, Muzaffer İzgü ve Cengiz Aytmatov'un eserlerinin tekrar konu edinildiği çalışmaların sonucunda yazarların eserlerinde en sık işlenen değerlerde farklı sonuçlara ulaşıldığı göze çarpmaktadır. Behiç Ak'ın eserlerini ele alan üç çalışmada; eserlerinde en sık geçen değer eleştirel ve sorgulayıcı olma değeri olduğu benzer sonucuna ulaşılmıştır. Yavuz Bahadıroğlu'nun eserlerinin incelendiği üç çalışmada Bahadıroğlu'nun eserlerini kaleme alırken değer kazandırma kaygısı güttüğü benzer sonucuna varılmıştır. Hasan Latif Yüce'nin eserlerinin incelendiği iki çalışmada da eserlerde en sık sevgi değerinin yer aldığı benzer sonucuna ulaşılmıştır. Yalvaç Ural'ın eserlerinin incelendiği iki araştırma sonucunda da Yalvaç Ural'ın eserlerinin değerler yönüyle zengin olduğu benzer sonucuna ulaşılmıştır. Bir yazarın birden fazla eserini değerler eğitimi yönüyle inceleyen çalışmaların genelini ulaştığı benzer sonuçlar şunlardır:

Eserlerde en çok kullanılan değer sevgi değeridir. Eserlerde yer alan değerler olumlu ve olumsuz örneklerle birlikte verilmektedir. Edebi eserlerde değerler sezdirilerek verilmektedir. Eserlerde değerler eğitiminin yanı sıra sigara, içki, alkol gibi olumsuz sahnelerin de yer aldığı tespit edilmiştir.

Tablo 19. Diğer Çalışmaların Benzer ve Farklı Sonuçları

Öğretim Programının Etkililiğinin Araştırıldığı Çalışmalarda, Öğretmen ve Yöneticilere Yönelik Çalışmalarda ve Diğer Çalışmalarda Farklı ve Öne Çıkan Sonuçlar	Benzerlikler
T9: Türkçe öğretimini değerler eğitimi çerçevesinde 1923'ten günümüze uzayan bir çerçevede ele alan doktora çalışmasında araştırmacı, değerlerin dönemin şartlarına göre farklılık gösterdiğini, değişen koşulların belli dönemlerde değerleri de değiştirdiği sonucuna varmıştır. T136: Öğretmenlere yönelik çalışmalar kategorisinde olan bu çalışmada Türkçe öğretmen adaylarıyla yapılan görüşmelerle ve kullanılan ölçeklerle, adayların atasözleriyle değerler eğitimi arasındaki ilişkiyi algılama düzeyleri arasındaki ilişki araştırılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının değerler konusunda yetersiz oldukları, atasözü ve değerleri doğru eşleştirmedikleri sonucuna varılmıştır. T72: Değer ikilemlerinden oluşan metinlerin 381 öğrenciye cevaplandırılarak, ikilemlerle ilgili gerekçelerinin incelendiği araştırma sonucunda; öğrencilerden %81,6 'sının değerleri benimsediği, değerler eğitimi çalışmalarında sınıf düzeylerinin göz önünde bulundurulmadığı, değerleri benimsemede kızların daha iyi olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.	

Öğretim programının etkililiğinin araştırıldığı çalışmalar, öğretmen ve yöneticilere yönelik çalışmalar ile diğer çalışmaların birer tane olması nedeniyle ortak ya da benzer bir sonuca ulaşamamıştır.

5. SONUÇ ve TARTIŞMA

Bu çalışmada Türkçe eğitiminde değerler eğitimi üzerine yapılmış akademik çalışmalar incelenmiş ve şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Araştırma kapsamında incelenen 137 lisansüstü tez arasında 129 çalışmayla en fazla çalışmanın yüksek lisans alanında yapıldığı görülmekle birlikte, bu alanda yapılmış doktora tezlerinin sayısı 8'dir. Türkçe dersi, ortaokullarda en fazla saate sahip olan ders olması; bu derslerde okuma, yazma, konuşma, dinlemeden oluşan dört temel dil becerisinin gelişimine yönelik etkinliklerin fazla olması; derslerin Türkçe kitabındaki metinlerin odağı çevresinde işleniyor olması gibi nedenlerden dolayı değer aktarımının en fazla olduğu derslerden birisidir. Dolayısıyla Türkçe eğitiminde değerler eğitimi konulu doktora çalışmaları oldukça yetersizdir.

2020 yılında yayımlanan ve güncelliğini koruyan çalışmasında Aksakal¹⁴² yaptığı alan yazın taramasında değerler eğitimi konulu 2019 ağustos ayı itibariyle 167'si yüksek lisans, 29'u doktora olmak üzere 196 lisansüstü tez arasından Türkçe eğitimi alanında 32 lisansüstü çalışmaya ulaşmıştır. Aksakal'ın alan yazın taramasının sonuçlarıyla kıyaslandığında bu çalışmada örneklem olarak ulaşılan tez sayısı oldukça yüksektir. Bu durum bu çalışmanın güvenilirliğini arttırmaktadır.

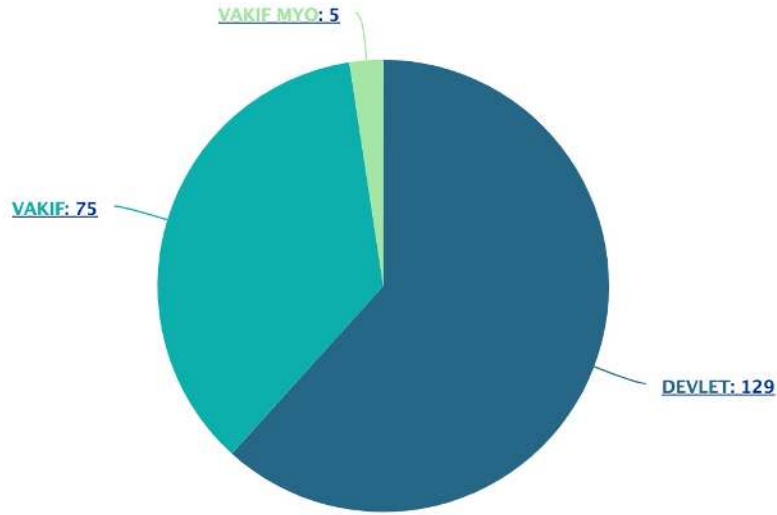
Araştırma kapsamında incelenen çalışmaların danışman unvanlarına bakıldığında en fazla danışmanlığı Yardımcı Doçent Doktor unvanına sahip bilim insanları yapmıştır. En az danışmanlığı ise Doçent Doktor unvanına sahip bilim insanları yapmıştır. 2018 yılında YÖK yasasıyla yardımcı doçentlik unvanı kaldırılarak doktor öğretim üyesi unvanın getirilmiştir. 2018 yılından sonraki çalışmalarda da en fazla danışmanlık doktor öğretim üyesi akademisyenler tarafından yapılmıştır.

¹⁴²Muhammet Sefa Aksakal, "Nurettin Topçu'nun Türkiye'nin Maarif Davası İsimli Eserinin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi" (Danışman: Doç.Dr. Ali Çiçek), Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2020.

Araştırma kapsamında incelenen çalışmaların üniversitelere göre dağılımına bakıldığında bu alanda en çok çalışma yapılan üniversite İnönü Üniversitesi'dir. Çoktan aza doğru İnönü Üniversitesi'ni sırayla Uşak Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi, Sakarya Üniversite'si takip etmektedir. Uşak Üniversitesi'nin kuruluş yılı 2006 yılı olmasına rağmen bu alanda en çok çalışma yapan 3. üniversite olması dikkat çekmektedir. Doktora çalışmalarının dağılımına bakıldığında ise bu alanda yapılmış doktora çalışmalarının tamamına yakını Atatürk Üniversitesi'nde yapılmıştır.

Birçok üniversitenin ilgili bölümünde bu konuda hiçbir çalışmaya rastlanılmamıştır. Aşağıda YÖK internet sitesinde yayımlanan üniversitelerin sayılarının dağılım grafiği verilmiştir. Grafiğe göre 2019 yılında Türkiye'de 209 üniversite faaliyet göstermektedir. Yine aynı internet sitesi verilerine göre Türkçe eğitimi ile ilgili bölüm sayısı ise 89'dur.¹⁴³ Türkçe eğitiminde değerler eğitimi ile ilgili çalışma yapan üniversitelerin sayısı ise 35'tir. İstatistiklere bakıldığında Türkçe eğitimi ile ilgili bölümlerden yarısında dahi lisansüstü hiçbir çalışmada değerler eğitimi konusu ele alınmamıştır.

Türlerine Göre Mevcut Üniversite Sayısı

¹⁴³ <https://istatistik.yok.gov.tr/>

Araştırma kapsamında incelenen çalışmaların yıllara göre dağılımına bakıldığında tez sayılarının düzenli bir artış göstermediği görülmektedir. Sadece son üç yılda düzenli bir seyir takip etmiştir. Ayrıca 2019 yılında bu alanda yapılan tez sayısında büyük bir artış görülürken, ilgili alanda bu konuda en az tez yayımlanan yıllar 2007 ve 2009 yıllarıdır. 2018 yılında Türkçe Öğretim Programında verilmesi gereken kök değerlerin yer almasıyla değerler eğitime olan ilgi artmış ve 2019 yılında Türkçe eğitiminde bu konuda tez sayısı zirveye ulaşmıştır.

Araştırma kapsamında incelenen çalışmaların konularında, öncelikle sadece değerler eğitimi konusunu ele alan tezler ile değerler eğitimi ile birlikte başka konuları da ele alan tezler olarak iki türlü tasnif yapılmıştır. Bu tasnif sonucunda değerler eğitimi ile birlikte başka konuları da ele alan tezler, Türkçe eğitiminde bu konuda yapılmış tezlerin %22'sini oluşturmaktadır. Çalışmalarda değerler eğitiminin yanında başka hangi konuların ele alındığı ile ilgili bulgulara bakıldığında zaman değerler eğitimiyle birlikte en fazla araştırılan konuların; eserlerde söz varlığı ve Türkçe öğretiminin olduğu görülmektedir. Ayrıca araştırmacılar değerler eğitimi ile ilgili inceledikleri bir eserde; değerler eğitiminin yanında aynı zamanda eserin dil bilgisine katkısını, Türkçe derslerinde kullanılabilirliğini, eserin içinde yer alan atasözü, deyim gibi söz varlığı unsurlarını da incelemişlerdir. Bu konuların yanında ayrıca eserin eski dilde, alfabede yazılmış olması; Türkiye Türkçesiyle yazılmamış olması ya da derleme bir halk anlatısının yazıya geçirilmesi gibi konular da işlenmiştir.

Araştırma kapsamında incelenen çalışmaların araştırılan alana göre dağılımında 6 farklı başlık altında araştırma analiz edilmiştir. Araştırılan alana göre dağılıma bakıldığında en fazla çalışma yapılan alanın; bir yazarın birden fazla eserinin değerler eğitimi yönüyle incelenmesi olduğu görülmektedir. İkinci olarak en fazla araştırma yapılan alan; çeşitli öğrenme araçları ve edebi eserlerdeki değerlerin tespitine yönelik araştırmalardır.

Öğretmen ve yöneticilere yönelik yapılan çalışma ile öğrenme programının etkililiğinin araştırıldığı çalışma sayısı 1'dir. Değerlerin eğitim yoluyla okulda

aktarımı sağlanacaksa, bu aktarımı yapacak kişiler öğretmenler ve eğitim yöneticileri olacaktır. Bu süreç bir plan dahilinde işleyeceği için öğretim programı da en az öğretmenler ve yöneticiler kadar önemlidir. Dolayısıyla öğretmen ve yöneticiler ile öğretim programının etkililiğine yönelik çalışmaların sayısı bu sonuçlara göre oldukça yetersizdir.

Gündüz vd.¹⁴⁴ ile Kapkın vd.'nin¹⁴⁵ çalışmalarında değerler eğitimi üzerine yapılan lisansüstü tezler incelenmiştir. Çalışmaların sonucunda değerler eğitimi konusunda en fazla araştırma yapılan alanı, bir değerın öne çıkarılarak derinlemesine çalışıldığı alan olarak belirtmişlerdir. Bu çalışmanın sonucunda ise Türkçe eğitiminde doğrudan bir değerın öne çıkarılarak araştırıldığı sadece iki çalışma tespit edilmiştir. En çok çalışma, bir yazarın eserlerindeki değerleri tespit etmeye yönelik alanda yapılmıştır. Bu durum Türkçe eğitiminde bir değerın öne çıkarılarak araştırıldığı çalışmaların diğer alanlardaki çalışmalara göre az olduğunu, Türkçe eğitimi alanında değerler eğitimi konulu araştırma yapan araştırmacıların; bir yazara odaklanarak yazarın eserlerinin değerler yönüyle durumunu ortaya koymak üzerine çalışmalara yoğunlaştıklarını göstermektedir.

Araştırma kapsamında incelenen çalışmaların araştırılan yazarlara göre dağılımında en çok Behiç Ak ve Yavuz Bahadıroğlu'nun eserlerinin incelendiği tespit edilmiştir. Aytül Akal, Yalvaç Ural, Hasan Latif Yüce, Muzaffer İzgü, Cengiz Aytmatov'a ait eserlerin ise ikişer defa çalışmalara konu olduğu görülmüştür. Bu tespit, yazarların ve eserlerinin tekrar incelenerek farklı araştırmacıların bakış açılarıyla değerlendirilmesi yönüyle önemlidir. Ayrıca değerler eğitimi çalışmalarında bu yazarların eserleri kullanılırken bu çalışmaların yol gösterici olması bakımından oldukça önemlidir.

Araştırma kapsamındaki çalışmaların incelenen esere göre dağılımına bakıldığında Türkçe eğitimi alanında en fazla Türkçe ders kitaplarının araştırıldığı

¹⁴⁴ Gündüz, Başpınar, Büyükkarcı, s.705-718.

¹⁴⁵ Kapkın, Çalışkan, Sağlam, s.185-209.

görülmektedir. Türkçe ders kitaplarının ardından en fazla çocuk dergileri ve hikâyelerdeki değerlerin araştırıldığı tespit edilmiştir. Filmler, 100 temel eser, Safahat, masal, roman gibi çeşitli edebi türler ve öğrenme araçlarının da Türkçe eğitimi alanında yapılan çalışmalara değerler eğitimi bağlamında konu edinildiği görülmektedir. Filmlerin ele alındığı çalışmalara bakıldığında; çizgi filmlerin incelendiği üç çalışma ve sinema filmlerinin incelendiği bir çalışma olmak üzere toplamda dört çalışma tespit edilmiştir. Günümüz dünyasında dört duvar arasına hapsolmuş çocukların sürekli meşgul oldukları çizgi filmlerin incelenmesi oldukça yetersizdir. Türkiye nüfusunun yüzde 7,5 'i kırsal alanda (belde ve köyler) yaşarken, yüzde 92,5'i kentsel (il ve ilçe merkezleri) alanlarda yaşamaktadır.¹⁴⁶ Kentsel alanlarda yaşayanların çoğunluğunun apartman dairelerinde yaşadığı varsayıldığında okul dışı zamanlarda dört duvar arasında vakit geçiren çocuklar sosyal medya, video paylaşım siteleri, oyun programları ve televizyonla vakit geçirmektedir. Bu araçlar okul öncesi çocuklarda her zaman, diğer yaş gruplarında ise okul dışı zamanlarda çocuklar üzerinde olumlu ve olumsuz örneklerle çocuğun ruh dünyasında etkiler bırakmaktadırlar. Bu nedenle Türkçe eğitiminde değerler eğitimi ile ilgili çizgi filmlerin, yerli ve yabancı dizilerin, televizyon programlarının, sosyal medyanın değerler eğitimi yönüyle olumlu ve olumsuzlukları ile ilgili yapılacak daha fazla çalışmaya ihtiyaç vardır.

100 Temel Eser ile ilgili yapılan araştırmalara bakıldığında araştırmalardan sonuncusu 2016 yılına aittir. Zaten ileriki yıllarda 100 Temel Eser tavsiye listesi yürürlükten kaldırılmıştır. İlk olarak 2005 yılında Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim Genel Müdürlüğü'nün 2005/70 sayılı genelgesiyle¹⁴⁷ ilköğretim okullarının 5, 6, 7, 8. sınıfları için hazırlanan 100 Temel Eser 2018 yılında şu gerekçeyle kaldırılmıştır:

100 Temel Eser'le ilgili telif hakkı olmayan farklı yayınevlerinin listede yer alan eserlerin baskısını yapması, çeviri eserlerin içeriğine yönelik yaşanan çeşitli sorunlar, Bakanlığımızın patentli logosu bulunmamasına rağmen farklı

¹⁴⁶ <https://web.tuik.gov.tr/elastic-search-st/?page109nb=6&cat=109#>

¹⁴⁷ İlköğretim Okullarında Okutulacak 100 Temel Eser Genelgesi, 2005/70, 04.08.2005

tasarımlardaki “MEB Tavsiyeli 100 Temel Eser” logolarının kullanılması ve bu logoların eser listesinde olmayan eserlerde de kullanılarak kamuoyunun yanılgıya düşürülmesi; eserlere ilişkin öğrenci, öğretmen, yönetici ve velilerimizden gelen görüş ve öneriler; konuyla ilgili akademik çalışmalarda yapılan tespitler ve uygulamaya yönelik Bakanlığımızca yapılan detaylı araştırma ve çalışmalar da dikkate alınarak uygulamanın yürürlükten kaldırılması ve öğrencilerimizin öğretmenlerimizin rehberliğinde Anayasa’ya, yasalara ve millî eğitimin temel amaçlarına ters düşmeyecek, millî ve insanî değerlerimizi içeren bütün eserlerden yararlandırılmaları uygun bulunmuştur.¹⁴⁸

Araştırma kapsamındaki çalışmaların araştırma yöntemlerine göre dağılımına bakıldığında Türkçe eğitimi alanında değerler eğitimi konulu çalışmalarda en fazla nitel araştırma yöntemlerin kullanıldığı görülmektedir. Nicel araştırma yöntemleri karma yöntem içerisinde kullanılırken sadece nicel araştırma yönteminin kullanıldığı hiçbir çalışmaya rastlanılmamıştır. Karma araştırmaların sayısının da oldukça düşük olduğu tespit edilmiştir.

Türkçe eğitimi alanında yapılan değerler eğitimi konulu çalışmalarda veri toplama araçlarından en fazla doküman incelemesi kullanılmıştır. Çalışmalarda başarı testleri ve gözlem hiç kullanılmazken; az da olsa ölçek, görüşme, anket kullanılmıştır. Doküman analizi sonucunda elde edilen verilerin değerler ölçeği kullanılarak analiz edildiği çalışmalarda şu nokta dikkat çekmiştir: 2018 öncesi tezlerde Türkçe eğitimi Programında değerlerin açıkça zikredilmemesi dolayısıyla 2018 öncesi çalışmalarda kesin ve ortak bir değer ölçeği kullanılmamıştır. Araştırmacılar birbirinden farklı değer sınıflandırılmaları yaparak eserleri incelenmiştir. Sosyal Bilgiler Öğretim programında değerler eğitimi 2005 yılında yer aldığı için çoğu çalışmada o programdaki değerler ölçek olarak kullanılmıştır. Bazı çalışmalar daha önceki çalışmalarda oluşturulmuş ölçekleri kullanırken, bazı çalışmalar ise Cahit Kavcar’ın, Erol Güngör, Nelson, Spranger, Schwartz ve Rokeach’ın değer sınıflandırılmalarından yararlanarak verileri analiz etmiştir.

¹⁴⁸ MEB Temel Eğitim Genel Müdürlüğü 2018/17 Genelge, 22334160, 17.12.2018.

Araştırma kapsamındaki 137 tezin sonuç kısımları; kodlanarak, farklı ve öne çıkan sonuçlar ile benzer sonuçlar olmak üzere iki başlık altında incelenmiştir. Çalışmalardaki benzer sonuçlardan aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

Araştırmalar sonucunda eserlerde en fazla yer alan değerlerin sevgi değeri olduğu görülmektedir. Bu durumun sevgi değerinin aile sevgisi, doğa sevgisi, okuma sevgisi gibi alt başlıklarının fazla olması nedeniyle olduğu düşünülmektedir.

Bazı eserler barındırdığı değerler yönüyle zengin olduğu halde içeriğinde aynı zamanda sigara, alkol, argo konuşma gibi olumsuzlukları da barındırmaktır. Aynı yazarın bazı eserleri değerler eğitimi yönüyle zengin iken bazı eserleri çok az değer içermektedir. Hatta bazı yazarların bazı eserlerinde değerlerin az olmasının yanında çok fazla olumsuzluk yer almaktadır. Refik Halit Karatay'ın ve Reşat Ekrem Koçu'nun eserlerinin değerler eğitimi yönüyle incelendiği çalışmaların sonucunda; yazarların bazı eserlerinin değerler eğitiminde kullanılamayacağının belirtilmesi, bu duruma örnektir. Bu durum; değerler eğitimiyle ilgili kitap seçiminde, yazarlar yönüyle değil eserler yönüyle seçici olunması gerektiğini göstermektedir.

Araştırmalarda değerler eğitimi bağlamında incelenmiş eserlerin tamamı, değerler eğitiminde kullanılması tavsiye edilmiştir.

Türkçe ders kitaplarında tüm değerlere yeteri kadar yer verilmemektedir. Dinî değerlerin Türkçe ders kitaplarında az olduğu tespit edilmiştir.

8.sınıf Türkçe ders kitaplarında en çok çalışkanlık değerine yer verilmiştir. Türkçe ders kitaplarında en çok rastlanan iki değer çalışkanlık ve sevgi değerleridir.

Türkçe ders kitaplarında metin seçiminde gerekli özen gösterilmediği için Türkçe ders kitapları değerler eğitimi yönüyle yetersizdir.

Çocuk dergilerini değerler eğitimi açısından inceleyen 5 çalışmanın benzer sonuçlarına bakıldığında; çocuk dergilerinde değerler sezdirme yöntemi yerine doğrudan, öğüt veren bir yaklaşımla aktarılmaktadır. Ayrıca çocuk dergilerinin ticari kaygı dolayısıyla hitap ettiği yaş aralığı çok fazladır. Dergilerdeki 7-14 yaş aralığına hitap ettiğine dair ibareden yola çıkılarak; dergilerin ilkokula yeni başlamış çocuk ile

liseye hazırlanan ergenlik dönemindeki çocuğa aynı anda hitap etmeye çalışması bu konuda bir eksikliktir.

Artık yürürlükten kalkan 100 temel eserde değerler dengeli bir dağılım göstermemektedir. Eserler değerler eğitimi yönüyle yetersizdir.

Çizgi ve animasyon filmlerde en az rastlanan değer vatanseverlik değeridir. Dayanışma, sevgi, öz denetim değerleri en çok işlenen değerlerdir. Bazı çizgi filmler titizlikle pedagoglar eşliğinde hazırlandığı için değerler eğitimi açısından çok faydalıdır. Fakat yapımında ticari kaygının değerlere baskın geldiği çizgi filmlerde birçok olumsuz ögeye rastlanmıştır.

Edebi eserlerde çocuk dergilerinin aksine değerler doğrudan ve öğüt verir bir yaklaşım içinde değil sezdirerek verilmektedir.

Değerler günün şartlarına göre öncelik sırası bakımından değişim göstermektedir. Değişen koşulların ve ülkenin o günkü şartlarının çocuğa aktarılması gereken değerlerde öncelik sırası bakımından değişiklikler oluşturduğu sonucuna varılmıştır.

6. ÖNERİLER

Araştırmadan elde edilen sonuçlar ışığında araştırma problemine dayalı öneriler:

Türkçe eğitiminde değerler eğitimi konusunda öğretmen ve yöneticilere yönelik yapılan çalışmalar ile öğrenme programının etkililiğinin araştırıldığı çalışmaların sayısı çok düşüktür. Ailelere yönelik ise hiçbir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu alanlarda çalışmalar yapılmalı ve arttırılmalıdır.

Çizgi ve animasyonların değerler eğitimi açısından incelendiği çalışmaların sayısı oldukça yetersizdir. Yaşadığımız dijital çağda günlük hayatımızı sarmalayan yerli ve yabancı dizilerin, televizyon programlarının, sosyal medyanın, bilgisayar oyunlarının değerler eğitiminde olumlu ve olumsuz taraflarına dair araştırmalara ise rastlanılmamıştır. Bunlarla ilgili de araştırmalar yapılmalıdır.

Bazı eserlerin içeriğinde değerlerin yanında sigara, alkol, argo, cinsellik gibi olumsuzluklar da tespit edilmiştir. Değerler eğitimiyle ilgili okullarda yapılacak çalışmalar için kullanılacak materyaller seçilirken hakkında bilimsel çalışmalar yapılmış eserler ya da yazarlar seçilirse değerlerin aktarımında daha başarılı olunabilir. Böylece çocuğa değer kazandırma amaçlanırken eserlerdeki olumsuz örnekler de çocuğun zihin dünyasında yer etmemiş olur.

Yaş grubu aralığının yüksek olduğu çocuk dergilerinin yaş aralığı daha kısa tutulup çocuğun kendi yaş grubuna hitap eden daha geniş içerikler sunulabilir. Günümüz dergilerinin bazılarındaki edebi kaygıdan uzak, değerler eğitimi odaklı öğüt verme anlayışından vazgeçilmeli ve değerler sezdirilerek öğrenciye edebi bir zevkle verilmelidir.

Türkçe ders kitaplarında değerlerin dağılımında eşitliksizlik ve düzensizlik olduğu ayrıca Türkçe ders kitaplarının değerler eğitimi yönüyle istenen düzeye ulaşamadığı ve yetersiz olduğu sonuçlarına varılmıştır. Türkçe ders kitaplarındaki metinleri seçerken gözetilen kıstaslar içerisinde mutlaka değerler eğitimi olmalıdır. Metin seçimi konusunda daha hassas davranılmalı ve akademik çalışmalarda önerilen metinlerden yararlanılmalıdır. Metinlerde değerler dengeli bir şekilde dağıtılmalıdır.

MEB tarafından artık yürürlükten kaldırılan tavsiye 100 Temel Eser’in değerler eğitimi yönüyle yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır. MEB Kaldırılan “100 Temel Eser” yerine, değerler eğitimi konulu akademik çalışmalarda incelenen eserleri de göz önünde bulundurarak “Değerler Eğitimi Tavsiye Kitapları” listesi hazırlayıp okullara değerler eğitimi konusunda kitap önerilerinde bulunmalıdır.

Eserlerde sevgi değeri ön plana çıkmıştır. Muhakkak sevgi değeri önemlidir fakat toplumları bir arada tutan adalet, dürüstlük, saygı gibi değerlerinde eserlerdeki yeri arttırılmalıdır.

Türkçe  ğretim Programı’nda değerler eğitimi konusu daha açık ve yol gösterici bir şekilde yer almalıdır. Değerler eğitiminde kullanılacak materyallere programda yer verilmelidir. Anaokulundan lise sona kadar farklı sınıf düzeyleri göz önünde bulundurularak her sınıf düzeyine uygun, verilmesi gereken değerler listesi yayımlanmalıdır.

KAYNAKLAR

- ABAZAOĞLU, İlkay, YILDIRIM, Osman ve YILDIZHAN, Yılmaz; “Geçmişten Günümüze Türk Eğitim Sisteminde Öğretmen Yetiştirme”, *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, S.6, Nisan 2016, s.143-160.
- ADIGÜZEL Oktay Cem ve ERGÜNAY, Onur; “Türkiye’de Değerler Üzerine Gerçekleştirilen Lisansüstü Tezlerin Eğitim Bilimleri ve Öğretmen Yetiştirme Perspektifinden İncelenmesi”, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 11, Sayı 41, Yaz 2012, s.18-33.
- AKALIN, Şükrü Haluk; “Türk Dili: Dünya Dili”, *Türk Dili*, C.687, 2009, s.195-204.
- AKBABA-ALTUN, Sadegül; “Eğitim Yönetimi ve Değerler”, *Değerler Eğitimi Dergisi*, Cilt 1, S.1, 2003, s.7-17.
- AKÇAY, Ahmet ve TUNAGÜR, Muhammed; “Türkiye’de Değerlerin Tespitine Yönelik Yapılmış Yüksek Lisans Tezleri Üzerine Bir İçerik Analizi”, *EKEV Akademi Dergisi*, Yaz 2017, s.53-71.
- AKBAŞ, Oktay; “Değerler Eğitimi Akımlarına Genel Bir Bakış”, *Değerler Eğitimi Dergisi*, C.6, No:16, Aralık 2008, s.9-27.
- AKGÖZ, Semra, ERCAN, İlker ve KAN, İsmet; “Meta Analizi”, *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, Yıl 16, Sayı 35, Haziran 2004, s.107-112.
- AKSAKAL, Muhammet Sefa; “Nurettin Topçu’nun Türkiye’nin Maarif Davası İsimli Eserinin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi” (Danışman: Doç.Dr. Ali Çiçek), Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2020.
- AKTAŞ, Elif ve YURT, Serap UZUNER; “Türkçe Eğitimi Alanındaki Makale Özetlerine Yönelik Bir İçerik Analizi”, *Turkish Studies Dergisi*, S.10/7, Spring 2015, s.73-96.

- ALYILMAZ, Cengiz ve ŞAHİN, Harun; “Yahya Kemal Beyatlı’nın eserlerinin eğitsel değerler açısından değerlendirilmesi”, *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 2019.7(2), 402-418.
- ALYILMAZ, Cengiz; “Türkçe öğretiminin sorunları” *Turkish Studies*, Yaz 2010, 5.3: 728-749.
- ARIK, Recep Serkan ve TÜRKMEN, Mustafa; “Eğitim Bilimleri Alanında Yayınlanan Bilimsel Dergilerde Yer Alan Makalelerin İncelenmesi”, Uluslararası Türkiye Eğitim Araştırma Kongresi, 2009.
- ARSLAN, Âkif; “Öğretim Elemanlarının Türkçe Eğitimi Araştırmaları İle İlgili Çeşitli Görüşleri” *Electronic Turkish Studies*, Cilt 7, S.2, İlkbahar 2012, s.59-69.
- ASLAN, Canan; “Türkçe Eğitimi Programlarında Lisansüstü Öğrenim Gören Öğrencilerin Akademik Özyeterliklerine İlişkin Görüşleri”, *Mehmet Âkif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2010, s.87-115.
- AYDIN, Mustafa; "Değerler, İşlevleri ve Ahlak", *Eğitime Bakış Dergisi*, Yıl 7, S.19, Ocak 2011, s.39.
- AYDIN, Mehmet Zeki; “Okulda Değerler Eğitimi”, *Eğitime Bakış Dergisi*, Yıl 6, S.18, Ekim 2010, s.16-19.
- AYDOĞDU, Hamza, ALKAN Esra, “Değerler Eğitimi ve Behiç Ak’ın Tavşan Dışlı Bir Gözlemcinin Notları’nda Sevgi”, *Milli Eğitim*, Cilt: 49, S.226, Yıl 2020, s.185-204.
- AYRANCI, Bilge Bağcı, MUTLU Hasan Hüseyin “2006, 2015 ve 2017 Türkçe Dersi Öğretim Programlarının Karşılaştırılması”, *International Journal of Language Academy*, Aralık 2017, s.119-130.
- BAKİOĞLU, Ayşen ve GÖKTAŞ, Erkan;” Bir Eğitim Politikası Belirleme Yöntemi: Meta Analiz”, *Medeniyet Eğitim Araştırmaları Dergisi* Cilt:1-1, S.2, Yıl 2018-1, s.35-54.

- BALCI, Ahmet;” Türkiye’de Çocuk Edebiyatı Üzerine Hazırlanan Lisansüstü Tezler Hakkında Bir Meta-Analiz Çalışması”, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S.17, 2012, s.195-206
- BALCI, Ahmet, COŞKUN, Eyyup ve TAMER, Mehmet; “Cumhuriyet Dönemi Türkçe Dersi Öğretim Programlarının Genel Amaçları Bakımından Değerlendirilmesi” *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, Cilt 1, S.1, 2012, s.1-13.
- BALEMEN, Nuri; “Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının Fen Eğitimindeki Etkililiği: Meta Analiz Çalışması” (Danışman: Doç.Dr. Melike Özer Keskin), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayımlanmamış Doktora Tezi, 2016.
- BAŞ, Gökhan ve BEYHAN, Ömer; “Türkiye’de Değerler Eğitimi Konusunda Yapılmış Lisansüstü Tezlerin Farklı Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi”, *Değerler Eğitimi Dergisi*, Aralık 2012, s.55-77.
- BAY, Erdal, MERT, Osman, ALYILMAZ, Semra ve ALBAYRAK, Fatma; “Eski Türk Eserlerine İlişkin Tutum Ölçeği Geliştirilmesi”, *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, S.1, 2012, s.70-82.
- BAYRAK, Emel, KAYA, Fatih Volkan, PINAR, Girmen ve KAYA, Mehmet Fatih “Türkçe Eğitimi Alanında Yaşanan Sorunların Lisansüstü Tezlere Dayalı Olarak Belirlenmesi” 9. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu (20 -22 Mayıs 2010), Elâzığ, 133-138.
- BIÇAK, Nuray ve ALVER, Mehmet; “2018 Türkçe Öğretim Programı’na İlişkin Öğretmen Görüşleri”, *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, Cilt 7, S.4, 2018, s.2480-2501.
- BİLGİN, Nuri; “Sosyal Psikolojide Yöntem ve Pratik Çalışmalar”, İstanbul 1995, s.83.
- BOLAY, Süleyman Hayri; “Değerlerimiz ve Günlük Hayat”, *Değerler Eğitimi Dergisi*, Yıl 1, S.1, Temmuz 2007, s.12.
- BOYACI, Sümeyra ve DEMİRKOL, Selmi; “Türkçe Eğitimi Alanında Yapılan Doktora Tezlerinin İncelenmesi”, *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, C:6, No:2, Nisan 2018, s.512-531.

- BÖREKÇİ, Muhsine; "Bir Bilim Alanı Olarak Türkçe ve Türkçe Eğitimi", *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S.2, 2015, s.405-414.
- BULUT, Kenan; "2006 ve 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programlarının Karşılaştırmalı Olarak Değerlendirilmesi", *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt 23, S.3, 2019, s.862-881.
- CAN, Niyazi; "Öğretmenlerin Geliştirilmesi ve Etkili Öğretmen Davranışları", *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 1, Sayı 16, 2004, s.103-119.
- CİHAN, Nazlı; "Okullarda Değerler Eğitimi ve Türkiye'deki Uygulamaya Bir Bakış", *Electronic Turkish Studies*, Mayıs 2014, s.429-436
- ÇELİKKAYA, Tekin ve SEYHAN, Osman; "Değerlerin Kazandırılmasındaki Etkili Faktörler", *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Yıl 19, S.36, Aralık 2016, s.167-191.
- ÇOŞKUN, Eyyup, ÖZÇAKMAK, Hüseyin ve BALCI, Ahmet; "Türkçe Eğitiminde Eğilimler: 1981-2010 Yılları Arasında Yapılan Tezler Üzerine Bir Meta Analiz Çalışması", 4.Uluslararası Türkçenin Eğitimi-Öğretimi Kurultayı Bildiri Özetleri, 8-9 Eylül 2011, Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi
- DEMİRTAŞ, Tuğba; Değerler Eğitiminde Edebî Ürünlerden Yararlanma: Nasreddin Hoca Fıkraları, (Danışman: Doç.Dr. İsmail Güleç), Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2012.
- DEMİRYÜREK, Gökçe; Çağdaş Çocuk Şiirinde Değerler Eğitimi (1980'den Günümüze), (Danışman: Yrd. Doç. Dr. A. Fikret KILIÇ), Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü 2015.
- DİLMAÇ, Bülent ve ULUSOY, Kadir; *Değerler Eğitimi*, Ankara 2018, s.13.
- DİNÇER, Serkan; *Eğitim Bilimlerinde Uygulamalı Meta-Analiz*, Ankara 2014, s.2.
- DOĞAN, Hıfzı; *Eğitimde Program ve Öğretim Tasarımı*, Ankara 1997, s.3.

- DOĞAN, Yusuf ve ÖZÇAKMAK, Hüseyin; “Dinleme Becerisinin Eğitimi Üzerine Yapılan Lisansüstü Tezlerin Değerlendirilmesi”, *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, C.2, S.2, 2014, s.90-99.
- DURUKAN, Erhan; “Öğretmen Görüşleri Açısından Türkçe Dersi Öğretim Programı Kazanımları”, *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 5, S.8, 2013.
- EKŞİ, Halil; “Temel İnsani Değerlerin Kazandırılmasında Bir Yaklaşım: Karakter Eğitimi Programları”, *Değerler Eğitimi Dergisi*, Yıl 1, S.1,2003, s.79-96.
- ELBİR, Bilal ve BAĞCI, Can; “Değerler Eğitimi Üzerine Yapılmış Lisansüstü Çalışmaların Değerlendirilmesi”, *Turkish Studies Dergisi*, 2013, s.1321-1333.
- ERGÜN, Mustafa; “*Eğitim Sosyolojisine Giriş*”, Ankara 1994, s.7.
- FIRAT, Hatice ve MOCAN, Ahmet; “Türkçe Ders Kitaplarındaki Hikâyelerde Yer Alan Değerler”, *Türkiye Sosyal Araştırmalar*, Yıl 18, Sayı 3, Aralık 2014.
- FİDAN, Nuray Kurtde; “Öğretmen Adaylarının Değer Öğretimine İlişkin Görüşleri”, *Kuramsal Eğitim Bilimi Dergisi*, Yıl 2, S.2, 2009, s.1-18.
- FİDAN, Nuray Kurtde ve ÖNER, Ömer; “Değerler Eğitimine Yönelik Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi”, *International Journal of Field Education*, 2018, s.1-17.
- GİRMEN, Pınar; “Türkçe Eğitiminde Atasözleri ve Değer Eğitimi”, *Değerler Eğitimi Dergisi*, Cilt 11, Sayı 25, Haziran 2013, s.117-142.
- GÖÇER, Ali ve ARSLAN, Sevtap; “Türkiye’de Dil Bilgisi Öğretimi Üzerine Hazırlanan Lisansüstü Tezler Hakkında Bir Meta-Analiz Çalışması”, *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 8, Sayı 1, Ocak 2018, Sayfa 107-122
- GÖKTAŞ, Yüksel; “Türkçe Eğitimi Araştırmalarında Eğilimler”, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 2013, S.13(3), s.1767-1781.
- GÜNDÜZ, Turgay ve HÖKELEKLİ Hayati; “Değerler ve Eğitimi”, 2007.
- GÜÇLÜ, Mustafa; “Türkiye’de Değerler Eğitimi Konusunda Yapılmış Araştırmalar”, *Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Haziran 2015, Yıl 8, Sayı 8, s.722-732.

- GÜNDÜZ, Mevlut, BAŞPINAR, Zuhul ve BÜYÜKKARCI, Ayşegül; “2000-2005 Yılları Arasında Değer Eğitimi Üzerine Yapılan Doktora Tezlerinin İçerik Analizi”, *Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, Ekim 2017, s.705-718.
- GÜNGÖR, Erol; Değerler Psikolojisi Üzerine Araştırmalar: ahlâk psikolojisi, ahlak değerler ve ahlaki gelişme: profesörlük tezi, Ankara 2010, s.27.
- GÜRİZ Adnan; “Hukuk Felsefesi”, Ankara, 2019, s.77.
- GÜZEL, Abdurrahman; “Türkçe Eğitimi Bölümünde Kurulması Gerekli Görülen Ana Bilim Dalları”, *Türklük Bilimi Araştırmaları*, S 27,2010, s. 371-383
- HÖKELEKLİ, Hayati; “Modern Eğitimde Yeni Bir Paradigma: değerler eğitimi”, *Eğitime Bakış Dergisi* Yıl 6, S.12, Ekim 2010, s 4-9.
- KAHYA, Ayça; “Ortaokul Türkçe Ders Kitaplarındaki Etkinliklerin Değerler Eğitimi Bakımından İncelenmesi”, *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi*, 2013.
- KALAYCI, Nurdan ve YILDIRIM, Nilay; “Türkçe Dersi Öğretim Programlarının Karşılaştırmalı Analizi (2009-2017- 2019)”, *Trakya Eğitim Dergisi*, Cilt 10, S.1, 2020, s.238-262.
- KAN, Mustafa Onur ve UZUN, Gülsün Leyla; “Türkçe Eğitimi Alanındaki Yüksek Lisans Tezlerinin Bulgular, Tartışma, Sonuç Bölümlerine İlişkin Sözbilimsel Yapı Özellikleri”, *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 2014, S.2(3), s.1-19.
- KASAPOĞLU, Hülya; “Okulda Değer Eğitimi ve Hikâyeler”, *Millî Eğitim Dergisi*, S.198, 2013, s.104.
- KAPKIN, Betül, ÇALIŞKAN, Zekeriya ve SAĞLAM, Mehmet; “Türkiye’de 1999-2017 Yılları Arasında Değerler Eğitimi Alanında Yapılmış Lisansüstü Çalışmaların İncelenmesi”, *Değerler Eğitimi Dergisi*, Haziran 2018, Yıl 16, Sayı 35, s.185-209.

- KARDAŞ, Mehmet Nuri ve CEMAL, Seda; “Değerler Eğitimi ve Türkçe Öğretiminde Değer Eğitimi Üzerine Yapılan Araştırmalara İlişkin Kaynakça Denemesi”, *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 9, S. 16, 2017, s.383-412.
- KAYMAKCAN R., MEYDAN H.; “Ahlaki Karakter ve Eğitimi”, N. Tınaz, Z.Ş. Altın, M. Zengin, A.Y. Okudan, H. Yiğit (edt.), *Değerler ve Eğitimi-II*, s.169, 2015.
- KESKİN, Yusuf; “Türkiye’de Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarında Değerler Eğitimi: Tarihsel Gelişim 1998 ve 2004 Programlarının Etkililiğinin Araştırılması”, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, 2008.
- KIZILÇELİK, Sezgin, ERJEM, Yaşar; *Açıklamalı Sosyoloji Terimler Sözlüğü*, Konya 1992, s.99.
- KOÇ, Raşit; Tanzimat’tan Cumhuriyet’e Türkçenin Öğretimindeki Gelişmeler ve Aşamalar, (Danışman: Prof.Dr. Hamza Zülfikar), Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, 2006.
- KÖYLÜ, Mustafa; *Teoriden Pratiğe Değerler Eğitimi*, Ankara 2016, s.77.
- KÖKNEL, Özcan; *Çatışan Değerlerimiz*, İstanbul 2007, s.17.
- KURU, Halil; Ayşe Yamaç’ın Çocuk Romanlarının Değerler Eğitimi ve Dil Zenginliği Açısından İncelenmesi (Danışman: Doç.Dr. Saadettin Keklik), Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, 2016.
- KURUDAYIOĞLU Mehmet, SOYSAL, Çoşkun; “Cumhuriyet Dönemi İlkokul Türkçe Dersi Öğretim Programlarının Söz Varlığının Geliştirilmesi Açısından İncelenmesi”, *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, C. 4, S. 4, 2016, s.559-598.
- MEB Temel Eğitim Genel Müdürlüğü 2018/17 Genelge, 22334160, 17.12.2018.
- MELANLIOĞLU, Deniz; “Kültür Aktarımı Açısından Türkçe Öğretim Programları”, *Eğitim ve Bilim*, C. 33, S. 150, 2008, s.64-73.

- MERTER, Feridun, BOZKURT, Eyüp; “Sınıf Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Değerler Eğitimine İlişkin Görüşleri”, *Electronic Turkish Studies*, Mayıs 2014, s.441-451.
- MEYDAN, Hasan; “Okulda Değerler Eğitiminin Yeri Ve Değerler Eğitimi Yaklaşımları Üzerine Bir Değerlendirme”, *Bülent Ecevit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, C.1, S.1, 2014, s. 93-108.
- OKUMUŞ, Ejder; “Toplum ve Ahlak Eğitimi”, *Eğitime Bakış Dergisi*, Yıl 6, S 18, Ekim 2010, s.28
- ÖNCÜL, Remzi; *Eğitim ve Eğitim Bilimleri Sözlüğü*, İstanbul 2000, s.281.
- ÖZÇAKMAK, Hüseyin; “Türkçe Eğilimi Lisansüstü Araştırmalarında Yeni Yönelimler”, *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, Eylül 2017, C:6, No:3, s.1607-1618.
- SAĞLAM, Mustafa ve YÜKSEL, İsmail; “Program Değerlendirmede Meta Analiz ve Meta Değerlendirme Yöntemleri”, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S.18, Ağustos 2007.
- SENEMOĞLU, Nuray; *Gelişim, Öğrenme ve Öğretim*, Ankara 2012.
- SEVİM, Oğuzhan ve İŞCAN, Adem; “Türkçe Eğitimi ve Öğretimi Alanında Yapılan Yüksek Lisans Tezlerinde Geçen Anahtar Kelimelere Dönük Bir İçerik Analizi”, *Turkish Studies Dergisi*, Vinter 2012, S. 7/1, s.1863-1873.
- SEVİM, Oğuzhan ve EREM Nur Hümeysra Özdemir; “Türkçe Eğitimi Alanındaki Yüksek Lisans Tezlerinin Başlıklarına ve Özetlerine Eleştirel Bir Bakış”, *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, S. 1/13, 2012, s.174-186.
- ŞAHİN, Esin Yağmur, KANA, Fatih ve VARİŞOĞLU, Behice; “Türkçe Eğitimi Bölümlerinde Yapılan Lisansüstü Tezlerin Araştırma Eğilimleri” *International Journal of Human Sciences*, S. 10(2), 2013, s. 356-378.
- ŞELLİ, Mehmet ve DOĞAN, Zeki; “Meta Analiz İle Tarımsal Verilerin Değerlendirilmesi”, *Harran Tarım ve Gıda Bilimleri Dergisi*, S.15, s.45-56.

- ŞEN, Sedat; “SPSS ile Meta-Analiz Nasıl Yapılır?”, *Harran Maarif Dergisi*, C.4, S.1, 2019, s.21-49.
- TEKDAL, Mehmet ve ŞAHİN, Mehmet Can; “İnternet Tabanlı Uzaktan Eğitimin Etkililiği: Bir Meta-Analiz Çalışması”, *Akademik Bilişim*, 2005, s.2-4.
- TURAL, Sadık K.; *Kültürel Kimlik Üzerine Düşünceler*, Ankara 1988, s.5.
- TDK, *Türkçe Sözlük*, 2005 Ankara, s.605-606.
- TUĞLUK, İbrahim Halil; “Değerler Eğitimi Yönünden Klasik Hikâyelerimizin Önemi: Kıssa-i Seyyid Cüneyd ve Reşide-i Arab Örneği”, *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Yıl 10, S. 21, Ekim 2018, s.18-29.
- TULUMCU, Feride İdi ve TULUMCU, Fatih Mehmet; “İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Dersi Programlarında Yer Alan Değerler”, *Değerler Eğitimi Dergisi*, Cilt 13, S. 29, 2015, s.535-560.
- TURAN, Lokman, SEVİM, Oğuzhan ve TUNAGÜR, Muhammed;” Türkçe Eğitimi Alanındaki Doktora Tezlerinin Özet Bölümlerine Yönelik Bir İçerik Analizi”, *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, S. 11, Ekim 2018, s.29-44.
- ULUSOY, Kadir; “Değer Eğitimi: Davranışçı ve Yapılandırmacı Yaklaşımına Göre Hazırlanan Tarih Programlarında Değer Aktarımı”, *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 1, Haziran 2010, s.32-51.
- ÜNAL, Cavit; *Genel Tutumların veya Değerlerin Psikolojisi Üzerine Bir Araştırma*, Ankara 1981, s.2.
- ÜSTÜN, Ulaş, ERYILMAZ, Ali; “Etkili Araştırma Sentezleri Yapabilmek için Bir Araştırma Yöntemi: Meta-Analiz”, *Eğitim ve Bilim* 2014, Cilt 39, S. 174,1-32
- YAMAN, Ertuğrul; *Değerler Eğitimi: eğitimde yeni ufuklar*, Ankara 2012, s.17-18.
- YAMAN, Havva, TAFLAN, Selma ve ÇOLAK, Sanem; “İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Değerler”, *Değerler Eğitimi Dergisi*, Yıl 7, C. 18, Aralık 2009.

YAZICI, Kubilay; “Değerler Eğitime Genel Bir Bakış”, *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 2006, S. 19, s.499-522.

YILMAZ, Mehmet Emin; Fatma Karabıyık Barbarosoğlu’nun Öykülerinin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi, (Danışman: Yrd.Doç.Dr. Kemal Erol), Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2015.

YÖRÜKOĞLU, Atalay; *Çocuğun Kişilik Gelişimi Eğitimi ve Ruhsal Sorunları*, İstanbul 2003, s.221.

İTERNET KAYNAKLARI

<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/giris.jsp>

<http://www.tdk.gov.tr>

<http://sozluk.gov.tr/>

<http://livingvalues.net/about-lve/>

<http://www.meb.gov.tr/19-mill-egitim-srasi-sona-erdi/haber/7594/tr>

<https://istatistik.yok.gov.tr/>

<http://web.deu.edu.tr/ilyas/ftp/turkce2017.pdf>

https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_07/18160003_basin_aciklamasi-program.pdf

<https://web.tuik.gov.tr/tr/>

<https://istatistik.yok.gov.tr/>

EKLER

Araştırma Kapsamında İncelenen Tezler

T	Tezin Adı	Tezin Yazarı	Tezin Danışmanı	Tezin Türü	Tarih
1	Cumhuriyet Döneminin İlk Yıllarında (1923? 1928) Yayımlanan Çocuk Dergilerindeki Tahkiyeli Metinlerin Çocuklara Değer Aktarımı Açısından Değerlendirilmesi	Seyhan Kübra Esmer	Yrd. Doç. Dr. Asiye Duman	Yüksek Lisans Tezi	2007
2	Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2005 Yılında Tavsiye Ettiği 100 Temel Eser Yoluyla Türkçe Eğitiminde Değerler Öğretimi Üzerine Bir Araştırma	Ülker Şen	Yrd. Doç. Dr. Gıyasettin Aytaş	Yüksek Lisans Tezi	2007
3	Gülten Dayıoğlu'nun Çocuk Öykülerinde Değer Eğitim Ve Öykülerin Türkçe'ye Katkısı	Bekir Gökçe	Yrd.Doç.Dr. Dr. Nesrin Sis	Yüksek Lisans Tezi	2008
4	İlköğretim 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki Edebî Metinlerin Temel Evrensel Değerleri İçermesi Bakımından İncelenmesi	Selim Somuncu	Yrd. Doç. Dr. M. Hilmi Uçan	Yüksek Lisans Tezi	2008
5	İsmayıl Hakkı Baltacıoğlu'nun Tiyatro Eserlerinin Eğitim Değerleri Açısından İncelenmesi	Ferda Kurtuluş, Tan	Yrd. Doç. Dr. Hidayet Özcan	Yüksek Lisans	2008
6	1997- 2005/Sekiz Yıllık Kesintisiz Eğitim Süresince İlköğretim İkinci Kademe Sınıflarında Okutulan Türkçe Ders Kitaplarında Ulusal Ve Dinsel Değerler	Osman Rençber	Doç. Dr. Alaattin Karaca	Yüksek Lisans Tezi	2009
7	Yapılandırmacı Yaklaşımına Göre İlköğretim 6 ve 7.Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Değerlerin İncelenmesi (Muğla İli Örneği)	Beytullah Karagöz	Prof.Dr. M. Volkan Coşkun	Yüksek Lisans Tezi	2009
8	Edebî Çocuk Dergisi Kırmızıfıfale 'deki Metinlerin Değer Aktarımına Katkıları (1-26. Ve 94-106. Sayılar)	Gülay Karaca	Prof.Dr. Mustafa Volkan Coşkun	Yüksek Lisans Tezi	2010
9	Türkçe Öğretimi Amaçlarının Değerler Aktarımı Bağlamında Değerlendirilmesi	Nazlı Cihan	Prof. Dr. Selahattin Dilidüzgün	Doktora Tezi	2010
10	İlköğretim 6. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Sevgi Temasının Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi	Şebnem Akyol	Doç.Dr. Aziz Kılınç	Yüksek Lisans Tezi	2010
11	Yenileşme Dönemi Türk Edebiyatında Öğretmen Konulu Hikâyelerde Değer Eğitimi	Mustafa Emek	Prof. Dr. Hasan Kavruk	Yüksek Lisans Tezi	2010
12	Abdullah Ziya Kozanoğlu'nun Tarihî Romanlarındaki Değerlerin Türkçe Eğitim Açısından İncelenmesi	Ahmet Mocan	Yrd. Doç. Dr. Hatice Fırat	Yüksek Lisans Tezi	2011
13	Mevlâna 'da Eğitici Değerler ve Dil	Gülşah Durmuş	Prof. Dr. Hasan Kavruk	Yüksek Lisans Tezi	2011
14	Atasözlerinin Değerler Eğitimindeki Yeri	Sevilay Bulut	Yrd.Doç.Dr. Bilal Kırımlı	Yüksek Lisans Tezi	2011

15	Muzaffer İzgü'nün Romanlarının Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi	Ezgi Kumbasar	Yrd. Doç. Dr. Bilal Kırmılı	Yüksek Lisans Tezi	2011
16	Reşat Ekrem Koçu'nun Çocuklar İçin Yazdığı Eserlerde Değer Eğitimi Ve Türkçe	Hülya Sönmez	Prof. Dr. Hasan Kavruk	Yüksek Lisans Tezi	2011
17	Reşat Nuri Güntekin'in Romanlarının Eğitim Değerleri Açısından İncelenmesi	Recep Salar	Yrd. Doç. Dr. Ramazan Çiftlikçi	Yüksek Lisans Tezi	2011
18	Cahit Uçuk'un Masal Kitaplarında Temel Değerlerin Türkçe Eğitimine Katkısı	Fethullah Cihan Alagöz	Yrd. Doç. Dr. Ali Pulat	Yüksek Lisans Tezi	2012
19	Emine İşinsu'nun Romanlarında Değer Eğitimi ve Bu Eserlerin Türkçe Öğretimine Katkısı	Musa Kaya	Doç. Dr. Musa Çiftci	Yüksek Lisans Tezi	2012
20	İlköğretim 4-5. Sınıf İçin Hazırlanan Öyküleyici Çocuk Kitaplarının Okunabilirlik Ve Değerler Yönünden İncelenmesi	Funda Özgü Koçağan	Yrd. Doç. Dr. Halit Karatay	Yüksek Lisans Tezi	2012
21	Türkçe Ders Kitaplarındaki Okuma Ve Serbest Okuma Metinlerinin Dinî Ve Ahlaki Değerler Açısından İncelenmesi	Yakup Alan	Yrd. Doç. Dr. Mustafa Ayyıldız	Yüksek Lisans Tezi	2012
22	Çocukta Değerler Eğitimi Açısından Üzeyir Gündüz'ün Eserleri	Funda Gülfidan Aktürk	Yrd. Doç. Dr. Mahmut Babacan	Yüksek Lisans Tezi	2012
23	Değerler Eğitiminde Edebi Ürünlerden Yararlanma: Nasrettin Hoca Fıkraları	Tuğba Demirtaş	Doç. Dr. İsmail Güleç	Yüksek Lisans Tezi	2012
24	Mehmet Âkif Ersoy'un <i>Safahat</i> İsimli Eserinin Türkçe Eğitimi ve Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi	Selçuk Moğul	Yrd. Doç. Dr. Şahika Karaca	Yüksek Lisans Tezi	2012
25	Ziya Gökalp'ın Şiirlerinin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi	Esra Yılmaz	Yrd. Doç. Dr. Bilal Kırmılı	Yüksek Lisans Tezi	2012
26	Fatih Erdoğan'ın Eserlerinin Eğitsel Değerler Açısından İncelenmesi	Oğuzhan Yılmaz	Prof. Dr. Osman Gündüz	Doktora Tezi	2013
27	Hiz. Ali Cenknâmelerinin Estetik Değerler Bakımından İncelenmesi	Zehra Güden	Doç. Dr. İsmail Güleç	Yüksek Lisans Tezi	2013
28	İlköğretim 100 Temel Eser'deki Manzum Metinlerde Değerler	Hüseyin Öztürk	Doç. Dr. Mehmet Kırbıyık	Yüksek Lisans Tezi	2013
29	Sevim Ak'ın Öykülerinin Eğitsel Değerinin İncelenmesi	Serap Uzuner Yurt	Yrd. Doç. Dr. Tacettin Şimşek	Doktora Tezi	2013

30	Cengiz Aytmatov Romanlarının Değerler Eğitimine Katkısı	Ersu Çırak	Yrd. Doç. Dr. Vedat Yeşilçiçek	Yüksek Lisans Tezi	2013
31	Değerler Eğitimi Açısından Mehmet Âkif Ersoy'a Ait "Safahat" Adlı Eserin İncelenmesi	Seçil Biçer	Yrd. Doç. Dr. Erol Sakallı	Yüksek Lisans Tezi	2013
32	Ayla Çınaroğlu'nun Çocuk Romanlarında Dilin Kullanımı Ve Evrensel Değerler	Esra Arısoy	Prof. Dr. Funda Toprak	Yüksek Lisans Tezi	2014
33	Cahit Koytak'ın Şiirlerinde Yüceltilmiş İnsana Özgü Değerler	Ferhat Çiftçi	Yrd. Doç. Dr. Tacettin Şimşek	Yüksek Lisans Tezi	2014
34	Kırk Vezir Hikâyeleri'nde Eğitici Değerler ve Söz Varlığı	Emine Özlek	Prof. Dr. Hasan Kavruk	Yüksek Lisans Tezi	2014
35	Ortaokul 8. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Şiirlerde Yer Alan Değerler	Erhan Çapoğlu	Doç. Dr. Alpaslan Okur	Yüksek Lisans Tezi	2014
36	Yavuz Bahadıroğlu'nun Çocuk Romanları ve Hikâyeleri'nde Yer Alan Değerler	Bahadır Gülden	Yrd. Doç. Dr. Bayram Çetinkaya	Yüksek Lisans Tezi	2014
37	Gülşehri 'nin Mantıku't-Tayr'ında Eğitim Değerleri Ve Türkçe	Mehmet Burak Çakın	Prof. Dr. Hasan Kavruk	Yüksek Lisans Tezi	2014
38	Nur İçözü'nün 8-14 Yaş Çocuklarına Yönelik Eserlerinin Değerler Bağlamında İncelenmesi	Kübra Uslu	Yrd. Doç. Dr. Nevin Akkaya	Yüksek Lisans Tezi	2014
39	Hasan Nail Canat'ın Eserlerinde Değerler Üzerine Bir Araştırma	Emel Sandıkçı	Doç. Dr. Mehmet Kırbıyık	Yüksek Lisans Tezi	2014
40	Etfal Gazetesinin Metin ve Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi	Aliye Nur Ercan	Yrd. Doç. Dr. Şerife Akpınar	Yüksek Lisans Tezi	2014
41	Tarık Buğra'nın Hikâyelerinin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi	Emin Emrullah Erol	Yrd. Doç. Dr. Celal Aslan	Yüksek Lisans Tezi	2014
42	Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın Çocuk Şiirlerinde Evrensel Değerler	Osman Eryeşil	Yrd. Doç. Dr. Ayşegül Bayraktar	Yüksek Lisans Tezi	2015
43	Güncel Çocuk Dergilerinde Yer Alan Değerler	Feride İdi Tulumcu	Yrd. Doç. Dr. Mehmet Özdemir	Yüksek Lisans Tezi	2015
44	Ortaokul Türkçe Ders Kitaplarının Değer İletimi Açısından İncelenmesi	Müşerref Aytekin	Yrd. Doç. Dr. Nevin Akkaya	Yüksek Lisans Tezi	2015
45	Türkçe 'nin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Alanında Hazırlanan Kitap Setlerinde Yer Alan Değerler Üzerine Bir İnceleme	Hasan Aksoy	Yrd. Doç. Dr. Ramazan Çakır	Yüksek Lisans Tezi	2015

46	Sara Gürbüz Özeren'in Eserlerinde Aktarılan Değerler	Çiğdem Cam Türkan	Yrd. Doç. Dr. Abdülkerim Dinç,	Yüksek Lisans Tezi	2015
47	Yalvaç, Ural'ın Çocuk Kitaplarında Değer Eğitimi ve Bu Eserlerin Türkçe Öğretimine Katkısı	Gülşen Oran	Doç. Dr. Zekerya Batur	Yüksek Lisans Tezi	2015
48	Yalvaç, Ural'ın Eserlerinin Tematik Açısından İncelenmesi ve Eserlerinde Çocuk Eğitimiyle İlgili Temel Değerler	Beytullah Karagöz	Prof. Dr. Osman Gündüz	Doktora Tezi	2015
49	Ahmet Cevat Emre'nin Türkçe Kıraat Kitabının Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi	Mustafa Tanrıkulu	Yrd. Doç. Dr. Zeki Gürel	Yüksek Lisans Tezi	2015
50	Çağdaş Çocuk Şiirinde Değerler Eğitimi (1980'den Günümüze)	Gökçe Demiryürek	Yrd. Doç. Dr. A. Fikret Kılıç,	Doktora Tezi	2015
51	Değerler Eğitimi Açısından Lutfiyye-i Vehbî	Muhammet İkbâl Güler	Doç. Dr. Nesrin Feyzioğlu	Yüksek Lisans Tezi	2015
52	Değerler Eğitimi Bağlamında Hacı Bektaş-ı Veli'nin Eserlerinde Yer Alan Eğitsel Unsurlar	Hakkı Akbalık	Doç. Dr. Nesrin Feyzioğlu	Yüksek Lisans Tezi	2015
53	Fatma Karabıyık Barbarosoğlu'nun Öykülerinin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi	Mehmet Emin Yılmaz	Yrd. Doç. Dr. Kemal Erol	Yüksek Lisans Tezi	2015
54	Kabusname'nin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi	Sait Okutan	Doç.Dr. Şadi Aydın	Yüksek Lisans Tezi	2015
55	Peyami Safa'nın Romanlarında Değerler Eğitimi Ve Türkçe	Aydın Sürmeli	Yrd. Doç. Dr. Ramazan Çiftlikçi	Yüksek Lisans Tezi	2015
56	Prenses Kadriye Hüseyin'in Mehâsin-i Hayat Adlı Eserinin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi ve Eserin Bugünkü Harflere Aktarılması	Bilal Kalyon	Doç. Dr. Şadi Aydın	Yüksek Lisans Tezi	2015
57	Yavuz Bahadıroğlu'nun Çocuk Hikâyelerinde Değerler Eğitimi ve Söz Varlığı	Yasemin Katı	Yrd. Doç. Dr. Salim Durukoğlu	Yüksek Lisans Tezi	2015
58	Âşık Şeref Taşlıova'nın Şiirlerindeki Değer Eğitimi Unsurlarının İncelenmesi	Ali Aslan	Doç. Dr. Âkif Arslan	Yüksek Lisans Tezi	2016
59	Mustafa Kutlu'nun Hikâyeleri'nin Türkçe Öğretiminde Değer İletimi Açısından Önemi	Muhammed Tunagür	Yrd. Doç. Dr. Mehmet Nuri Kardeş	Yüksek Lisans Tezi	2016

60	Necdet Neydim ‘in Çocuk Edebiyatı Eserlerinde Değer Eğitimi Ve Bu Eserlerin Türkçe Öğretimine Katkısı	Seyyare Çelik	Yrd. Doç. Dr. Ali Pulat	Yüksek Lisans Tezi	2016
61	Yalnızız, Onuncu Köy ve Bozkırdaki Çekirdek Romanlarındaki Değerler ve Eğitim Anlayışı	Tuba Çebi	Doç. Dr. Bilal Kırmılı	Yüksek Lisans Tezi	2016
62	Ayşe Yamaç’ın Çocuk Romanlarının Değerler Eğitimi ve Dil Zenginliği Açısından İncelenmesi	Halil Kuru	Doç. Dr. Saadettin Keklik	Yüksek Lisans Tezi	2016
63	Değerler Eğitimi Bağlamında Yavuz Bahadıroğlu’nun Çocuk Romanları	Tuğba Emirhan	Prof. Dr. Yavuz Bayram	Yüksek Lisans Tezi	2016
64	İlköğretim 100 Temel Eser İçerisinde Yer Alan Dünya Edebiyatına Ait Eserlerin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi	Ayşenur Çalışkan	Prof. Dr. Halim Serarslan	Yüksek Lisans Tezi	2016
65	Memduh Şevket Esendal’ın Hikâyelerinin Söz Varlığı ve Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi	Şafak Esen	Yrd. Doç. Dr. Ramazan Çiftlikçi	Yüksek Lisans Tezi	2016
66	Osmanlı Dönemi Kadın Divan Şairlerinden Mihri Hatun Divanı’nın Söz Varlığı Unsurları ve Değerler Eğitimi Bağlamında İncelenmesi	Nigâr Başol	Doç. Dr. Ömer Özkan	Yüksek Lisans Tezi	2016
67	Cengiz Aytmatov’un Eserlerinin Değerler Eğitimi Bağlamında İncelenmesi ve Ortaokul Türkçe Ders Kitapları İçin Metin Önerileri	Nurullah Şahin	Prof. Dr. Cengiz Alyılmaz	Doktora Tezi	2017
68	Ayla Kutlunun Cadı Ağacı Romanının Sosyal Değerler Bakımından İncelenmesi	Alper Çavuşoğlu	Prof. Dr. Osman Gündüz	Yüksek Lisans Tezi	2017
69	Bican Veysel Yıldız’ın Çocuk Edebiyatımızdaki Yeri ve Eserlerindeki Değerler Üzerine Bir İnceleme	Ersin Göl	Yrd. Doç. Dr. Râşit Koç	Yüksek Lisans Tezi	2017
70	Çocuk Edebiyatı Yazarı ve Çizeri Olarak Feridun Oral’ın Çocuk Edebiyatımızdaki Yeri Ve Eğitsel Değerler	Mehmet Gönen	Prof. Dr. Mehmet Hilmi Uçan	Yüksek Lisans Tezi	2017
71	Çok Satılan Yazınsal Çocuk Kitaplarında Evrensel Değerler Üzerine Bir İnceleme	Damla İpek	Doç. Dr. Canan Aslan	Yüksek Lisans Tezi	2017
72	Değer İkilemi Bağlamında Üretilen Öğrenci Metinlerinin Gerekçeleştirme Tarzları Ve Sorunları Açısından İncelenmesi	Şerif Karakoç	Prof. Dr. Faik Kanatlı	Yüksek Lisans Tezi	2017

73	Eflatun Cem Güney'in Masallarındaki Değerler ve Bu Değerlerin Davranışa Yansıma Biçimleri	Reyhan Erdoğan	Yrd. Doç. Dr. Tacettin Şimşek	Yüksek Lisans Tezi	2017
74	Köktürk ve Uygur Dönemi Eserlerindeki Değerler ve Bu Değerlere İlişkin Öğretmen Adaylarının Görüşleri	Fatma Albayrak	Prof. Dr. Osman Mert	Doktora Tezi	2017
75	Sezai Karakoç'un Düşünce Yazılarında Yer Alan Değerler	Yusuf Güzel	Doç. Dr. Cahit Epçaçan	Yüksek Lisans Tezi	2017
76	Değerler Eğitimi Bağlamında Aytül Akal'ın Çocuk Romanlarının Analizi	Sedef Gümüş	Prof. Dr. Asuman Akay Ahmed	Yüksek Lisans Tezi	2017
77	Pakize Özcan'ın Eserlerinin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi	Melike Yıldırım	Prof. Dr. Şener Demirel	Yüksek Lisans Tezi	2017
78	Seyrani' nin Şiirlerinin Değerler Eğitimi Açısından Ortaokul Türkçe Ders Kitaplarına Alınabilirliği Bakımından İncelenmesi	Zeynep Betül Doğan	Yrd. Doç. Dr. Hayrettin Ayaz	Yüksek Lisans Tezi	2017
79	Seza Kutlar Aksoy'un Eserlerinin Değerler Eğitimi ve Dil Zenginliği Bağlamında İncelenmesi	Esra Kavaz Özcan	Yrd. Doç. Dr. Metin Erkal	Yüksek Lisans Tezi	2017
80	Seza Kutlar Aksoy'un Eserlerindeki Eğitsel Değerler ve Bu Değerlerin Davranışa Yansıma Biçimleri	Elif Atalay	Yrd. Doç. Dr. Tacettin Şimşek	Yüksek Lisans Tezi	2017
81	Berdibek Sokpakyayev'in "Çocukluk Dönemine Yolculuk" (Balalığ Şakka Sayahat) Adlı Eserinin Türkiye Türkçesine Kazandırılması ve Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi	Elmira Montanay	Dr. Öğr. Üyesi Salim Durukoğlu	Yüksek Lisans Tezi	2018
82	Devlet Tiyatrolarında Oynanan Çocuk Tiyatro Oyunlarında Değer Eğitimi Ve Bu Oyunların Türkçe Öğretimine Katkısı	Emel Şaşmaz	Doç. Dr. Zekerya Batu	Yüksek Lisans Tezi	2018
83	Hasan Latif Sarıyüce'nin Çocuk Romanlarında Değer Eğitimi ve Söz Varlığı	Eda Uslupehlivan	Dr. Öğr. Üyesi Meltem Kurtoğlu Erden	Yüksek Lisans Tezi	2018
84	İletişimsel Değerler Yönünden Ayşegül Kitapları	Yasemin Bozkaya	Doç. Dr. Bilginer Onan	Yüksek Lisans Tezi	2018
85	Türk Yapımı Animasyon Filmlerinde Değer Aktarımı Üzerine İnceleme	Hasan Basri Turhan	Dr. Öğretim Üyesi Erhan Akın	Yüksek Lisans Tezi	2018
86	Yabancılarla Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarındaki Metinlerde Değer Aktarımı Referanslarının Yeri	Oğuzhan Karakuş	Prof. Dr. Mehmet Temizkan	Yüksek Lisans Tezi	2018
87	Yahya Kemal Beyatlı'nın Eserlerindeki Değerler ve Bu Değerlere Yönelik Türkçe Öğretmeni Adaylarının Görüşlerinin İncelenmesi	Harun Şahin	Prof. Dr. Cengiz Alyılmaz	Doktora Tezi	2018

88	Yurt Dışındaki Türk Çocuklarına Türkçe Öğretiminde Çizgi Filmler Yoluyla Değerler Aktarımı (Keloğlan Masalları Örneği)	İlker Çetin	Yrd. Doç. Dr. Asiye Duman	Yüksek Lisans Tezi	2018-
89	5. Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki Atasözlerinin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi	Hatice Gereken	Dr. Öğr. Üyesi Mevlüt Gülmez	Yüksek Lisans Tezi	2018
90	Arif Nihat Asya'nın "Bir Bayrak Rüzgâr Bekliyor" ile "Dualar ve Aminler" Adlı Şiir Kitaplarının Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi	Hacer Ulu	Dr. Öğr. Üyesi Hayrettin Ayaz	Yüksek Lisans Tezi	2018
91	Behiç Ak'ın Çocuk Kitaplarının Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi	Erdem Abacı	Dr. Öğr. Üyesi Ayşe Özgül İnce Samur	Yüksek Lisans Tezi	2018
92	Cahit Zarıfoğlu'nun Masallarının Değerler Eğitimi ve Söz Varlığı Açısından İncelenmesi	Gökçe Kaçmaz	Dr. Öğr. Üyesi Salim Durukoğlu	Yüksek Lisans Tezi	2018
93	Dijital Hikâyelerin Türkçe Dersi Değerler Eğitimine Yönelik Etkisinin İncelenmesi	Hakan Karacaoğlu	Dr. Öğr. Üyesi Neşet Mutlu	Yüksek Lisans Tezi	2018
94	Metin Dışı Okumalarda Yürekdede ile Padişah Kitabından Değerler Eğitimi Bağlamında Yararlanma	Elvan Doğan	Prof. Dr. Âdem İşcan	Yüksek Lisans Tezi	2018
95	Muzaffer İzgü'nün 1970-80 Yılları Arasında Yayınladığı Yedi Öykü Kitabının Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi	Canan Sırakaya	Prof. Dr. Osman Gündüz	Yüksek Lisans Tezi	2018
96	Naki Tezel'in Masalları ve Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi	Tuğba Tümen	Dr. Öğr. Üyesi Ramazan Çiftlikçi	Yüksek Lisans Tezi	2018
97	Okul Türkçe Ders Kitaplarındaki Etkinliklerin Değerler Eğitimi Bakımından İncelenmesi	Ayca Kâhya	Prof. Dr. Musa Çiftci	Yüksek Lisans Tezi	2018
98	Garip Akımı Sanatçılarının Şiirlerinde Bir Değer Olarak Yaşama Sevinci ve Tabiat Sevgisi Bağlamında Çocuk	Sevgi Terzi	Dr. Öğr. Üyesi Metin Erkal	Yüksek Lisans Tezi	2019
99	Ahmed Mürşidî Efendi'nin Pendnamesindeki Değer Eğitimi Unsurlarının İncelenmesi	Fatih Aslan	Doç. Dr. Mehrali Calp	Yüksek Lisans Tezi	2019
100	Behiç Ak'ın Çocuk Kitaplarında Değer Eğitimi ve Bu Eserlerin Türkçe Öğretimine Katkısı	Ramazan Başar	Dr. Öğr. Üyesi Banu Özdemir	Yüksek Lisans Tezi	2019
101	Bir Değer Tasnifi Denemesi Ve Mevlâna'nın Mesnevi'sinde Değerler	Eyüp Çağlar	Doç. Dr. Mahmut Abdullah Arslan	Yüksek Lisans Tezi	2019

102	Divan-ü Lügâti't Türk'te Değerler	Cağlar Yaprakgöl	Dr. Latife Kırbaşoğlu	Yüksek Lisans Tezi	2019
103	Haldun Taner'in Öykülerinde Tespit Edilen Değerlerin Türkçe Öğretim Programında (1-8. Sınıf) Yer Alan Kök Değerlerle Uyumu	Zehra Ergül Özkul	Prof.Dr. Mustafa Volkan Coşkun	Yüksek Lisans Tezi	2019
104	Hasan Latif Sarıyüce'nin Anadolu Masallarının Eğitsel Değerler Açısından İncelenmesi	Tuğçe Alabay Yolcu	Dr. Öğr. Üyesi Ruhi Kara	Yüksek Lisans Tezi	2019
105	MEB Yayınları Türkçe 7. ve 8. Sınıf Ders Kitabındaki Metinlerin Değerler Bağlamında İncelenmesi	Nejla Ecerkale	Doç. Dr. Özcan Bayrak	Yüksek Lisans Tezi	2019
106	Trabzon İlinde En Çok Satılan Çocuk Kitaplarındaki Değerler İle Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin İçerdiği Değerlerin Karşılaştırılması	Hasan Özcan	Prof. Dr. Bilal Kırımlı	Yüksek Lisans Tezi	2019
107	Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda Yer Alan Kök Değerler Açısından Rafadan Tayfa Çizgi Filminin İncelenmesi	Seda Şahin	Doç. Dr. Mehmet Kurudayıoğlu	Yüksek Lisans Tezi	2019
108	Türkçe Eğitimi Açısından Nurettin Topçu'nun Eserlerinde Değer Eğitimi Unsurları	Berrin Güner	Doç. Dr. Salim Pilav	Yüksek Lisans Tezi	2019
109	Türkçem Dergisinde Yer Alan Metinlerin Eğitsel Değerler Açısından İncelenmesi	Tuğba Okumuş	Dr. Öğr. Üyesi Ruhi Kara	Yüksek Lisans Tezi	2019
110	Türkiye ve Azerbaycan'daki Anadil Ders Kitaplarında Yer Alan Metinlerin Değer İletimi Bağlamında İncelenmesi	Ömer Urfa	Prof. Dr. Bedri Sarıca	Yüksek Lisans Tezi	2019
111	Uygurca Öyküleyici Metinlerde (Çatık) Yer Alan Değerlerin Türkçe Öğretim Programına Göre İncelenmesi	Görkem Yılmaz	Prof.Dr. Nesrin Sis	Yüksek Lisans Tezi	2019
112	6.Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Metinlerin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi ve Öğretmen Görüşleri Bağlamında Değerlendirilmesi	Gizem Ezgi Derse	Dr. Öğr. Üyesi Hatice Coşkun	Yüksek Lisans Tezi	2019
113	Ahmet Yılmaz Boyunağa'nın Çocuk Romanlarının Değerler Eğitimi Bağlamında İncelenmesi	İlkay Akay	Doç. Dr. Mustafa Altun	Yüksek Lisans Tezi	2019
114	Aslı Der'in Çocuk Kitaplarında Değerler Eğitimi ve Eserlerin Türkçe Öğretimine Katkısı	Mesude Özkan	Dr. Öğr. Üyesi Salih Gülerer	Yüksek Lisans Tezi	2019

115	Âşık Murat Çobanoğlu'nun On Birli Hece Ölçüsü ile Yazılan Şiirlerindeki Değerler Eğitimi Unsurlarının İncelenmesi	Demet Özer Yürük	Dr. Öğr. Üyesi Müzahir Kılıç	Yüksek Lisans Tezi	2019
116	Behiç Ak'ın Hikâyelerinin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi	Sinan Yeniay	Doç. Dr. Derya Yıldız	Yüksek Lisans Tezi	2019
117	Bilgin Adalı'nın Eserlerinin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi	Bedriye Baran Yir	Dr. Öğr. Üyesi Celal Can Çakmakçı	Yüksek Lisans Tezi	2019
118	Çocuk Edebiyatı Açısından Ülker Köksal'ın Romanlarında Değerler Eğitimi	Şükrü Özay	Prof. Dr. M. Hilmi Uçan	Yüksek Lisans Tezi	2019
119	Değerler Eğitimi Açısından Âşık Veysel'in Şiirleri	Sabri Yığman	Doç. Dr. Cafer Özdemir	Yüksek Lisans Tezi	2019
120	Değerler Eğitimi Açısından Aytül Akal'ın Çocuk Romanlarının İncelenmesi	Berra Akıncı	Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Özdemir	Yüksek Lisans Tezi	2019
121	Değerler Eğitimi Bağlamında Zeki Alasya-Metin Akpınar Filmleri	Serkan Aydemir	Prof. Dr. Yavuz Bayram	Yüksek Lisans Tezi	2019
122	Değerler Eğitimi ve Söz Varlığı Açısından Bektaşî Fıkraları	Mine Taner (Duman)	Dr. Öğr. Üyesi Ramazan Çiftlikçi	Yüksek Lisans Tezi	2019
123	Elâzığ Masallarından Seçilmiş 15 Masalın Yeniden Yazımı ve Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi	Büşra Öner	Prof. Dr. Hamiye Duran	Yüksek Lisans Tezi	2019
124	Fehmi Gür'ün Seçilmiş Şiirlerinde Değerler Eğitimi ve Söz Varlığı	Yasemin Özdemir	Dr. Öğr. Üyesi Ramazan Çiftlikçi	Yüksek Lisans Tezi	2019
125	2. Meşrutiyet Sonrası Yazılan İlk Çocuk Şiir Kitaplarında Değerler Eğitimi	Rukiye Kaya	Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Özdemir	Yüksek Lisans Tezi	2019
126	İlkokul 4.Sınıf Türkçe Ders Kitabı'ndaki Metinlerin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi	Ali Erdönmez	Dr. Öğr. Üyesi İzzet Şerif	Yüksek Lisans Tezi	2019
127	Mavisel Yener'in Masal Kitaplarının Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi	Tuğba Kavaklı	Prof. Dr. Mehmet Hilmi Uçan	Yüksek Lisans Tezi	2019
128	Mevlâna İdris Zengin'in Eserlerinde Değerler Eğitimi	Günay, Süheyla	Prof. Dr. Nazım Elmas	Yüksek Lisans Tezi	2019

129	Miyase Serbarut 'un Çocuk Öykülerinin Değerler Eğitimi Bağlamında İncelenmesi	Merve Hülya Kibar Furtun	Dr. Öğr. Üyesi Serdar Savaş	Yüksek Lisans Tezi	2019
130	Necip Fazıl Kısakürek'in Tiyatrolarının Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi	Semanur Ecer Çakar	Dr. Öğr. Üyesi Hayrettin Ayaz	Yüksek Lisans Tezi	2019
131	Ortaokul Türkçe Ders Kitaplarındaki Halk Edebiyatı Metinlerinin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi	İsmail Işık	Doç. Dr. Selcen Çiftçi	Yüksek Lisans Tezi	2019
132	TRT Çocuk Dergisi 'nde Yer Alan Edebî Metinlerinin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi	Ahmet Burak Tekinsen	Doç. Dr. Ahmet İhsan Kaya	Yüksek Lisans Tezi	2019
133	Türk Edebiyatındaki Fetihnâmelerin Değerler Eğitimi Bakımından İncelenmesi	Aydın Özdemir	Dr. Öğr. Üyesi Rıza Oğraş	Yüksek Lisans Tezi	2019
134	Türk, Alman, Balkan Ve Rus Masallarının Değerler Eğitimi Açısından Mukayesesi	Merve Yılmaz	Dr. Öğr. Üyesi Ülkü Kara	Yüksek Lisans Tezi	2019
135	Türkçe Öğretiminde Değerler Eğitimi Bağlamında Refik Halid Karay'ın Hikâyelerinin Analizi	Simgenur Memişoğlu	Prof. Dr. Asuman Ahmed Abdo Shaban	Yüksek Lisans Tezi	2019
136	Türkçe Öğretmen Adaylarının Atasözleriyle Değerler Eğitimi Arasındaki İlişkiyi Algılama Düzeyler	Sema Çiçek	Doç. Dr. Yusuf Avcı	Yüksek Lisans Tezi	2019
137	Yücel Feyzioğlu'nun Eserlerinin Türkçe Eğitimi ve Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi	Muammer Karaman	Dr. Öğr. Üyesi Lokman Taşkesenlioğlu	Yüksek Lisans Tezi	2019